

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Vojaški položaj na Balkanu in na Bližnjem vzhodu

Kaj mislijo v Turčiji o namenih Nemčije in Italije — Turško svarilo Bolgariji — Tudi Rusija se bo morala odločiti — Angleški kolonialni minister napoveduje ofenzivo v Afriki — Italija in Egipt

Carigrad, 22. okt. s. (Anat. tel. ag.). List »Askani« razpravlja o namenih Nemčije in Italije na Balkanu. Pravi, da je bila okupacija Rumunije po nemški vojski najbrž eden izmed sklepov, ki so bili storjeni na Brennerju. Če pa je bila ta vloga določena Nemčiji, pravi list, je bila gotovo druga vloga istočasno določena tudi Italiji. Na Brennerju se je gotovo govorilo tudi o vojaških operacijah v Afriki. Najbrž pa bo Italija podvela vojaške ukrepe še tudi drugod. O tem se list ne izraža določeno.

List »Alight« objavlja uvodnik pod naslovom: Ali je Rumunija še neodvisna država? List pravi, da je paradokso, da je angleški poslanik po vsem, kar se je v Rumuniji zgodilo, še v Bukarešti. Izraža mnenje, da rumunska vlada doslej še ni hotela prekiniti z Anglijo, kar računa na gospodarske in vojaške koristi. Vsekakor bo moral angleški poslanik v kratkem spremeniti svoje stališče, ker sedanji položaj ne more trajati v neskončnost.

Turška vojna moč

New York, 22. okt. s. (Ass. Press). Carigradske poročevalce New York Timesa se bavi z vojaškim položajem na Balkanu. Izraža dvome, da bi hotela Rusija v primeru napada na Turčijo nuditi Turčiji pomoč. Prav tako ni sigurno, da bi lahko angleška vojna mornarica uspešno pomagala Turčiji.

Kljub vsemu temu pa je brez dvoma, da bi se Turki v primeru napada vendarle tudi sami branili. Napadalec na Turčijo bi naletel na velike težave. Turki razpolagajo s kopno vojsko pol drugega milijona dobro oboroženih mož. Res, da prihaja v Bolgarijo nemški vojni material, cenijo tudi, da je v Bolgariji že 20.000 nemških turistov, vendar so to vozniki tankov. Mislijo pa, da ima prisotnost nemških vojakov v civilu v Bolgariji predvsem namen, da za primer vojnih zapletov preprečijo, da bi se pokazale rusofilske tendence v bolgarski vojski.

Med tem pa prejema Turčija vojni material iz Anglije, pa tudi turške tovarne same proizvajajo dokaj materiala. Turško letalstvo sicer ni močno, toda pilote so izveščali angleški instruktorji. Ob mejah so zgradili turški dobri utrdbe. Turške zaloge bencina so velike, tako da doslej racioniranje porabe bencina sploh še ni bilo potrebno. V vsakem primeru bi torej nudila Turčija lahko močan odpor. Turki pa se nanašajo tudi na pomoč Grčije.

Stališče Bolgarije

Carigrad, 22. okt. s. (Anat. tel. ag.). List »Jeni Sabah« posveča uvodnik stališču Bolgarije v sedanjem položaju. Pravi, da vsi turški listi obsežno komentirajo dogodke v Bolgariji in posvečajo pozornost razvoju položaja. Toda turški komentarji izražajo samo obžalovanje s strani Turčije za mnoge agresivne bolgarske izjave, ki prihajajo do turških ušes. Turčija si še vedno prizadeva, da bi bila v dobrih odnosih z Bolgarijo. Mora pa dati Bolgariji tudi nasvete.

Bolgarski listi izražajo mnenje, pravi list, da sta Nemčija in Italija dovolj močni, da sami kontrolirata položaj na Balkanu. Bolgarija pa se postavlja tudi popolnoma v odvisen položaj od obeh držav. »Jeni Sabah« pravi, da Turki spoštujejo bolgarski narod in poznajo njegove vrline. Turki se nikdar v zgodovini niso pustili zaslužiti, pa tudi nikoli niso izdali svojih prijateljev. Tako v Evropi kakor v Aziji so bili Turki vedno neodvisen narod. Življenje Turkov je bilo večini težko, toda vedno častno. List nato pravi, naj bodo Turki v tem oziru Bolgarom vzgled, da si ne bodo položili zanke okoli lastnega vrata.

Ruske karte

London, 22. okt. (LEF). Dopolnilnik Daily Maila poroča iz Kaira, da se v tamkajšnjih mednarodnih krogih soglasnega mnenja, da bo Rusija še ta teden razgrnila svoje karte in da bo tedaj postalo jasno, ali je morda Moskva že sklenila kak nov dogovor z Berlinom, glede jugovzhodne Evrope ali pa bo Stalin izrazil svoj »Stoj!« Nemčiji.

Ameriški komentar

Boston, 22. okt. s. Radio komentira položaj na Balkanu ter pravi, da je slika položaja zaenkrat nejasna. Več dni že prihajajo nasprotujoče si vesti. Najprej so prispelo poročila o določenih nemških in italijanskih zahtevah Grčiji, pa so bila zopet zanikana. Potem so zopet prispeli vesti o odstopu grškega kralja, ki pa so bile prav tako zanikane. Pri vsem tem pa je še povsem nejasno stališče Rusije. Dejstvo je, da je turška vojska koncentrirana v bližini bolgarske meje in da je v Besarabiji močna ruska vojska, kaže več to ti soč mož. Govori se o možnosti vojaških operacij osnih držav proti Grčiji in Turčiji. Zaenkrat pa je treba še počakati, če nimajo nemške in italijanske vojske priprave samo namena, da izvajajo pritisk na Balkan za ureditev političnih in gospodarskih vprašanj. Med temi prihajajo poročila, da se rusko-kitajski odnosi vse bolj izboljšujejo.

Izjava lorda Lloydja

London, 22. okt. s. (Reuter) Minister za kolonije lord Lloyd je izjavil večerj v nekem govoru, da si Anglija ne sme delati nobenih iluzij glede nevarne grožnje, ki jo predstavlja nemška in italijanska akcija na Balkanu. Lord Lloyd je dejal, da je kapitulacija Francije izboljšala položaj Italijanov v Libiji, ker se jim ni treba več bati močne maroške armade. Vojska maršala Grazianija pa bo imela še mnogo težav. Čas, ko bodo Angleži v Afriki prešli v ofenzivo, je dejal lord Lloyd, se bliža.

Glede letalske vojne med Anglijo je opozoril, da tako dolgo še ne bo konca vojne, dokler letalske bitke ne boue prenešene nad nemško ozemlje.

Italijanski glas o položaju

Rim, 22. okt. AA. (Stefani) V zvezi s potovanjem angleškega vojaškega ministra Edena v Egipt in s posledicami tega potovanja za nadaljnje vojne operacije poudarjajo v rimskih krogih, da navzočnost ministra Edena v Egiptu pomeni jasno znamenje težkega položaja, v katerega je Anglija prišla na Sredozemskem morju, zlasti pa v Egiptu.

Italija z iskrenimi in globokimi simpatijami spremlja prizadevanje Egipta, ki se upira pritisku Anglije. Ta angleški pritisk — pravijo v rimskih krogih — gre za tem, da

bi Egipt potegnil v vojno ki si je ne želi. Egipčani dobro vedo, da je Italija vedno izjavljala in da tudi daries se izjavlja, da se bori proti Angležem na egiptskih tleh, ki so jih Angleži izbrali za vojskovanje, ne pa proti Egipčanom, ki jim Italija želi, da bi se osvobodili britanskega suženstva.

Bivanje ministra Edena v Egiptu bi moglo prinesiti gotove nade v še nekaterih državah, ki so vezane na Anglijo toda Italija ve, da zdravi elementi niso pripravljeni pustiti pred pritiskom Angležev. Ker se tiče ostanekov se obstoječih angleških struj v posameznih državah morajo te računati s stvarnostjo, to je z dejstvom, da gresta Italija in Nemčija odločno naprej po poti zmage, kar postaja iz dneva v dan očitnejše.

Grška previdnost

Atene, 22. okt. e. V dobro informiranih krogih poudarjajo, da vest o močnosti prihoda vojnega ministra Edena v Atene ni točna. V zvezi z angleško akcijo na Bližnjem vzhodu je značilno dejstvo, da se razgovor angleških poslanikov v Carigradu ne udeležuje angleški poslanik v Atenah.

Letalske operacije v Afriki

Kairo, 22. okt. s. (Reuter) Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem sročnem komunicirju: V soboto zvečer so angleški bombniki

zopet napadli Tobruk v Libiji. Bombe so zadele med vojašnice in zaloge bencina italijanske vojne mornarice ob obali. Povzročena je bila velika eksplozija.

V Eritreji so bili izvedeni ponovni napadi na letališča Gura, dve veliki zgradbi sta bili direktno zadeti od bomb. Izbruhnili so več požarov. Bombardiranje je bilo tudi letališče v Asmari. Tri sovražna letala so bila menda uničena. Pri napadu na Agordat zaradi temne noči niso mogli ugotoviti obsega povzročenih škod. Na letališču v Dire-dauu v Abesiniji so padle bombe v bližino glavnega hangarja.

Vsa angleška letala so se vrnila z vseh teh poletov.

Kairo, 22. okt. s. (Reuter) Angleški mornariški komuniké objavlja, da so večerj zgodaj jutraj sovražna letala napadla pristanišče v Aleksandriji. Bombe so padle na okolico mesta, ne da bi povzročile škodo ali žrtve.

Kairo, 22. okt. s. (Reuter) Egiptsko vojni ministrstvo je objavilo sročni komuniké, v katerem javlja, da sta bila v nedeljo zvečer izvedena dva letalska napada na Kairo, in sicer med 20.30 in 22. Bombe so bile vržene na predmestje Kaira in so med drugim zadele neko kmetijo. Središče mesta ni bilo bombardirano. Šest oseb v predmestjih je bilo ranjenih, eden od njih je pozneje umrl. Povzročena škoda ni velika. Po neoficielnih poročilih je napad na Ka-

iro izvedlo posamično italijansko letalo, ki je priletelo prav nizko. Vrhujen je bilo več bomb, ki so izkopal nad meter široke li-jake. Med drugim je bila pri napadu poškodovana neka železniška proga v okolici Kaira, ki pa je bila med tem že zopet popravljena. Ko so stopili proti italijanskemu letalu v akcijo žarometi, se je letalo hitro oddaljilo.

Ameriški protest zaradi napada v Perzijskem zalivu?

Washington, 22. okt. s. (Ass. Press) Zastopnik družbe Standard Oil Co. je posetil večerj podtajnika za zunanje zadeve Sumnerja Wellesa, pozneje pa je sporočil novinarjem, da je v imenu svoje družbe vložil v zunanjem ministrstvu protest zaradi napada italijanskih letal na družbene petrolejske vrelce na Bahreinskem otočju v Perzijskem zalivu in v Arabiji. Zastopnik družbe je dejal, da je bilo pri tem napadu poškodovano na nevtralnem ozemlju ameriško imetje in so bila ogrožena življenja ameriških državljanov. Napovedujejo, da bo najbrž ameriško zunanje ministrstvo zaradi tega napada vložilo formalen protest pri italijanski vladi.

Poleg vrelcev družbe Standard Oil Co. so bili poškodovani tudi petrolejski vrelci ameriške družbe Texas Oil Co.

Tudi na Daljnem vzhodu napetost ni popustila

Huda gospodarska bitka v Bataviji — Anglija prevzame ves letalski bencin iz Nizozemske Indije — Amerika in Anglija ne bosta dopustili vojaškega ojačenja Japonske

Boston, 22. okt. s. Tukajšnji »Christian Science Monitor« analizira položaj na Daljnem vzhodu, zlasti z ozirom na Nizozemsko vzhodno Indijo. Opozarja predvsem, da je vojna na Kitajskem spravila Japonsko na rob gospodarskega propada. Če bi Japonska hotela gospodarsko izkoristiti bogastva osvojenih ozemelj na Kitajskem, bi bil za to potreben najprej mir, ki ga pa ni. Zaradi tega je prav sedaj Japonski neogibno potrebna Nizozemska vzhodna Indija. Tam lahko najde Japonska rešitev za mnoge svoje gospodarske težave, predvsem pa rešitev za preskrbo svoje vojne mornarice s tako potrebnim gorivom.

Toda Nizozemska vzhodna Indija je še popolnoma intaktna in dobro branjena. Zasedbo Francoske Indokine so se ji res Japonci zelo približali, toda Washington in London sta ponovno povedala, da ne bosta dopustila, da bi Japonci segli po nizozemskih kolonijah v območju Tihga oceana in da ne bodo pustili Nizozemske vzhodne Indije same. Anglija je pokazala odločno stališče z zopetno otvoritvijo poti skozi Birmo. Iz Washingtona pa je prišlo ponovno svarilo, da Zedinjene države vztrajajo pri statusu quo na Daljnem vzhodu. Govori se že tudi o možnosti popolne prepovedi izvoza iz Zedinjenih držav na Japonsko.

Zaenkrat pa se razvijajo dogodki glede Nizozemske vzhodne Indije samo na diplomatskem polju. V Bataviji je v teku huda gospodarska bitka. Japonska trgovska delegacija se tam pogaja z nizozemskimi zastopniki. Kolikšno važnost polagajo Japonci na ta pogajanja, je razvidno iz dejstva, da jih je doslej vodil osebno japonski trgovski minister Kobašiji. Predvsem polagajo Japonci seveda važnost na to, da si zasigurajo dobavo petroleja iz Nizozemske vzhodne Indije, da najdemo nadomestilo za prepoved izvoza iz Zedinjenih držav.

Glede pogajanj v Bataviji sta se večerj primerila dva važna dogodka. Predvsem je bil minister Kobašiji od japonske vlade poklican nazaj v Tokio. Še mnogo važnejši, čeravno manj opažen pa je bil drugi dogodek: Večerj se je namreč izvedelo, da se je angleška vlada pogodila s petrolejskimi družbami v Nizozemski vzhodni Indiji, da prevzame celokupno proizvodnjo letalskega bencina iz Nizozemske vzhodne Indije. Verjetno je, da je odstopil Kobašiji v zvezi prav s tem angleško-nizozemskim sporazumom, čeravno bodo Japonci zagotavljali, da ni med obema dogodkoma nobene zveze. Dejstvo pa je, da je prav letalski bencin ono, kar bi Japonci najbolj rabili v sedanjem položaju.

Vprašanje je sedaj, kakšna bo japonska reakcija na ta razvoj dogodkov. Morda bi se Japonska že odločila za vojaško intervencijo proti Nizozemski vzhodni Indiji. Druga možnost pa je tudi, da bo Kobašiji, ki je prišel v Batavijo kot trgovska osebnost, zamenjal kot šefa japonske delegacije drug predstavnik, ki bo nastopil z

vojaškimi grožnjami pri pogajanjih, ko gospodarska pot ni uspeša.

Med tem zasledujeta London in Washington očividno cilj, da ne dopustita, da bi se Japonska vojaško ojačila. Tako si je mogoče razlagati prepoved izvoza letalskega bencina iz Zedinjenih držav, tako tudi angleški gospodarski sporazum z Nizozemsko vzhodno Indijo. Istočasno pa Anglija in Amerika podprata Kitajsko. Med tem je prišla večerj tudi vest, da je ameriška mornarica dovolila pošiljke važnega materiala za angleške podmornice v Hongkongu. Anglija in Amerika hočeta torej čim bolj ojačiti pozicije svojih vojnih mornaric na Daljnem vzhodu. Istočasno pa spravila ameriško vojni brodovje na Daljnem vzhodu svoje zaloge bencina iz ranljive točke v Šanghaju v varnejši angleški Singapur. Vsi znaki kažejo, da Zedinjene države zelo resno gledajo na razvoj položaja na Daljnem vzhodu. Nov znak za to je vest, da bodo svoji ameriški mornarje evakuirani z Daljnega vzhoda. Vse to pa so zaenkrat samo svarila. Ni verjetno, da bi hotela ameriška vojna mornarica že v dognednem času tudi aktivno intervenirati.

Washington, 22. okt. s. (Ass. Press). V tukajšnjih krogih zaenkrat prevladuje prepričanje, da Zedinjene države še ne nameravajo razmerja do Japonske poostriiti

Varnost Amerike odvisna od usode angleške mornarice

Med demokrati in republikanci ni več razlike glede pomoči Angliji in Kitajski

New York, 22. okt. s. New York Times se bavi s potekom kampanje za predsedniške volitve v Zedinjenih državah. List pravi, da v zunanjepolitичnem oziru med demokrati in republikanci sedaj ni nobene razlike.

Nihče ne nastopa več proti čim večji pomoči Angliji in Kitajski. Še pred enim letom je lahko ameriški veleposlanik v Londonu Kennedy izjavil glede eventualne pomoči Angliji: To ni naša vojna. Med tem se je položaj bistveno spremenil. Že od poltetja dalje se zaveda vsakdo v Zedinjenih državah, pravi list, da je varnost Amerike odvisna od usode angleške vojne mornarice. Churchill uživa v Ameriki mnogo večje simpatije nego Chamberlain.

Danes prevladuje v Zedinjenih državah prepričanje, da sedanja vojna ni več evropska vojna, temveč svetovna, zlasti po trojnem paktu.

Obrambne priprave

New York, 22. okt. s. (United Press). »New York Post« je večerj javil, da je 19 letal ameriške vojne mornarice in več

do skrajnosti, s tem da bi proglasile splošno prepoved na izvoz petroleja na Japonsko.

Japonska gospodarska misija v Indokini

Vichy, 22. okt. AA. (Havas). Iz Hanoja poročajo, da je tjakaj prispela japonska gospodarska misija na čelu z veleposlanikom Macunijem. Poslanstvo bo začelo s pripravljalnimi razgovori za gospodarski sporazum o Indokini, katerega sklenitev določajo pisma, ki sta si jih 30. avgusta letos izmenjala francoski poslanik v Tokiju in japonski zunanji minister. Končna pogajanja za ta sporazum bodo v Tokiju, kadar bo japonska vlada smatrala, da so predhodni razgovori v Hanoju že zadosti napredovali in da je s tem zagotovljen normalen potek pogajanj.

Borbe na Kitajskem

Cungking, 22. okt. s. Po ruskih informacijah so izvedli Japonci v srednji Kitajski zadnje dni več napadov na kitajske postojanke, bili pa so vedno odbiti ter so se morali zopet umakniti na izhodiščne položaje. Pri Ningčangu je japonska aviacija bombardirala kitajske postojanke. V tem sektorju so Japonci v tridnevni bojih izgubili 3000 vojakov. Kitajci so mnogo japonskih vojakov tudi ujeli.

20. oktobra so na železniški progi v Han-kow razstrelili Kitajci japonski vojaški vlak. Najmanj 10 vojakov je bilo ubitih.

V noči od 15. na 16. t. m. je kitajsko topništvo napadlo japonske vojaške transporte na reki Jangce.

Na severu razvijajo kitajski prostovoljski oddelki veliko delavnost. Več japonskih garnizij v severni Kitajski je bilo napadenih. Japonski protinapadi niso uspeli.

V južni Kitajski so v provinci Kuangsi v teku boji ob železniški progi Nanking—Liučav.

20. oktobra so japonska letala zopet bombardirala kitajski del ceste iz Birme. Povzročene je bilo nekaj škode.

Novi trgovinski minister

Washington, 22. okt. i. Za novega trgovinskega ministra Zedinjenih držav je bil imenovan bivši državni podtajnik Taylor.

Mehiški ukrepi proti Japonski

Mexico City, 22. okt. s. (Ass. Press). Mehiški predsednik Cardenas je odredil, da mehiška vlada ukinja koncesije za iskanje petroleja v Mehiki, ki so bile dane Japonski. Kakor poročajo z merodajnih mehiških mest, je bil ta ukrep storjen v smislu solidarnosti ameriških držav glede skupne obrambe.

Obenem poročajo, da je Mehika preklcala prodajo 18.000 ton starega železa Japonski.

Odpust sumljivih tujcev

Washington, 22. okt. (United Press) j. Iz poučenih krogov se izve, da je spreiskovalni urad Zedinjenih držav ugotovil identiteto 2600 oseb, ki so sodelovale v protiameriški propagandi ter obiskovale tabore nemško-ameriške zveze. Vse izmed navedenih oseb, ki so bile zaposlene v municijskih ali drugih vojnih obratih, so bile odpuščene iz službe.

Govor poslanika Bullita

Chicago, 22. okt. s. (CBS) Bivši ameriški veleposlanik pri francoski vladi Bullitt je imel sročni tu po radiu govor. Prečital je med drugim neobjavljeno pismo, ki ga je 4. marca letos pisal tedanji francoski ministri predsednik Daladier predsedniku Rooseveltu. Daladier v tem pismu potrjuje, da mu je Bullitt sporočil, da Zedinjene države ne nameravajo iti v evropsko vojno. Bullitt je dejal, da so s tem pismom demantirane vse napačne vesti, češ da je tedaj Amerika obljubljala Angliji in Franciji oboroženo pomoč.

Dalje se je bavil Bullitt v svojem govoru z mednarodnim položajem. Dejal je, da so dosedanje izkušnje v Evropi pokazale, da je nesmiselno voditi proti napadalcem pomirjevalno politiko. Zato Zedinjene države take pomirjevalne politike niti ne bodo poskusile. V Ameriki vedo, da bi totalitarne države ušle ugnile poskusiti, da bi s pomočjo svojih pristašev pridobile teren v Južni Ameriki. Sporazum Nemčije in Italije z Japonsko sicer ne pomeni vojne napovedi, pomeni pa resno svarilo.

Na podlagi tega svarila je logična posledica, da Zedinjene države čim bolj povečajo svojo vojno proizvodnjo in se čim bolj oborože, zlasti pa da svoje letalstvo spravijo na vojno višino. Proizvodnja mora biti pospešena tako, kakor da bi že bila vojna. Obenem pa morajo Zedinjene države pomagati čim bolj vsem enim državam, ki se bore proti napadalcem. Pomoč mora dobiti ne samo Anglija, temveč tudi Kitajsko. S tem pridobi Amerika na času, da se lahko sama pripravi za obrambo. Edino na ta način bo mogoče preprečiti totalitarne države, da ne bodo napadle Amerike. Benjamin Franklin je dejal: Vsi moramo vsi drugi drug na drugem, sicer bomo vsi vsak posebej. Mnogo manjšo ceno plačajo Američani, če žrtvujejo sedaj nekaj dela in službe za obrambo Amerike, nego pa bi bila cena, ki bi jo morali plačati, če bi bila Amerika podjarmljena in v sužnosti.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Churchillov govor

Sinoči je naslovil angleški ministrski predsednik poseben apel na Francoze

London, 22. okt. s. (BBC.) Sinoči ob 20.30 je govoril v francoski oddaji angleškega radia ministrski predsednik Churchill, ki je rekel med drugim:

»Francozi! Več nego 30 let, v miru in vojni sem korakal z vami in še korakam po isti poti. Nocoj govorim vam, kjerkoli ste in kakršnakoli je vaša usoda. Ponavljam ono željo, ki je napisana na lousidoru: Naj Bog čuva Francozo! Tukaj doma v Angliji, pod nemškim ognjem, nismo pozabili na zveze, ki nas družijo s Francijo. Vztrajamo na poti evropske svobode. Skupni sovražnik skuša razdružiti one narode, ki jih je doletela zla usoda. Moramo skrbeti, da se mu to ne posreči.

Tukaj v Londonu, za katerega pravijo Nemci, da ga bodo spremenili v pepel in ki ga zdaj njihova letala bombardirajo, prenašamo neizmerno svojo breme. Angleško letalstvo izpolnjuje svoje dolžnost. Kakšno na objavljeni napad na Anglijo. Toda vse to je za nas samo zacetek. Zdaj v letu 1940 imamo kljub priložnostnim izgubam še premoč na morju. V letu 1941 bomo imeli premoč tudi v zraku. Pomislite, kaj to pomeni! Nemci in Italijani hočejo razdeliti Francijo in njen imperij. Pa ne samo francoski imperij bo razdeljen, če zmagajo, tudi Alžacija in Lorena bosta odcepljeni. Nica, Savoja in Korzika bodo odrezane od Francije. Toda Nemci ne mislijo samo na to. Povem vam in verjemite mi: storiti hočejo, da popolnoma uničijo francoski narod, vse njegovo življenje in vso njegovo bodočnost. Hočejo z vedno zlomiti francoski narod in vso Evropo spraviti pod svojo oblast. Za Francijo to ne bi bil samo poraz, temveč popolno uničenje. Njena armada, mornarica, letalstvo, vera, zakon, jezik, kultura, institucije, literatura, zgodovina, tradicija, vse to bi bilo uničeno od trumfne nemške armade. Francozi morajo sedaj dvigniti svojega duha, preden bo prepozno. Spomnite se, kaj je rekel Napoleon, ko je stal nasproti nadmočnemu armadam: »Nikdar ne bom verjel, da je duh Francije mrtve, nikdar ne bom verjel, da smo izgubili mesto med največjimi narodi na svetu.«

Mi in naši prijatelji preko oceana v Ameriki, ki so tudi vaši prijatelji, vztrajamo v

borbi. Zato zaupajte, kajti vse bo zopet dobro. Kaj hočemo od vas v tem težkem trenutku, v tej bitki za zmago? Jo bomo delili z vami? Če več ne morete da bi nam pomagali, nas vsaj ne ovirajte! Zato čakajte na uro ki bo prišla za vas. Tudi sedaj čutimo da vaše srce bije za nas. Nikdar ne bomo popustili, nikdar kapitulirali. Hočemo rešiti svet pred novim temnim dobo. Ne verjemite, če vam pripoveduje kontrolirani francoski radio, da si hočemo prisvojiti vaše ladje v imperiju.

Samo za to nam gre in to do konca. Ničesar ne bomo od nobenega naroda, razen respekta. Oni Francozi, ki so v zasedeni Franciji, naj se spomnijo besed, ki jih je izgovoril veliki Gambetta leta 1870 o bodočnosti Francije: »Mislite nanjo vedno, nikoli pa ne govorite o njej!«

Lahko noč, spite sedaj dobro, da se okrepite za jutrišnji dan, ki bo gotovo prišel. Naj živi Francija, naj žive vsi narodi, ki gredo naprej, bolj časa, nasproti!

Odmev Churchillovega govora v Ameriki

New York, 22. okt. s. (Reuter). Govor angleškega ministra, predsednika Churchilla po radiu je sinoči poslušalo v Združenih državah več milijonov oseb. Po prvih vtisih je mogoče ugotoviti, da je napravil govor zelo ugoden vtis ter ojačil zaupanje v uspeh Anglije in vojni.

New York Times pravilo danes, da je bil to govor moža, ki je bil od nekdaj v svojo dušo prijatelj Francije in francoske kulture. Razlogi, ki govorijo za angleško-francosko sodelovanje so danes močnejši nego kdajkoli prej.

»New York Herald Tribune« piše, da je v skrbno izbranih Churchillovih besedah vidna njegova izredna odločnost. Churchillove izjave kažejo, da Anglija ne misli samo vztrajati v pasivni obrambi, temveč da bo segla v primernem trenutku tudi k protiučarju. To je zelo velikega pomena, ki ga bodo gotovo povsod pravilno opazili. Izraz zaupanja v uspeh Anglije je bil v Churchillovem govoru močnejši nego kdajkoli prej.

Španska policija

bo organizirana po vzgledu nemške in italijanske policije

Madrid, 22. okt. AA. (DNE). Vodja španske policije in civilni guverner v Madridu grof de Majale je dal zastopniku DNE izjavo o sodelovanju med nemškimi, italijanskimi in španskimi policijskimi organizacijami.

Grof de Majale se je pred nekaj tedni vrnil iz Nemčije, kjer je bil gost voditelja nemške policije Himmlerja. Tam je spoznal nemške policijske ustanove in je v razgovorih s pristojnimi nemškimi osebnostmi ustvaril temelje za tovariško sodelovanje med policijskimi organizacijama obeh držav. Grof je izjavil:

Spoznal sem silo organizacije, s katero razpolaga rajh za ohranitev svoje notranje varnosti, kakor tudi izreden vojaški duh oborožene nemške policije in napačnih odločkov, njihovo tehnično znanje in njihovo udarno moč.

O nalogah mlade narodno-strokovne španske državne policijske organizacije je grof de Majale izjavil:

Glavna naloga je v tem, da bi izvežbali vse izvršilne organe, to pa na ta način, da se odstranijo posledice najbolj krave in najstrašnejše revolucije v zgodovini, prav tako pa se mora zavarovati trajanje sistema državne varnosti.

O sodelovanju z nemško in italijansko policijo je vodja španske policije izjavil: Iskustva in tehnika nemške policije kakor tudi lastnosti fašistične policije so za mene zelo zanimive. Obe policijski sta vzgled, po katerem bomo organizirali našo špansko policijo. Pripravljeni smo, da bo sodelovanje španske policije z nemško in italijansko policijo neobhodno potrebno, da bi se ohranili red v novi Evropi.

Grof de Majale je končal svojo izjavo z besedami, da je pripravljen, da smatra prijateljstvo med Nemčijo in Španijo za največjo uslugo, ki bi jo lahko storil falangistični španjolci.

Madrid, 22. okt. AA. (DNE). Himmler je včeraj obiskal Escorial in je nato odšel v Toledo. Za tem se je Himmler vrnil

Madrid, kjer je bil njemu na čast prirejen banket.

Živila v Evropi

Washington, 22. okt. s. (Ass. Press.) Ameriško poljedelsko ministrstvo je objavilo izjavo o položaju za prehrano prebivalstva v Evropi. Ministrstvo pravi, da ima jo Nemčija, bivša Avstrija in Češka na razpolago dovolj živil, da lahko izvirajo preko zime, če ostane v veljavi sedanje racioniranje. Prav tako ima dovolj živil Italija, pač pa je v Franciji, Belgiji in Poljski nevarnost, da bi preko zime moglo nastopiti pomanjkanje.

Švicarska pogajanja z Anglijo

Curth, 22. okt. AA. (DNE). Uradno zanikajo, da bi bila švicarsko-angleška gospodarska pogajanja že končana. Pogajanja še trajajo. Do zdaj je bilo osvojenih nekaj ladij, ki so jih Angleži pred nekaj tedni zadržali v Gibraltarju. Švicarsko časopisje priznava, da so bile brez podlage vse nade v kakšno nabavko iz Anglije, zlasti kar se tiče pričakovanja, da se bo Švica s premočom lahko preskrbovala iz Anglije. Švicarski listi pišejo, da je britanska vlada naročila bankam, naj ustavijo obresti na švicarsko valuto, zamrznjeno v Angliji.

Dobra kupčija z živim srebrom

New York, 22. okt. AA. (DNE). Ker ameriški rudniki živega srebra ne morejo v zadnjem času zadostiti velikemu povpraševanju po tej rudi, bodo odšli španski in italijanski živosrebrni rudniki prevzeti nase zalaganje Evrope z živim srebrom.

Poročanje iz Nemčije

Berlin, 22. okt. s. (CBS). Nemške oblasti so vsem inozemskim poročevalskim agencijam prepovedale za nočne ure pošiljanje poročil vojaškega značaja.

Kako si ljudje „racionirajo“ živila

Nekateri si znajo pomagati v času racioniranja živil, drugi si pa samo morajo pomagati kakor vedo in znajo

Ljubljana, 22. oktobra

Ko je v nekaterih državah med to vojno zopet postalo aktualno odmerjeno razdeljevanje živil, so se zgodovinarji potrudili, da dokažejo, kako hudo je bilo na svetu že v starem veku ter da so živilske nakaznice poznali že Asirci. S tem so hoteli samo dokazati, da so živilske nakaznice ne le stare kakor človeštvo, temveč, da se ljudem dandanes ne godi niti tako slabo kakor n. pr. Babiloncem, Egipčanom ali Makedoncem Aleksandra Velikega. Krušne karte so sestavni del človeške civilizacije. Zgodovinarjem in vsem drugim zagovornikom krušnih kart bi tega ne bilo treba dokazovati, ko bi ljudem ostale te karte iz za svetovne vojne v lepšem spominu ali ko bi se jih tedaj, ko so jedli celo žaganje namestu kruha, navadili vsaj jesti. Toda nejsi so živilske nakaznice še tako znamenite, ljudje se ne navdušujejo zanje niti dandanes. Ne navdušujejo se tisti, ki si znajo v vseh razmerah pomagati sami, in ne oni, ki dobro vedo od svetovne vojne, da so krušne karte lahko le kos papirja, ki ga še pes ne poha, kaj šele trgovci, ki posega v vrčo.

Vendar imamo zdaj najlepšo priliko in poseben povod, da se spomnimo krušnih kart: morda koga spreleti zona že ob imenu krušne karte ali živilske nakaznice, vendar dandanes človek ne sme biti tako občutljiv. Vsako neprijetno besedo sicer lahko nadomesti polpesevalnica, vendar ni priporočljivo, da bi si ljudje mislili pod besedo »racioniranje« kaj drugega kakor nekoliko tanjši kos kruha. Toda to besedo lahko nekateri razumejo tudi drugače.

Kar velja pri nas za živila, velja tudi za vse življenjske potrebine. Se zdaj nam zveni v ušesih večni refren prejšnjih let, da ni denarja, a zadnje tedne obhajamo že obilnicno, odkar so odprti vsi jezovi denarne reke, odnosno odzvojlane vse nogavice, odkar si ljudje na vse kriplj prizadevajo, da bi se iznebili denarja, ga zamenjali za vse mogoče in tudi nemogoče izdelke, pri delu, uporabno in neuporabno, potrebno ter nepotrebno blago; leto dni je bilo minilo od te groznice, bolezn, bolj nalezljive od srednjeveške kuge in nevarnejše od pasje stekline. Ali je to strah? Nerazodnost? Požretnost? Pshoza? Ali kratkonoša blaznost? Končno je brez pomena, kako je treba imenovati ta pojav. Za to bolezen ne more biti zdravilo čarek, če napišete, da si ljudje z nenasitnim kupčenjem življenjskih potrebščin samo škodujejo, pospešujejo draginjo ter posredno zmanjšujejo vrednost denarja. Ne moreš jim dopovedati, da je brez pomena takšno kupčenje blaga tudi za najhujše primere, ker bi se tedaj vse spremenilo in bi nihče ne mogel čepeti sredi nakupljenih živil. Se manj uspeha bi imel, če bi jim skušal dopovedovati, da življenjske potrebine ne bodo pošle in ni potrebno zbirati zalag. Ljudje v tej grozničavi vidijo vse drugačno okrog sebe in kar slišijo ali čita, razumejo narobe: vidijo hudiča še preden jim ga naslikajo na steno.

Slovinci so bili zopet prvi na sokolskih kolesarskih in strelskih tekmah v Beogradu

V soboto so se začele v Beogradu prve kolesarske in strelske tekme SSKJ. Kolesarji so tekmovali v soboto, strelci pa v nedeljo. Pri tekmah je sodelovalo članstvo in naraščaj.

Kolesarske tekme so se začele v soboto ob 14. Tekmovalci so se zbrali pri sokolskem domu kralja Aleksandra I. v Deligradski ulici. Tam so jim objavili start in cilj. Potem so si tekmovalci ogledali progo, ki je bila 16 km oddaljena od Beogra-

da in je tekla ob vzhodni Avale. Najprej so tekmovali naraščajniki. Nastopilo jih je 17 iz naslednjih sokolskih druš: celjske, kranjske, beograjske in drugih. Cilj je bil pri tribunah na Baniji, kjer je tekmovalce pričakovalo tehnično vodstvo SSKJ. Prvi je prišel na cilj naraščajnik Rudolf Klenovšek, član Sokolskega društva v Zidankem mostu. Klenovšek je prevozil 10 km dolgo progo v 17 minutah in 15 sekundah. Drugi je bil Slavko Pešić, naraščajnik Sokolskega društva v Vrhu (17 m. 15 s.),

tretji pa zopet Slovenec, Boris Kovač, naraščajnik Sokolskega društva v Celju. Sledilo je tekmovalstvo članstva. Proga je bila dolga 25 km. Izmed Slovincov so tekmovali samo Kranjčani. Prvi je bil Nikola Nikolić, član Sokolskega društva v Knjaževcu, tretji na Slovenec Vlado Kernik, član Sokolskega društva iz Blejske Dobrave. Če bi ne imel defekta, bi prisel prvi na cilj.

V nedeljo so bile strelske tekme na Jancih. Med naraščajniki so se zlasti izkazali člani mariborske sokolske župe. Pri tekmovalstvu v skupinah z malokalibrsko puško je dosegel Maribor prvo mesto s 127 točkami, a razen tega se v drugi skupini tretje mesto s 111 točkami. Celje je zavelo 7. 8. in 9. mesto. Med posamezniki je pa bil prvi Božo Gorup (Maribor), 2. pa Ferdo Šušter (Mrb.). Pri tekmovalstvu z zračno puško sta si priborila prvo in drugo mesto Mariborčana J. Krajc in J. Gorup, tretje in četrto H. Spendl, prav tako Mariborčan. V tekmovalstvu skupin si je prva mariborska pridobila 1. mesto s 140 točkami, druga skupina pa 2. mesto s 137 točkami.

Pri tekmovalstvu članov z zračno puško je bil prvi Mariborčan M. Mohorko, drugi Z. Kračun in tretji V. Turč. Drugo in tretje mesto si je priboril M. Rutar, Kranj. — Pri streljanju z vojaško puško na 200 m oddaljeni cilj je dosegla prvo mesto druga mariborska skupina (oddelek), drugo mesto pa prvi oddelek. Med posamezniki je bil prvi Andrej Bertelje, član beograjske župe. Pri tekmovalstvu oddelekov z vojaško puško na 400 m je doseglo prvo mesto matično beograjsko sokolsko društvo, drugo mesto pa Celjani. Med posamezniki je bil prvi A. Marović, član beograjskega matičnega sokolskega društva.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 22. oktobra: Kordula, Fides (Vera)

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Volga, Volga. . .
Kino Sloga: As Drumond II. del
Kino Union: Lady in cowboy
Kino Moste: Pariške noči
Razstava Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41 in Trnkoczy ded., Mestni trg 4.

Opod sita

Starejša pokolenja so vedno rada zidala na mladino, ki je veljala vsaj po besedah za »našo bodočnost«. Mlade ljudi so vedno radi pitali z lepimi besedami, kar se imenuje vzgoja. Zato se je pa tudi pogosto vzgojil najboljši mlad človek sam, ki je pokazal ob pravem času dovolj samostojnosti. Dandanašnji mladini starejši ne zaupajo mnogo in očita jo, da je, bodisi preveč samostojna ali preveč lahkomišelnost. Mnogi se s strahom vprašujejo, kakšno pokolenje nam doročajo iz te mladine in kakšne nove vzgojne metode in dognanja, pa v kakšni meri bi bili primerni stari načini vzgoje.

Medtem pa mladina pogumno koraka svoji bodočnosti naproti, kakor je v nedeljo tisti kmečki deček, ki se je napotil nekje iz okolice Medna v Kranj peš na tombolo. Pri medenskem klancu je ustavil kolesarko v vprašanju: Kako daleč je še do Kranja? Roke v hlačnih žepih, kloboč potisnjen nazaj kot pravi fant, je okrog 10letni junak marširal za srečo v Kranj. V žepu je imel kos kruha in tablico za tombolo. Dejal je, da bo najbrž prenočil kje v Kranju ter se vrnil prihodnji dan domov, da ne bo hodil ponoči. V žepu pa ni imel niti dinarja. Kolesarka mu je ponudila 6 dinarjev, da bi se zvečer odpeljal z vlakom vsaj nekaj postaj. Fant je vzdel denar, potisnil roke zopet v žep in nadaljeval pot. Čez dobre dve uri je prišel v Kranj in si za podarjenih 6 din kupil še eno tablico.

Zanimanje za kolesarskega prvaka

Skofja Loka, 21. oktobra. Ves škofjeloški okraj se veseli, da je dal domovini kolesarskega prvaka Janeza Peternejla. Pred izlobo urarske trgovine Mirana Plantarića se te dni gnetejo škofjeločani in okolici in ogledujejo Peternejlove trofeje, ki si jih je priboril na številnih kolesarskih tekmah in dirkah.

Šele dve leti se Peternejlov udeležuje v športu, toda tekmoval je že 31krat in le enkrat samkrat je odšel praznih rok. Glede običajno je v Plantariću izlobo zlat pokal, ki ga je zmagovalcu podaril Nj. Vel. kralj Peter II. Na pokalu je napis v cirilici »Pobedniku na šestdnevno biciklističko utatniko«. Pokal je vreden nad 35.000 din. »Zmagovalcu okoli Srbije« sta darovala lep dar ban moravske banovine in ban vardarske banovine. Prvaka etapske dirke sta obdarovali tudi vlogradski in ljubljanski. Stankovića in slovenskega kolesarskega zveza. Na četrtem državnem prvenstvu v Ljubljani Zagreb si je priboril Peternejlov plaket. Med darili so najrazličnejši predmeti, tako zrcala, ure budilke, pokali, kolajne, zapestne ure, pisalna garnitura, polnilna peresa, pa tudi puloverji, srajce, ovratnike, koveč in podobno, kar pa seveda ni vse razstavljeno pri Plantariću.

Naš kolesarski prvak je kljub temu ostal skromen fant, ki mora premagovati trdote vsakdanjega življenja. Vsek dan ga lahko vidite kako tira z lesom naložen voz skozi Skofjo Loko do Heinriharjeve industrije. Doma ima 56letno mater Antonijo, pa tri brate in tri sestre. Ko je Peternejlov v soboto treniral na sokolskem telovadšču, je imel smolo. Ni opazil spolzkih tal, pa je zletel s kolesa na ovinku. Hujše nesreče ni bilo, a izkazala se je resnica, da tudi najboljše včasih spodleti. V razgovoru je prižan v zgovoren za zmagoviti sin Poljanske doline. Iz vseh njegovih besedi je vel zdrav optimizem. Poln načrtov je, toda skrbi vsakdanjega življenja mu onemogočajo reden trening.

Borzna poročila

Curth, 22. oktobra. Beograd 10.—, Pariz 9.95, London 17.15, New York 431.50, Milan 21.80, Madrid 40.—, Berlin 173.75, Stockholm 102.85.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Običajni nočni napadi

Eden najdaljših in najhujših napadov na Liverpool in okolico

London, 22. okt. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutrnjem komunikatu:

Nemška letala so pričela z napadi na Anglijo preteklo noč za zgodaj zvečer. V prvi vrsti so bili napadi namenjeni na Anglijo območje Londona in pokrajino ob reki Mersey. Večina napadov je bila končana v zgodnjih jutrnjih urah.

Napadi v srednji Angliji so veljali večinoma enemu mestu. V srednji Angliji in v Londonu je bila povzročena škoda na stanovanjskih hišah, trgovskih in industrijskih zgradbah. Več oseb je bilo ubitih in ranjenih. Ob reki Mersey in v nekem severovzhodnem mestu je bilo poškodovanih več stanovanjskih hiš. Več oseb je bilo ubitih, ko je nekta bomba eksplodirala pred kinematografom v nekem mestu.

Nadalje so bili izvršeni napadi na južni Wales in južnovzhodno Anglijo. Povzročena škoda je majhna.

London, 22. okt. s. (Reuter). Letalski napadi na London so se pričeli sinoči ob običajnem času. Protiletalsko topništvo je takoj stopilo v akcijo. Med posameznimi napadi na mesto so bili v teku noči daljši presledki. V prvem delu noči so bile vržene bombe na več londonskih okrajev.

Liverpool in druga mesta v bližini so doživela preteklo noč enega svojih najdaljših in najhujših nočnih napadov v zadnjem času. Bil je to že 200. letalski napad na Liverpool in okolico.

Angleški bombniki nad Nemčijo

London, 22. okt. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja: Preteklo noč so angleški bombniki izvršili zopet napade na več vojaških objektov v Nemčiji.

London, 22. okt. s. (Reuter). Po uradnih podatkih so v septembru in oktobru izvedla angleška letala doslej že 14 napadov na Berlin.

Zrtve angleških napadov na Italijo

Rim, 22. okt. s. (Stefani). Po uradnih podatkih so bile pri napadu angleških letal na Italijo v noči od nedelje na ponedeljek v Veroni ubite tri osebe, 11 pa jih

Rumunija in Italija

General Antonescu o minulih in bodočih odnosih z Italijo

Bukarešta, 22. okt. AA. (Stefani) General Antonescu je sinoči sprejel zastopnike italijanske tiska in jim je pri tej priliki med drugim povedal naslednje:

Nenavadno srečen sem, da morem sprejeti zastopnike italijanske tiska. Vi, zlasti tisti, ki bivate več delj časa v Rumuniji, zelo dobro veste, da nes večja stoletne prijateljske vezi. V zadnjih letih se je rumunsko-italijansko prijateljstvo samo še okrepilo. Nesoglasja iz preteklosti, če jih je bilo kaj, so izglajena. Rumunija gre z zaupanjem v svojo bodočnost. S ponosom se spominjamo starih rimskih legij, ki so prihajale vse do Črnega morja, in bojev, ki jih je Ovid tako sijajno opeval. Danes se Rumunija v svoji revoluciji navdihuje s fašistično in narodno socialistično revolucijo.

Svoj govor je general Antonescu končal s pripombo, da v bodoče nobena stvar ne bo mogla več ločiti Rumunije od Italije.

Aretacija ministra Beeka

Bukarešta, 22. okt. AA. (Stefani) Legionarska policija je sinoči prišla bivšega poljskega zunanjega ministra Beeka, ki je z angleškim potnim listom poskušal prekorčiti

transilvansko mejo. O aretaciji Beeka se izvejo naslednje podrobnosti. Zunanji minister Beck je hotel že dvakrat pobegniti iz Rumunije. V največji tajnosti je zapustil mesto Snabov, 25 km od Bukarešte, legionarska policija pa je Beeka ustavila, ko je zapuščal Bukarešto. Beck je najprej trdil, da je angleški državčan, ki pa je videl, da so ga spoznali, je hotel podkupiti policijo z zlatom, ki ga je imel pri sebi. Policija ga je preprečila v bukarštanskih zapore. Še nedavno je hotel Beck pobegniti in je že prišel do Bukarešte, kjer so ga pa prijeli. Takrat je izjavil, da je hotel k zobozdravniku.

Nočna zapora rumunskih pristanišč

Bukarešta, 22. oktobra br. (Rador) Sinoči je bil objavljen uradni komunikat s katerim je bilo sporočeno, da so od sinoči dalje ugašeni pomorski svetilniki v Constanzi in Mangali ter da je v obeh pristaniščih od sončnega zahoda do sončnega vzhoda prepovedan vsak dostop.

Visoka matematika za naše gospodinje

Zanimivo sorazmerje med cenami posameznih vrst živil — „Kaj se je zopet podražilo?“

Ljubljana, 22. oktobra. Listi bi lahko objavljali cene živil pod glavljem: »Kaj se je zopet podražilo?« kakor se s strahom vprašujejo naše gospodinje dan za dnem. Tudi zadnji uradni izkaz o cenah živil kaže, da so se nekatera živila podražila. Sprito neprestanega spreminjanja cen, bi se seveda morali tudi spreminjati gospodinjinski proračuni, ko bi se povzročalo nobenih komplikacij, ko bi se dohodki gospodinjstev proračunov avtomatsko zviševali s podražitvijo živil. Toda iznajti takšen mehanizem ni nič lažje kakor perpetuum mobile. Zato si morajo gospodinje pomagati s svojo matematiko; nima vsak daru za njo, kajti težje je vleči dinarje iz prazne denarnice kakor kvadratni koren iz milijonskega števila.

MESO ALI KROMPIR?

To je zdaj vprašanje... Boljša govedina je po 16 do 18 din. kg, slabša po 13 do 15 din. To pomeni, da velja kilogram govedine toliko kakor 8 do 10 kg krompirja. Meso je seveda absolutno dražje. Toda ali je tudi dražje relativno? Odrasel človek lahko pospravi na dan kilogram krompirja, ne da bi se zaradi tega branil mesa. V splošnem pa ljudje doslej še niso bili vajeni jesti samega krompirja in ne samega mesa. Vendar se gospodinja vprašuje, ali ima četrto kg govedine enako vrednost kakor 2 kg krompirja. Cena je približno ista. Krompir ali meso, kaj naj kupi? Najbolje bi bilo seveda oboje. Če kupi krompir, potrebuje še mast, da ga zabeli, če pa govedino, ji meso da še juho.

KRUH ALI KROMPIR?

Mnoge gospodinje si pa zastavljajo vprašanje, ali naj kupijo kruh ali krompir. Kruh je v Ljubljani po 5,25 din. kg. Nekateri težak pojedo na dan tudi 2 kg kruha, ko žive pri samem suhem kruhu. Kruh in voda. Pri takšnem jedilnem listu je razumljiva želja po daljincu, ki je zdaj v Ljubljani po 12 do 16 din. liter. Liter vina torej velja toliko kakor 2 do 3 kg kruha ali kg govedine. Dva kg kruha velja toliko kakor 5 do 6 kg krompirja. Toda s kruhom ni več nobenih stroškov, medtem ko je treba krompir še skuhati. Kaj torej kaže bolje kupiti: 2 kg krompirja ali kg kruha? Kg kruha velja toliko kakor četrto kg svinjine, ki je po 18 do 24 din. kg, približno toliko kakor kg konjskega mesa II. vrste, ki je po 6 din. toliko kakor pol kg

prekajene svinjske glave (kg 12 din) ali kg svinjskih parkljev (6 din), toliko kakor kg jabolč ali kg koruzne moke za polento. Za 5,25 din. kolikor velja zdaj kg kruha, dobis 3 jajca ali 2 litra mleka.

MOKA, KROMPIR, MLEKO

Zdaj bo veljalo še skoraj eno samo jajce toliko kakor liter mleka. Kmetje prodajajo mleko neposredno kupcem po 2 din. liter, medtem ko je mleko v mlekarh po 2,5 din. Liter vina velja toliko kakor 6 do 8 litrov mleka in en sam liter mleka je redilnejši kakor 8 litrov vina, vendar ne bo nikdar toliko mlekarin kakor gostlin in mleko ne bo konkuriralo vinu, čeprav se bo vino podražilo za 100%, kar smemo pričakovati po letošnji slabi trgatvi.

Najfinjša pšenična moka velja toliko kakor 4 litri mleka (8 do 9 din. kg). Čeprav moka ni bila še nikdar tako draga v mirnih časih, a v primeri s krompirjem se niti ne zdi posebno draga; kg pšenične moke velja toliko kakor 4 do 5 kg krompirja. Po isti ceni prodajajo v Ljubljani ajdovo moko I. vrste. Zanimivo je, da je liter mleka le malo dražji kakor kg krompirja. Gospodinja je v dilemi: ali naj kupi jajce ali kg krompirja — cena je približno enaka. Ali bi pa bolje kazalo kupiti četrto kg moke ali liter mleka? Pol kg kruha ali liter mleka? Lahko se pa odloči med dvema žemljama in kg krompirja — zopet enaka cena.

MAST IN MASLO

Maslo spada med zabelo prav tako kakor mast ali olje. Bilo je pa vedno nekoliko dražje od svinjske masti. Cena masla se pogosto spreminja tudi medtem ko ima mleko nespremenjeno ceno. Poraba masla, zlasti kuhanega, je pri nas mnogo manjša na prebivalca kakor v mnogih drugih evropskih državah. Maslo velja za luksuz in naše gospodinje ga kupujejo nekoliko bolj le ob večjih praznikih, ko se izkaže, da je trg slabo založen s njim. Ko se je podražila mast na 28 din. kg (slanina brez kože je po 25 din.), se gospodinje seveda niso mogle tolažiti, da bodo raje belile z maslom ali oljem; maslo je še dražje, navadnega jedilnega olja pa sploh ni prodaj.

V začetku t. m. je bilo surovo maslo po 28 do 32 din. kg. zdaj je pa že po 32 do 40 din. To je velika podražitev, približno 25%. Podražilo se je tudi čajno maslo, ki je bilo po 36 do 44 din. na 42—48 din. kg. Ku-

hano maslo je bilo po 38—40 din. zdaj je po 40—48 din.

OLJE — PO 50 DIN

Novo olje smo pričakovali najpogostejše ob koncu septembra, a doslej ga še ni bilo. Nadomestilo za domače jedilno olje je zdaj na trgu izredno drago olje iz Grdije — po 50 din. liter. Zato se gospodinje vprašujejo, s čim naj belijo. V največji sili lahko postane baje sol surogata zabeli. Priporočljivo je vezati zaradi tega, ker se je edina medtem, ko se je vse drugo podražilo — pocenila. Kilogram najfinjša soli je po 4 din. Zdi se, da so nekateri menda začeli uporabljati sol še za kakšne druge namene, ker se tudi z njo zalagajo, kakor da kuhajo iz nje močnik. Zato so se trgovci tudi že obrnili na monopolno upravo v vprašanjem kako je prav za prav s soljo, če ne bo pošla. Prejeli so odgovor, da je sol prav toliko kakor v normalnih časih in da je tudi bo nadalje. Politi ne more, če se bodo ljudje z njo zalagali samo za normalne potrebe. Samo, da bi ljudje v teh nenormalnih časih ne imeli nenormalnih potreb tudi po soli! Nekateri meščani menda mislijo, da sol rase na polju kakor fižol ter da je bila tudi za njo letos slaba letina. Večjo porabo soli si pa lahko zagladimo tudi s tem, da jo ljudje jedo zdaj s posebnim navdušenjem, ker je tako poceni, odnosno, da kuhajo sam slan krop.

PISKE, PISKE, NE PA KROMPIR!

Nekateri se hvalijo, da niso še nikdar pojedli toliko pišk ali vsaj putk kakor letos — po zaslugi brezmesnih dni. Ne le piščanci, tudi srna je bila »surogata« govedine, teletine in svinjine. To ni niti šala, četudi upoštevamo cene. Tako je zdaj srna po 12 do 18 din. Drago? Svinjina je po 18—24 din. teletina po 14 do 18. Piščanci seveda niso cenejši od govedine in se tudi podražujejo, tako da se jih bodo preobdelali le nekateri. Zdaj so piščanci že po 32 do 36 din. kg. Kokoši so po 27—30 din. medtem ko so bile pred 14 dnevi še po 25—28 din. Gosi so cenejši od putk, po 24—26 din. pred 14 dnevi so pa bile po 22—25 din. Med perutnino je skoraj najlepše in najboljše meso pulardov, ki je po 34 do 36 din.

Mesa je torej dovolj tudi v brezmesnih dneh, odnosno tudi v dnehi, ki so za nekatero brezskrbnost. Tisti, ki se jim ni treba zanimati za matematiko naših gospodinj, se lahko namrečno na koncu te lekcijske: Kaj krompir! Piške, piške!

prijetno polno in ves čas — najmanj v 3. dej., ki se nekam vleče — veselo razigrano občute.

Obnovitev škofjeloškega Sokolskega doma

Škofja Loka, 21. oktobra. Škofjeloški Sokolski dom, odprt pred dobrimi 18 leti so znatno obnovili. Za malo dvorano, ki so jo renovirali lani, se je lotil letos gospodarski odsek velike dvorane. Delo je bilo toliko nujnejše, ker je napadla dvorano goba. Odkriti je bilo treba skoraj polovico dvorane in odstraniti ves les z opažem vred in odsko rampo. Tla so izlozirali pred vlago, stari nasip so izvozili, nato šele so mogli položiti nove deske in parket, hkrati pa so tudi predelali osprede in odra samega. Kakor hitro je bilo to najnujnejše delo opravljeno, so pričeli obnavljati dvorano kot celoto. Od stropa do tal so jo preslikali in obnovili tudi pročelje. Narodna ornamentika s simboličnim desetim bratom prihaja zdaj do popolne veljave. Preurejena bo tudi električna razsvetljava. Iz vseh prostorov diha sedaj, ko je delo v glavnem končano, izredna svežost in čistost. Na odru samem je barunast zastor na novo pobarvan, manjša popravila pa bodo izvršena tudi v garderobi in v stari hiši, poslopju, ki meji na Mestni trg.

Iz Metlike

— Nenadna smrt g. Martje Franc. V ponedeljek jutraj je zadela srčna kap splošno znano in spoštovano gospo Martjo Franc, soprogo posestnika, gostinčarja in mesarja v Metliki. V nedeljo je bila še čila in zdrava in se tako z domačimi kakor z znanci veselo razgovarjala, ponoči pa jo je obšla slabost, ki pa je kmalu pojenjala, a se je usodno ponovila ob rani jutranji uri. Tudi takojšnja zdravniška pomoč ni mogla rešiti blage gospe smrti. Vest o prerani smrti gospe Martje je vzbudila globoko žalost domačih in pretresla številne znance in prijatelje širom Bele Krajine. Pokojna gospa Marta je bila hči trgovca g. Predoviča iz Hrasta, stara 57 let. Splošno znana radi blagega značaja in prijaznosti, ki jo je izkazovala vsem, posebno pa je slovela kot gospodinja. Kot gospodinja je vzgojila tudi lepo število učenk, ki se je bilo še dolgo leta spominjale s hvaležnostjo, kajti dala jim je na pot v življenje vse potrebno znanje, da postanejo dobre gospodinje in s tem stebere družine. Vse svoje življenje je posvetila domu in družini, katere člani obkrojujejo prezgodno smrt dobre soproge in blage matere. Naj ji bo lahka domača gruda, preostali izrekamo globoko sožalje!

— Vlom v Babni gori. V noči od petka na soboto so vlomili posetili hram g. Malešiča Martina iz Radovičev. Posestnik, ki je poseval posebno pozornost letošnjemu vinu, vinskiemu pridelku, se je potrudil toliko, da je prav radi varnosti hodil vsak večer spat v svoj hram v Babno goro. Samo v petek je to pustil, pa so v noči neznanzi izpodkopali hram in mu odnesli s 1 hl mošta, tri keblje, posode in kozarce ter ga tako oškodovali za nad 2000 din. Za tatovi še ni sledu.

— Ječensko pogozdovanje. Na pobudo kraljevske banke uprave je organizirano ječensko pogozdovanje, da se ugotovi, če je ječensko delo za belokranjske prilike priporočljivo ali ne. Saje se le v toliko loči od pomladanskega, da se sači za spoznanje, kaj globoko in po možnosti na severni strani storov ali skal, zasajene sadike pa je treba z ruševjem, vejami ali kamenjem tako zavarovati, da se omilijo eventualne poškodbe zaradi mraza. To pogozdovanje izvede šolska mladina v sredo na parceli št. 3622 d. o. Metlika, ki je last g. Sukljeja Jožefa iz Dol. Lovčice.

— Ječenska dela in tatvine. V petek so bili na polju zaplenjeni z lomljenjem koruze posestnika g. Jurmana Alojzija s hčerko Tončko in eno delavko. Pred delom so se

veda boljše obutev in oblačila zamenjale s delovnimi, ostalo pa pustile ob robu njive poleg hrane. Med delom pa je kupček obiskal tat, izpil zelenko vina, odnesel pa nove čevlje, predpasnik, kruh in drugo, prazno zelenko pa pustil za spomin. To se je zgodilo v času med osmo in deveto uro, ko je bilo delo opravljeno komaj v dveh urah. Pred nekaj dnevi se je enak slučaj pripetil na njivi posestnika g. Živkoviča iz Metlike, kjer je neznan tat odnesel delavkam med delom čevlje in jopico. Izgleda, da se je moral nekdo specializirati na tovrstne tatvine in je zato zelo priporočljiva večja pozornost na polju.

Iz Ptujja

— Zvočni kino bo predvajal jutri in v četrtek, obakrat ob 20. kriminalni film »Tajnost zakopanega zaklada«. Za dodatek filmski žurnal.

Iz Krškega

— Nov grob. V 52. letu starosti je umrl v krški javni bolnici v četrtek Koda Franc, veleposestnik v Resi pri Vidnu ob Savi. Zapušta ženo in dvoje otrok. Zakujočki rodbini naše iskreno sožalje!

Še ena ljubljanska perspektiva

Kdaj dobi obnovljena Zvezda zvezo s šubičevovo ulico?

Ljubljana, 22. oktobra. Pred leti so Ljubljančani prvič zvedeli za zamisel, naj bi dobili park sredi mesta, Zvezda, zvezo s Tivolijem in s parki ob Gradaščici; Kongresni trg bi naj vezala podaljšana šubičeva ulica z Muzejskim trgom in naprej ob liceju s Tivolijem. Parki v Vegovi ulici bi naj bili prehod med Zvezdo in zelenim Trnovim. Tedaj so tudi govorili o regulaciji Tivolija in novih širokih drevoredih. Eden teh drevoredov bi naj vezal šubičevovo ulico v najkrajši smeri z botaničnim inštitutom ob Cerkovnem gradu, da bi bila čim krajša pot med univerzo in tem njenim oddelkom. Zdaj pa vemo, da se načrt o zidanju vseušličkih poslopj pri Cerkovnem gradu ne bo uresničil, ko je že kupljeno zemljišče za naravoslovne oddelke ob Koleziji, na levem bregu Gradaščice. Zahteva po podaljšanju šubičeve ulice do Kongresnega trga pa tudi ni utemeljena le s tem, naj bi meščani dobili še eno zvezo s Tivolijem.

EDINI VEČJI LJUBLJANSKI TRG

Z izjemo Vodnikovega trga — ki pa ni trg v pravem pomenu besede, temveč le nekoliko razširjeno nabrežje — ima Ljubljana le en večji, pravi trg — Kongresni. Toda niti tega edinega svojega trga ne znamo ceniti. Velik, dragocen prostor je razcepljen z voznimi smermi in zaprt ob ustihi, da trg dobi svoj pomen šele, ko ga ob večjih pridelitvah zapro za ves vozi promet. Človek bi pričakoval, da bodo prav na Kongresnem trgu zidali največja poslopja, da se bo tudi koncentrirala trgovina ter da bo ta trg postal kratka prava ljubljanska središče. Kongresni trg pa je samo — kongresni, najbolje služi le kongresnim prireditvam na prostem.

LJUBLJANČANI VIDJO PREDVSEM ZVEZDO

Ljubljančani vidijo na Kongresnem trgu predvsem Zvezdo. Kostanji v Zvezdi pa že dolgo niso tako košati, da bi ljudje skrivali pravi pogled na Kongresni trg. Mimogrede rečeno, znameniti kostanji najbrž ne bodo niti preživeli prihodnje zime, kolikor jih je še. To menda meščanom ne bo preveč razalostilo, saj imajo priliko presojati dan za dnem zadnje tedne, kako je ta ostalina predvojnih romantičnih časov v svojem stržnem trnela; skoraj ni drevesa z zdravim deblom. K sreči je Zvezda v zatistju, da močnejši veter ni mogel kostonjem do živga, sicer bi bili ljudje pogosto v smrtni nevarnosti. Sprjazniti se bomo morali da so tudi v Ljubljani minili časi, ko smo lahko brez vseh pogledov na stvarnost dan za dnem posedali v senci kostonjev v Zvezdi in zapirali Kongresni trg valovom življenjskega razvoja mesta. Desetletja že govorimo o regulaciji Zvezde in zdaj se v resnici nekaj godi — trli kostanji padajo drug za drugim, da bo prihodnji pomlad dovolj prostora za nasad ilp.

IN INJEKCIJA KONGRESNEMU TRGU

Zvezda bo torej končno prerajena. Meščani bodo zadovoljni. Toda regulacija same Zvezde ne pomeni povzročajoče injekcije trgu samemu. Na tem ljubljanskem največjem trgu je sorazmerno zelo malo poslovnih lokalov in mnogo premalo življenja. Kakor trg ne nudi na zunan sliki nobenega ravnotežja ter je raztrgan na več nesmetirnih delov, tako je tudi po značaju poslopj, ki služijo zelo različnim namenom — ne da bi bil trg zaradi tega bolj živahen — zelo neenoten. Gospodarska vrednost mnogih poslopj na trgu ni velika, večjo umestnostno vrednost pa ima sama nunska cerkev in morda še univerza. Poslovni lokal v mnogih hišah na Kongresnem trgu nimajo niti takšne vrednosti kakor v nekaterih stranskih ulicah. Hiše na južni strani, kjer izstopajo daleč iz črte univerze in ogalne hiše ob Gradiščici imajo predvsem stanovanjski značaj, zato sta tam le dva večja poslovna lokala. V starinskih hišah na vzhodni strani so pa sicer vsa pritličja izrabljena za poslovne namene, toda v takšnih starih hišah ni mogoče z nobeno adaptacijo pridobiti večjega in visokega lokala. (Izjema so seveda tudi tu). Na ogalu Wolfove ulice silno zožuje cesto trinadstropna hiša, kakor zapira na ogalu Gradišča trg stranska hiša naproti uršulnik in enonadstropna hiša ob začetku šelenburgove ulice. Promet proti trgu torej zavirajo ob ustihi ulic tri, iz stavbene črte izstopajoče hiše. Razen tega temni ulice Gosposke ulice ogal vrta pred univerzo. Da so prometne težave še večje, drže poti iz znamenite Zvezde na najbolj nevarna križišča. Nobenega pravega in elastičnega varnega prehoda ni za pešce med univerzo in Zvezdo, med ogalom kina in parkom, kakor tudi ne med Zvezdo in Vegovo ulico na spodnji in med Zvezdo in Gradiščem na zgornji strani. Trg zelo kvart tudi, da je zelo naenjen. Na Kongresnem trgu se pešci počutijo varne le v parku, vozniki vseh vrst vozil ne vozijo radi čez trg, čeprav je pregleden, ker ni mogoče noben prometni red in ker je tlak zelo nagnjen. Vozi promet je pa po šelenburgovi ulici s težkimi vozili sploh prepovedan in tudi zelo otežkočen zaradi tramvaja. Vse to dovolj kaže, da sama regulacija Zvezde ne more pomagati Kongresnemu trgu.

RAZŠIRJENJE TRGA PROTI PREŠERNOVI ULICI

Meščani so že dovolj poučeni o zamisli, naj bi s širokopotezno regulacijo kompleksa med Zvezdo in Prešernovo ulico ter med šelenburgovo in Wolfovo ulico pridobil nov trg ter bolj racionalno izrabili dragocena zemljišča. Ta trg bi bil zvezan z vsemi sosednimi ulicami in široko odprt proti jugu, Zvezdi. Prav za prav bi

bilo to razširjenje, poglabljenje Kongresnega trga proti severu. Nedvomno bi s to razširitvijo precej pridobil tudi stari del Kongresnega trga, ker bi pešci imeli pristop z novega trga. S tem bi sicer ne bile odpravljene še mnoge prometne pomanjkljivosti, ki smo jih našli. Vsekakor bi se vrednost Kongresnega trga povečala, kar bi bila najboljša izpodbuda za gospodarsko izrabo parcel. Prej ali slej bi se zastarele hiše, ki samo kradejo prostor začele umikati novim poslopijem. Na Kongresni trg bi zavel sveži veter.

PODALJŠANJE ŠUBIČEVE ULICE

Kdaj bo uresničena zamisel novega trga, ki je bila med nekaterimi lastniki parcel sprejeta z navdušenjem, je zdaj še posebno težko napovedovati. Mnogo lažje bi pa bilo uresničiti zamisel, naj bi šubičevovo ulico podaljšali vzdolž nunskega vrta do Kongresnega trga. Uprava samostana namerava ob podaljšani ulici zidati gimnazijsko poslopje in ima že zato tudi sama interes, da bi bila ulica podaljšana. V ta namen bi morali podeti enonadstropno hišo ob začetku šelenburgove ulice. Hiša nima posebne vrednosti, vendar je ne moremo kratkoma postriti. V nji je trgovski lokal in trvdka ima sklenjeno pogodbo, da ji lastnik ne more odpovedati lokala še nekaj let. Zato zdaj še ni mogoče napovedati, ali bo šubičeva ulica prihodnje leto že zvezana s Kongresnim trgom ali ne.

Podaljšana ulica bo imela precejšen pomen, ker bo vezala zahodni del mesta s središčem in kaže, da bo v nji živahen osební promet. Z voznim prometom v obe smeri bi pa nastale še večje prometne težave na Kongresnem trgu; ob kazni bi nastalo nevarno križišče, zlasti še, ker tam vozi tudi tramvaj. Toda to ni razlog, da bi šubičevu ulice ne odprli na Kongresni trg.

Upamo, da se nam bodo na Kongresnem trgu prej ali slej odprle nove perspektive, ne le na regulirano Zvezdo.

Izlet v Zagreb

Ljubljana, 22. oktobra. V prejšnjih časih ni obiskovalo mnogo Ljubljančanov Zagreb, prvič, ker niso bile železniške zveze tako ugodne kakor danes, ko vozi direktni brzdavik, drugič pa, ker je bila Hrvatska sestavni del druge državne polovice.

Odpravili smo se Slovenci v večjem številu v Zagreb le ob priliki velikih narodnih slavnosti, med katerimi je bil pač najpomembnejši I. hrvatski vsesokolski zlet 1. 1906 v Zagrebu. Pri sprejemu slovenskih Sokolov na kolovozu je spregovoril takratni podstarosta Slov. Zveze dr. Ribar pomenljive besede: Prihajamo, da čestitamo bratom Hrvatom na junaški zmagi nad sistemom črne absolutizma. Hrvatje so spoznali nehalnežnost Dunaja in so mu pokazali hrbet. Tedaj se je Dunaj spomnil, da ima pod svojo vlado tudi Slovence in Hrvate. Hotel si jih je pridobiti s slovenskimi glasovi, a vse je bilo brez uspeha. Slovenci ostanejo zvesti bratom ostranar Sotle. Seveda je od tega zleta mnogo let preteklo; imeli smo po prevratu v Zagrebu pač nekaj skupščin, vendar se je od tacev marsikaj spremenilo. Zato sem je odločil, da vendar zopet enkrat obiščem hrvatsko prestolnico, na katero me veže toliko lepih spominov, na kulturne stike med brati Hrvati in med nami. Brzdavik je za tak obisk kaj pripraven, in zadovoljen s hitro in udobno vožnjo izstopiš na zagrebškem kolodvoru, ki ima še vedno staro lice. V bližnji kavarni te brž postrežejo z dobro kavo in slovenskimi časopisi, tako da jo mahneš v bratskem zagrljaju v mesto samo. Običajna slika velikega »grada« v jutranjih urah. Vse hiti na delo in po poslu. Promet se oživlja. Okoličanke v narodnih nošah se vračajo iz mesta domov. Čez ramena jim visijo v vrečah iz domačega trpežnega platna, velike posode, v katerih so prinesle mleko v mesto. Kako udobno imajo naše mlekarice, ki rabijo za to vozčke ali pa trdeljke. V bližini kolodvora stojijo že mnogo velikih novih modernih stavb. Impozantni Jelčičev spomenik še vedno pomenljivo kraljuje nad živahnim trgom. Na žilavkem trgu zlasti v ribarnici je na prodaj v izobilju najlepše ribe. Ilca kaže vedno staro živahno lice. Glede stavb se ni dosti spremenila, pač pa prihajo lepe izločbe in bogate trgovine o velikem trgovskem napredku. Truden in žejen od križem sprehodov po mestu jo mahneš na čašo izvrstnega zagrebškega piva. V Gradskem podrumu se na brezmesen dan prav dobro nakosi. Uglajena potreba strežniškega oseba je prvovrstna. Tramvajski promet je na vse strani ves dan živahen. Žal, da starih znancev nism več našli. Umrl so, pač pa sam obiskal nekatero prijateljsko rodbino, kjer sem bil deležen toplega hrvatskega gostoprimstva. Slišal sem samo hvalo o Slovencih in Sloveniji. Staremu Zagrebčanu je Slovenija tako k srcu prirasla, da je vzkliznil: Takoj bi se preselil v Slovenijo —. Kakor v Zagreb smo se vrnili seveda tudi domov v Ljubljano z brzim. — Nasproti mi je sedela Zagrebčanka, ki je šla nekam v kamniški okraj s hčerko obiskat moževe starše. Govorila je lepo slovensko, da sem se kar čudil. Povedala je marsikaj zanimivega med tem, da popravljajo katedralo, kar sem že iz Jelčičevega trga opazil po ogromnih odrh, in da imajo Zagrebčani naše gledališke umetnike silno radi. »Naš Gostič, pravijo.

Vesel in z lepim vtisom sem se vrnil v Ljubljano v zavesti, da še držim pesem, ki smo se je učili čitaki pred 50 leti peti: Slovenec i Hrvat za uvek bratu brati!

Olge Scheinpflugove »Skrivalnice«

Zelo prikupna feministična komedija končno tudi simbolne narodne usmerjenosti

Ljubljana, 22. oktobra. V češkem ženskem listu »Evia« sem pred leti čital roman, poln duhovitih domiselsko, blestečega sloga in zelo napete vsebine. Tudi pripovedovalna tehnika je bila nenavadno bistroumna in vsa oblika dela je kazala velik okus in pripovedno spretnost.

Pozablil sem naslov tistega romana, ki mi je imponiral, a z njim sem spoznal pisateljico Olgo Scheinpflugovo, hčer češkega dramatika, ženo slavnega, tudi v širokem evropskem svetu priznanega, žal že pokojnega češkega pisatelja, romanopisca in dramatika Karla Čapka in odlično igralko Narodnega divadla v Pragi.

Spominjam se, da je bil tisti njen roman močno feminističen, saj mu je bila junakinja sodobna žena silne energije in širokih umetniških sposobnosti, žena, ki se pogumno intelektualno izživlja in z dokazi svoje vzvišenosti nad moškimi slabosti in kanjaljmi krasno uveljavlja svoj »jazyk«.

Pozneje smo videli njeno izvrstno komedijo »Okence«, ki je imela tudi na našem odru velik uspeh, nato nam je sama s kolegom Vydro in Voito imenitno zagrla svojo komedijo »Ljubezni ni vse« in pred par leti je naša drama uprizorila še njeno šibkejšo komedijo »Gugulnic«. V gledališkem arhivu pa leži prevod njene tridejanske drame »Ubistie, ki bi vsakako zaslužila uprizoritev.

V večini teh njenih komedij se ponavljajo tip močne, samosvoje, nadarjene svobodne žene, ki ne klonde pod udarci usode, temveč se po porazih iznova zgrabi z življenjem ter ga zaokrene po svoji volji.

Lep, zdrav, prijeto vzpodbuden je ta njen optimizem, in ker je široko naobrazena žena, izvrstna stilistka, bistra v dialogih, na odru doma in zato tudi v dramatični tehniki vrlo spretna, češka gledališka, zlasti ženska publika zelo cenil in ljubi njene komedije.

Seveda niso vse njene komedije enake vrednosti. Tudi »Skrivalnice«, ki smo jih videli prvič te dni na našem odru, niso najbolj odlične. Vendar so občinstvo zelo zanimalo in zabavale z marsikatero duhovito, fino humorostno, satiro na moštvo in pa s feministično tendenco.

Tudi tu vidimo ženo močne volje in zdrave podjetnosti, ki se ne vdaja ži usodi, temveč začne boj za novo življenje z vedrim duhom in vztrajnim delom ter poteza za seboj celo svojega moža. Konverzacijska komedija je to, ki zahteva gladkega bistriga dialoga in mnogo šarmantne igre, saj zunanji dogodoki, močnih notranjih konfliktov in dramatskih zavoljavev bi si želeli več.

Zlasti 3. dejanje je šibko, v zaključku medlo in se po krivdi počasnega tempa v igranju zavlačuje. Po mojem prepričanju je docela nepravilno, da se je črtala baš tu scena, ki je avtorica napisala prav zaradi komike in učinkovite humorosti, ki je komedija ne sme pogrešati, predvsem pa zaradi ponovnega dokaza, da večina mož izide pri ženi ljubke navstnosti in srčkane nevednosti, ne pa ostrega, treznega razuma.

In tudi gospa Fričeva, izkušena stara dama, se izpove, da je svojemu rajnemu možu samo glumila naivno, in da je šele po njegovi smrti postala res srečna samsvoja žena! Mož Lipah in mož Kralj sta kajpak brčko presenečena, ko vidita, da sta bila duhovno varana in ju je pač sram, da sta bila tako ljubko osleparjena.

Kajti Dora, ki je po očetovem navodilu in materinem vplivu pet mesecev igrala otroško ženko, se je po izgubljeni pravdi in celo po požaru tovarne mahoma izprizemila in se pokazala v svoji resnični veljavnosti kot resna, razumna, energična, podjetna žena.

Ali avtorica ostaja dosledna: v črtanem prizoru dokazuje, da so imeli oče Lipah, mati Nablocka in mati Fričeva (Danilova Augusta) čisto prav: mož ima rajši srčkano žensko igralko, kakor pametno ženo, »živ stroj, ki ima v glavi samo številke, statistiko, knjigovodstvo...« Nastopi namreč (a pri nas ne, ker je izpuščena) taka sladka punčka, ki takoj zmeša mlademu Friču, (Kralju) glavo in srce s svojo ljubko, bedasto brbljavostjo. Mladi Frič se takoj zmeni z gosko za sestane in celo za izlet ter dogovorita geslo, pod katerim bosta telefonirala.

K sreči pove Dora, da je že dva meseca v blagoslovljenem stanju. To mlademu Friču zopet zravna glavo in srce, da odtelefonira zapeljivi punčki: »Ne, ne utegnem! A poslej se bom vozil na izlete s svojo ženo!« — Pisateljica s tem potrjuje besede očeta Lipaha, da mož postane resen in se povsem izpremeni, ko postane oče. Sicer tudi ta trditve zmerom ne velja, in dvomim, da ostane mladi Frič v bodoče »trd, neizpros, mož jeklen«, ali lepo jo je poslušati...

Glavna uloga je Dora. Resno 25letno dekle se izpremeni dvakrat: ko začne igrati naivno in s tem osvoji Friča, in drugič, ko se vrne k resnosti in energiji. Prvi večer jo je igrala Mira Danilova z vsem svojim zrelim šarmom, sonornim glasom in veliko odsko rutino. Bila je odlična in je resnično zmagovito nosila vso komedijo.

Drugi večer je Doro predstavljala A. Sandinova ter ji dala vso svojo prikupno mladost in svežost, pa tudi dovolj očiščenosti in prepričevalne podjetnosti, ki jo zahteva uloga. Lahko priznam, da je žela v tej dvojni ulogi lep uspeh, ki ji ga je potrdilo tudi občinstvo in so ga dokazovali cvetlični darovi. Mlada je, začetnica, treba ji je še vezbanja svojega glasu, in govornice, a videli smo, da na pristen igralški talent, dovolj temperamenta in iskrene občutva. Treba ji je poglabljenja, kar vse ob skrbnem režiserju in v družbi dobrih, priskočnega kolegalnih tovarišev brez dvoma kmalu doseže. Ponavljam: potrebna nam je in zelo dobrodošla!

Senzacija večera je bil nastop gospe Auguste Danilove, naše ljube stare sobojevnice za vzgled slovenske drame. Igrala je gospo Fričovo imenitno, po starem preskrbnem stilu v malenkostno detajliranem gestikuliranju in mimiziranju ter poantiranju. Publika jo je toplo pozdravila, ji ves večer izražala svoje simpatije ter jo s cvetjem obsula na obah večerih. Bili smo je veseli, samo vpraševali smo se: čemu je sploh šla v pokoj in čemu ni igrala toliko let, ko bi bila zelo, zelo koristna... Izvrsten, prikupen oče je bil Lipah, še gavec, ki nam je zmerom ljub in drag; mati Nablocke zopet kreacija, ki žanje vesposlošno priznanje s svojo fino humorostjo in krasno karakterizacijo ter končno Kralj, velesimpatični mladi gospod Frič kreacija, kakršne zna le on sipati iz svojega rokava.

Režiser profesor O. Šest je dal igri zelo okušana igrišča in dobro opremo. Tako je ljubka komedija privabila tudi v nedeljo zvečer publiko, da je bilo gledališče prav

</

Prisrčen smeh, mnogo zabave in prijetnega razvedrila so našli vsi dosedanjí obiskovalci pri filmu

LADY IN COWBOY

GARY COOPER je postaven cowboy, MERLE OBERON pa bogata Američanka, ki ne dovoli svojemu na visokem položaju stoječemu očetu, da bi iz lastnih egoističnih ozirov odločil o njeni zakonski sreči. — Danes nepreklicno zadnjikrat! — Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

KINO UNION, tel. 22-21

DANES NEPREKLICNO ZADNJIKRAT ob 16., 19. in 21. uri filmska muzikalna komedija, ki že celih 12 dni navduševala ljubljansko občinstvo! KINO MATICA Humor, smeh, razvedrilo, sijajna muzika komponista Dunajevskega. Film istih umetnikov — ki so ustvarili »PASTIRJA KOSTJO«. V glavni vlogi LJUBA ORLOVA.

Volga, Volga

Danes II. del senzacionalnega letalskega filma, napetih pustolovščin, ogorčenih borb in do skrajnosti razburljivih scen. KINO SLOGA, AS DRUMOND Ob 16., 19. in 21. uri. tel. 27-30

DNEVNE VESTI

— Več milijard za javna dela. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je v svojem včeršnjem govoru v Nišu o naši notranji in zunanji politiki izjavil, da je vlada sklenila razpisati več milijardo posojilo za velika javna dela po vsej državi. Največ denarja se bo porabilo za melioracijska dela, ki bodo obsegala okrog en milijon ha zemljišča.

— Odnevi nemško-jugoslovske trgovinske pogodbe v Nemčiji. Nemški gospodarski krogi so z velikim zadovoljstvom sprejeli izjavo našega zunanjega ministra Cincar-Markovića, ki jo je dal novinarjem ob podpisu nove gospodarske pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo. Glede novih kontingentov jugoslovskega izvoza iz Nemčije pravijo, da so dokaz iskrenega prijateljskega sodelovanja in medsebojnega razumevanja obojestranskih potreb in možnosti. Besede našega zunanjega ministra pomenijo jasen demant vseh trditev, ki gredo za tem, da diskreditirajo sistem nemških gospodarskih pogodb z drugimi državami.

— Medjurniška petrolejska družba v Italijanskim rokhu. Iz Zagreba poročajo, da je prišla Medjurniška petrolejska d. d. ki je bila doslej v rokah neke švicarske skupine v last italijanske petrolejskega podjetja AGIP. Včeraj jutraj je bil v Zagrebu izredni sestanek ravnateljstva podjetja, na katerem je bil izvoljen za predsednika bivši italijanski minister javnih del in predsednik AGIPA ing. Cobolli-Gigli, za podpredsednika pa dr. Ilić. Po sestanku je dal Gigli zagrebskemu županu na razpolago 50.000 din v dobrodelne namene.

— Obmejni promet Sušak—Reka obnovljen. Obmejni promet med našo državo in Italijo, ki je bil zadnje tri dni ustavljen, je bil v nedeljo popoldne obnovljen. Obnovljen je bil tudi redni promet čez obmejni most med Sušakom in Reko.

— V Dalmaciji 800.000 hl novega vina. Med tem ko je bila letos povsod slaba trgatve, poročajo iz Dalmacije, da je letošnja letina boljše od lanske, ter da bo vino tudi boljše. Novega vina bo okrog 800.000 hl, kar je precej, tako da bo dalmatince lahko nadomestil druga vina. Staro vino je v Dalmaciji že vse razprodano.

obrnili na pristojno mesto s spomenico, ki v nji prosijo, naj se poveča uvozni kontingent za pšenico, moke pa naj bi sploh ne uvažali.

— Zračna zveza Beograd—Podgorica tudi pozimi. Prvič odkar je začela pri nas delovati družba za zračni promet »Aeroput«, bodo letala naša potniška letala tudi pozimi, in sicer na progi Beograd—Podgorica. V ta namen so potrebna posebna letala. Zato je odpotoval generalni ravnatelj Aeroputa inž. Sondermajer v inozemstvo, da kupi za letanje v zimskem času potrebna letala.

— Največji otroški bazen na Jadranu. V Novem so zgradili otroški bazen, ki je največji na Jadranu. Bazen se ni povsem dograjen, vendar pa znašajo stroški že nad 150.000 din. Bazen je velika privlačnost za Novi.

— Prijava smrekovega žamanja. Direkcija za zunanjo trgovino v Beogradu poziva ponovno vse izvoznike lesa in žagarje, da ji pošljejo brzojavno ponudbo za odpadke pri žaganju smrekovega lesa z navedbo razpoložljivih količin in prodajnih cen franco nakladalna p.c.a.a. Navedbe naj se, koliko blaga bodo imeli na razpolago v prihodnjih dveh mesecih. Direkcija polaga važnost na to, da dobi ponudbe tudi od najmanjših žag, ki imajo na razpolago katerekoli količine. Ako bi taki mali žagariji ne imeli na razpolago toliko blaga, da bi mogli ponuditi cel vagon, priporoča direkcija, da se po dva ali trije žagariji združijo in stavijo skupno ponudbo. Na to v prav posebni meri opozarjamo lastnike malih žag.

— Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov. V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih v ta sklad obveščamo javnost, da smo v zadnjem času prejeli še naslednje zneske: po din 500: Vzemna zavarovalnica v Ljubljani in Zabret & Komp. v Kranju; po din 300: Jugosl. tvornice za proizvode iz gume v Kranju in Nova založba v Ljubljani; din 200: Uprava posestev Stajarske hranilnice v Podlehniku pri Ptuj; po din 100: Verdier Janez, mesar v Trzinu; gozdni urad Karla Auerperga v Kočevju; »Plamen« kovinarska zadruga v Kropi; Vabić Vinko v Zalcu; Glaser Viktor,

sa» Otto Reitinger. Zapustil je tri poslovična pisma, eno naslovljeno na starše, drugo na policijo, tretje pa na sestro. Starše in sestro prosi, naj mu odpuste, ker se je odločil za ta obupni korak, toda drugače ni mogel storiti. Krivde za svojo smrt ne valji na nikogar. Policijo pa prosi naj v zadevi njegovega samomora ne vodi preiskave. Zanimivo je, da se je Reitinger na dan samomora poročil z zasebno uradnico Marijo Kukolj iz Beograda.

— 136.000 mrtvih na zagrebskem pokopališču. Zagrebsko pokopališče Mirogoj je veliko mesto mrtvih, saj jih počiva na njem že 136.000. Od tega jih odpade na novo pokopališče nad 10.500. Prostora za pokopavanje mrtvih ima zagrebsko pokopališče samo še za 5 let.

— Zrtev železniške nesreče. V Zagrebu je v nedeljo ponoči umrl železniški delavec Stjepan Obadić, star 33 let. Uslužben je bil v delavnici. Prišel je pod lokomotivo in dobil tako težke poškodbe, da mu niso mogli rešiti življenje. Več dni je ležal v bolnici, kjer je podlegel poškodbam.

— 20.000 din nagrade za izleditev razbojnika. Poročali smo že o roparskem umoru rodbine Salomona Poljokana v Banjaluki. Morilca ali morilcev še niso mogli izslediti. Svoji umorne rodbine so razpisali 20.000 din nagrade tistemu, ki bo morilca ali morilce izsledil.

— Pomotoma je ubil pastirja. V Bačkem Petrovem selu je hlapec Šandor Babić v nedeljo zvečer z vilami pomotoma ubil pastirja Pavla Nestorja. Babić je mislil, da se bliži nekdo po koruzi. Misleč, da je tat, je vzel vile in za počakal. Cim je prišel neznanec iz koruze, ga je udaril tako močno po glavi, da je nesrečnež oblezel mrtve. Potem je na odšel Babić mirno spat. Bil je prepričan, da se je samo pobil na tla. Šele jutraj je našel na tla vilice, v katerem je spoznal bivšega pastirja svojega gospodarja. Babić se je sam prijavil orožnikom.

— Samomor beogradskega inženjerja. V Beogradu se je v nedeljo ponoči obesil inženjer Lazar Dimitrijević. Bil je zelo občutljiv. V zakonu je doživel razočaranje, ločil se je od svoje žene. Potem se je zaljubil v neko profesorico, pa je zopet doživel razočaranje. Tudi v službi je imel zaradi svoje občutljivosti stitnosti. Pred samomorom je napisal 23 poslovnih pism, eno naslovljeno tudi na novinarje. V njem jih prosi, naj iz njegovega samomora ne delajo senzacije.

Iz Ljubljane

— Iz železniški upravi v razmišljanje. Jeseni ob nedeljah ljudje še posebno radi hodijo na izlete, zlasti zdaj, ko imajo polovično vozno. Če je jesenska nedelja lepa, gre iz mesta na tisoče izletnikov na vse strani. S tem bi morala železniška uprava računati in biti vedno pripravljena na večji naval potnikov na jutrnje vlake. Toda pri nas je vsaka pametna beseda in vsaka prošnja v tem pogledu zaman. V nedeljo se je spet pokazalo, kako malo naša železniška uprava upošteva potnike. Gorenjski vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 8, je bil tako natrpan, da je moralo več sto potnikov stati na ploščadah. Nekaj so jih stlačili celo v prtljajni vagon. Bilo je pa precej hladno in tako so mnogi potniki med vožnjo posteno prezebali. Kaj res ni mogoče ob takih prilikah poskrbeti za rezervni vlak? Če se ne motimo, ima železniška uprava pravico ranžirati poseben vlak, če je naval potnikov tako velik, kakor je bil v nedeljo. Gotovo pa je treba v takih primerih nekaj ukreniti, da se ne bodo vozili ljudje po železnici kakor živina ali pa še slabše.

— Iz gimnazijskega poslopja uršulink bodo začeli zidati že letoš. Včeraj ob 15. je bila na uršulinskem vrtu interna slovesnost; škof dr. G. Rožman je blagoslovil temeljni kamen novega gimnazijskega poslopja. Uprava uršulinskega samostana je nakupila lani nekaj gradiva in zljaj so že razpisana stavbna dela. Če bo vreme ugodno, bodo začeli poslopje zidati že prihodnje tedne. Poslopje bo približno 46 m dolgo in 15 m široko ter trinadstropno s strešno teraso. Dokler ne bo na stavbišče dovoza iz Beethovne ulice, bodo gradivo dovžali skozi glavna dovozna samostanska vrata nasproti Zvezde.

— Iz NA VSAKO MIZO LAŠKO PIVO — Iz vsesvetvske akcije uspeva nad vse pričakovanje lepo in so članice in člani Vrhovnega socialnega sveta ter ostalih humanitarnih in karitativnih društev deležni skoraj povsod zelo lepega sprejema. Po uspehih dosedanjega prodajanja nakaznice, na katere bodo dobrotniki prejeli mestne vence in sveče, sodeč, bo letošnja vsesvetvska akcija presegla lansko in predlanskoletno tovrstno akcijo, s čimer bo omogočeno še izdatnejše podpreti mestne reveže. Revni okoličani že spletajo vence in jih bodo kmalu pripeljali v Ljubljano. Vsi pri vsesvetvski akciji sodelujejo, kakor tudi ostalo občinstvo dobe nakaznice ter potrebne informacije v pisarni vsesvetvske akcije v Mahrovih hiši na Krekovem trgu 10, pritišče levo med uradnimi urami od 8. do 12. in od 13. do 18. Pisarno poštovno valno in zglejmo vodi tudi letos g. Anton Jagodic, pis. ravnatelj v p. čigar ime in osebnost jamčita, da bo tudi letošnja prireditelj doživela izreden uspeh. Počastimo svoje raje z dobrimi deli!

— Iz Kdo je Nikita Magalov? Včeraj smo napovedali v našem listu prihodnji koncert v prireditvi Glasbene Maticice, ki bo v ponedeljek 28. t. m. zvečer v filharmonični dvorani. Ta koncert bo izvajal pianist Nikita Magalov. Umetnik je Rus, ki je po končani svetovni vojni emigriral iz Rusije in živi sedaj stalno v Švici. Kot pianist je izreden umetnik, ki ima povsod v vsej Evropi in Ameriki največje umetniške uspehe. Lani meseca decembra je koncertiral prvič v Ljubljani in takrat navdušil navzočo občinstvo. Zato opozarjamo na ponedeljni koncert v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Maticice.

— Iz Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani, mala dvorana Filharmonije. V sredo 23. t. m. bo predaval ob

20. uri univ. prof. g. dr. Metod Dolenc. Tema predavanja: Naša narodna pesem in pravna zgodovina. 429-n — Iz Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani — Mala dvorana Filharmonije. V sredo, 23. oktobra, bo predaval ob 20. uri univ. prof. g. dr. Metod

Dolenc. Tema predavanja: Naša narodna pesem in pravna zgodovina. — Iz Pevski zbor Glasbene Maticice ima redne vaje ob torkih in četrtek ob 20. V načrtu so koncerti: Škerjančev Sonetni venec, Verdijev Requiem in nov Gallusov program. Drevi vaji mešanega zbor. Odbor

Železniška nesreča v Poljčanah

S tira so skočili trije vagoni in se razbili

Poljčane, 21. oktobra
Snoči je iztiril na progi Poljčane lokalni premikalni vlak s tremi vagoni, ki so bili naloženi z razno robo. V enem vagonu so bili težko naloženi brusci, v drugem prazne stališne steklenice, namenjene za Slatino Radence, tretji pa je bil prazen potniški vagon. Vsi trije vozovi so se preuknili preko obeh tirov, da je trenutno promet popolnoma zastal. Oviran je bil tudi potniški promet. Kmalu nato sta namreč privzila potniška vlaka iz Maribora in Ljubljane in se je moral zaradi nastale nezdge nadaljevati potniški promet s prestopanjem, tako da se je mariborski potniški vlak vrnil proti Mariboru, ljubljanski, ki je privzvil iz Ljubljane pa proti Zidanemu mostu. Seveda so pri tem nastale precejšnje zamude in je ljubljanski večerni vlak, ki prispe redno v Maribor

ob 22.14, prispel tako tja šele okrog 1. ponoči.

Na kraj nesreče je takoj pripeljal pomožni vlak iz mariborske kurilnice z osebjem iz mariborskih delavnic, ki se je takoj lotilo čiščenja proge. Na kraju nesreče razsvetljenem z reflektorji, se je zbralo kmalu veliko ljudi, ki so opazovali težavno delo, ki ga je imelo železniško osebje s čiščenjem proge, ki je bila vsa zatrpana s težkimi brusnimi kamni, kar je očiščenje proge močno oviralo. Kljub vsemu naporu pa je bila proga ob treh jutraj že toliko očiščena, da so po tem času vlaki v obeh smereh spet normalno vozili. K sreči v nobenem omenjenem vozu ob času nesreče ni bilo železniškega osebja, sicer bi bile človeške žrtve neizogibne. Pač pa so močno poškodovani vagoni in je materialna škoda precejšnja. Vozila nesreče bo ugotovila železniška komisija.

Iz Trbovelj

— Radi nesrečne ljubezni pod vlak. V četrtek jutraj je na trboveljskem rudniškem kolodvoru mladenka izgubila svoje mlado življenje mladenka Kranje Angela, stara šele 21 let. Dekle, doma iz Bučke na Dolenjskem, je bilo menda že opetovano na obisku pri svojem fantu v Trbovljah, ki pa ji menda zadnji čas ni več vračal ljubezni. Angela si je svojo ljubezen vzela hudo k srcu, saj se je verjetno tudi pri svojem poslednjem obisku prepričala, da je njen izvoljenec za vedno izgubljen ter je v svoji duševni potrtosti sklenila končati si življenje. Ko je vozil skozi rudniški kolodvor ob 9. osebni vlak iz Ljubljane, je izvršila svoj naklep. Že rano se je morala skriti med železniške vozove, na katere nekladajo premoč. Ko je vlak pridrvel mimo, se je vrgla proti tračnicam, vendar je k sreči priletela na stopnico vagona, ki jo je z vso močjo obdila! Dekle je padlo in se ograblo po licu in po telesu. Mlado obupanko so takoj odpeljali v ljubljansko bolnico, kjer jo bodo poč kmalu izlečili od lažjih poškodb.

— Občina Trbovlje je poskrbela za nabavo treh vagonov koruze za ljudsko prehrano, ki bo na razpolago tukajšnjemu prebivalstvu že v najkrajšem času in sicer na kolodvoru v Trbovljah. Koruza bo stala 3.10 din kg. Zadevane takojšnje prijave se sprejemajo v občinskem domu (prijavi oddelček). Ob prijavi je treba protivrednost prijavljene količine koruze, ki se je namerava kupiti, plačati takoj! Čim bo koruza dospela na železniško postajo v Trbovlje (kar bo predvidoma v par dneh) bodo takoj obveščeni vsi interesi in za prevzame naročeno koruzo na kolodvoru. Prebivalstvu se priporoča, da si koruze nabavi v čim večji množini!

— Na poti k racionalizaciji živil! Tudi trboveljska občina je poleg drugih protidraginskih ukrepov odredila vse potrebno, da bi se nakupovanje življenjskih potrebščin normaliziralo ter bi se preprečilo kupčenje istih. Trboveljski producenti in trgovci morajo svojim strankam racionalirati prodajo blaga v količinah kot to odgovarja njihovi dosedanjim potrebam, ki so jih krili pri dotičnem producentu ali trgovcu. Konzumantom, ki niso stalni odjemalci dotičnega producenta ali trgovca, se prodaja blaga tudi racionalira in sicer primerno količinam, s katerimi razpolaga producent ali trgovec, upoštevaje pri tem dobo, v kateri bo mogel nabaviti blago. Racionaliranje se nanaša na vse predmete, ki spadajo ali pa bodo spadali pod kontrolo cen v smislu uredb o kontroli cen. Trgovci ne smejo razširjati med nakupovalci vesti, da bo gotovoga blaga sploh zmanjkalo, ali da se bo podražilo in jih s tem navajati na čezmerne nakupe.

Iz Celja

— Slovo od odlične sokolske delavke. Sokolsko društvo Celje-matica priredi v četrtek 24. t. m. ob 20. v gornjih prostorih Narodnega doma posloven večer svojih doletelnic zvesti in neumorni vaditelci, župni načelnici sestr. Mirki Grudnovi-Luznikovi, ki je bila vrsto let tudi načelnica društva. Članstvo je vabljeno, da se udeleži tega večera v čim večjem številu in tako izkaže priznanje idealnemu sokolskemu delu.

— Na tomboli socialnega odseka celjske sokolske župe, ki je bila v nedeljo popoldne na Dečkovem trgu pred Narodnim domom ob prisotnosti nad 4.000 ljudi, so zadel glavne dobitke: 1. dobitnik (3.000 din v gotovini) železnikar Valentin Imenšek iz Maribora. 2. dobitnik (šivalni stroj) tovarniška delavka Jožefa Kosova s Polu pri Celju. 3. dobitnik (kolo) dijakinja Vera Pečnikova iz Celja. 4. dobitnik (kolo) dijak Zoran Štuka iz Celja. 5. dobitnik (kolo) zasebna uradnica Hedvika Hilkova iz Celja. 6. dobitnik (kolo) kuharica Jožefa Matavčeva iz Celja. 7. dobitnik (moka) pekar Jakub Podgoršek iz Celja. 8. dobitnik (premoč) torbar Henrik Deljak iz Celja. 9. dobitnik (drva) trgovski delavec Valter Špetič iz Celja. 10. dobitnik (plašč) kapetan Thomir Djordjević iz Celja. 11. dobitnik (ura) redov Borivoj Magdinovič iz Celja. 12. dobitnik (moka) dijakinja Sonja Lavrenčičeva iz Celja. 13. dobitnik (moka) delavec Avgust Goršek s Frankolovega.

— Gradnja sodne palače v Celju in modernizacija državne ceste na Vranskem. V petek 25. t. m. ob 11. bo v prostorih tehničnega oddelka banke uprave v Gledališki ulici 8 v Ljubljani druga pisarna ponudbena licitacija težakih, zidarskih, betonskih in železobetonskih del za gradnjo sodne palače na Glaziji v Celju. Iste dne in ob istem času bo v prostorih tehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani, odseka za državne ceste in mostove, v Gajevi ulici 5 druga javna pisarna ponudbena licitacija za rekonstrukcijo državne ceste skozi Vransko v dolžini 1.250 m. Proračun za to rekonstrukcijo znaša 933.922,70 din.

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela je bilo 20 t. m. v evidenci 289 brezposelnih (161 moških in 128 žensk) nasproti 307 (165 moškim in 142 ženskam) dne 10. t. m. Delo dobi 7 rudniških kopačev, 2 hlapca, 1 kleparski po-

močnik, 10 kuharic, 6 kmečkih dekel, 3 služkinje ter po 1 natakarica in sobarica.

— Umrl je v ponedeljek v Šmarjeti pri Celju v 80. letu starosti ugledni posestnik in bivši župan pri Sv. Petru na Medvedovem selu g. Anton Hajnsšek, oče učitelja g. Franja Hajnsška. Pokojni je bil odločno naroden, napreden in značajan mož. V celjski bolnici so umrle: v soboto 16. t. m. posestnikova žena Franciška Leskovska iz Mestinske vasi pri Zibiki, v ponedeljek pa 34letni delavčeva žena Marija Krulčeva z Zvodnega pri Teharju in 29letna delavčeva žena Angela Makova iz Sešč pri St. Pavlu pri Preboldu.

— Slabo obiskani sejem. V ponedeljek je bil v Celju letni kramarski in živinski sejem, znan pod imenom Uršulin sejem. Prodajalec je bilo manj nego prejšnjia leta, na tudi kupcev je bilo malo.

— Nepošteni posli. Letos spomnili si je 37letni Leopold L. iz okolice Črnomlia napravil polo za nabiranje mladičarv pod pretezo, da je Leopold L. bolan in nespособen za delo. S to polo je potoval po Hrvaški, Dalmaciji in Sloveniji in z nabiranimi mladiči dobro živel. V soboto pa so ga v Celju aretirali in mu preprečili izkoriščanje drugih ljudi. V soboto je celjska policija aretirala nekega moškega, ki je kupil v neki celjski trgovini za 190 din blaga in v ugodnem trenutku izginil s tem blazom iz trgovine, ne da bi bil plačal. Po zaslišanju so aretiranca začasno izpustili.

— Dve nesreči. Ko je 58letna zasebnica Marija Jelencova iz Pameč pri Jurklostru sukala mlinsko kolo, si je izpahnila levo roko. V Rakitovcu pri Slivnici si je štiriletni Albin Gračner pri padcu nalomil levo nogo. Oba se zdravita v celjski bolnici.

— Za odsek za obvezno telesno vzgojo je razpisala mestna občina celjska dobavo kruha za dobo od 1. novembra do 31. decembra t. l. Dnevna dobava razen ob sobotah, nedeljah in praznikih bo znašala 30 do 45 hlebkov iz enotne moke, težkih 10 do 11 dkg. Kruh bo treba dostavljati ob 17.30 v telovadnico II. deške narodne šole v Komenskega ulici. Ponudbe je treba vložiti do vstega 30. t. m. v vložišču mestnega poglavarstva.

— Nesreča pri mlatinilci. V Slivnici pri Celju je mlatinilca zgrabila 17-letno posestnikovo hčerko Pavlo Senturčevico za levo roko in ji prerazala prste. Ponesrečenka se zdravi v celjski bolnici.

— Umrla je v sredo v Pečovniku pri Celju 75-letna vdova po strojevodji Roza Kropičeva, roj. Starkova. V celjski bolnici je umrl v četrtek 32-letni hlapec Franc Lipovšek iz Celja.

— Modernizacija državne ceste pri Rimskih toplicah. V sredo 23. t. m. bo pri tehničnem razdelku sresnega načelstva v Celju javna ponudbena licitacija za nadaljevanje modernizacije državne ceste Selce—Šmarjeta—Rimske toplice. Na razpolago je kredit v znesku 100.000 din. S tem zneskom seveda ne bodo mogli izvesti velikih del.

100.000 din za kraljev spomenik v Mariboru

Maribor, 22. oktobra.
Odbor za počastitev spomina blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru je na svoji seji 21. oktobra poveril g. inž. Milanu Lenarčiču iz Jospidola v Ribnici na Pohorju dobavo kamnitih del za kraljev spomenik v Mariboru. Delo bo v celoti izvedeno iz pohorskega granita (tonalita), kar edino ustreza kraljevemu spomeniku v Mariboru. Izvedba del v pohorskem granitu je bila omogočena zaradi velikodušne naklonjenosti industrija gosp. Lenarčiča, ki je poklonil odboru 100.000 din, kar je redko mecenstvo darilo. Odbor za postavitev spomenika v Mariboru se čuti dolžnega, da izreče g. Lenarčiču za njegovo veliko darilo najtoplejšo javno zahvalo.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 22. oktobra: Razvalina življenja. Red B
Sreda, 23. oktobra: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol
Četrtek, 24. oktobra: Revizor. Red A
Petek, 25. oktobra: ob 15. uri: Romeo in Julija. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol
Sobota, 26. oktobra: Skrivalinice. Izven

OPERA

Začetek ob 20. uri

Torek, 22. oktobra: Fidelio. Red terek
Sreda, 23. oktobra: Jenufa. Red sreda. Goštanje Elze Karlovčeve in Josipa Goštica
Četrtek, 24. oktobra: Grof Luksemburški. Red četrtek
Petek, 25. oktobra: Figarova svatba. Red premierski

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

60 dobrih delavcev

se sprejme na delo v Javorniškem rovtu, plača 5.75 do 6.50 na uro. Cenena in izdatna hrana na razpolago. — Železniška vožnja do Slovenskega Javornika se povrne. Zglasiti se je pri vodstvu Gradbenega podjetja inž. Josipa Dedeka — Javorniški rovt.

— V Sremu so pridelali precej koruze. V Sremu zdaj trgajo koruzo in so zelo zadovoljni z dobro letino. V rumskem okraju je pridelal celo rekordov. V splošnem so pridelali v Sremu po 40—50 stotov koruze na orek.

— Centrala za tehnična olja. Za področje vse države razen banovine Hrvaške bo v kratkem ustanovljena posebna centrala za tehnična olja in masti s sedežem v Beogradu.

— Izvoz puranov. Bliza se sezona izvoza puranov. Rejci so v skrbih, ker zaradi vojne izvoz puranov v Anglijo ni mogoč. Letos so zredili zlasti v Hrvaškem Zagorju mnogo puranov, ki jih bodo skušali izvoziti v Nemčijo in Italijo.

— Prodaja letošnjega hmelja. V trgovini s hmeljem je nastal skoraj popolni zastoj. Somo tu in tam se prodaja nekaj stotov hmelja za domače pivovarstvo odnosno za izvoz v sosedne evropske države. V prekomorske države letos sploh še ni bilo izvoza. Cene so neopremene. Hmelj je po 35 do 40 din. Po poročilih iz Zalcu so prodali hmeljarji dozdaj iz prve roke nekaj nad 2.000 stotov letošnjega pridelka in sicer po 50 din.

— Izpremembe uredbe o melioracijskem fondu. Na merodajnem mestu se proučuje vprašanje izpremembe uredbe o melioracijskem fondu in pravilniku k nji. Najbrž bo izprememba obveznosti plačevanja v dopolnjevanje prispevka razširjena še na nekatera podjetja. Dosedanji prispevki bodo pa zvišani.

— Posojilo za dograditev splitske bolnice. Minister socialne politike in narodnega zdravlja dr. Budisavljević je dovolil iz državnega posojila 7,5 milijona din in 4,5 milijona za dograditev kirurškega paviliona nove bolnice v Splitu. Ban dr. Subašić je pa odobril najetje posojila 16,5 milijona za popolno dograditev nove splitske bolnice. — Čudno, da se pri nas ne najde nihče, ki bi spravi vprašanje bolnice v pravi trj. Kaj bo res Slovenija zadnja v državi, ki bo dobila moderno bolnico? Za vse drugo imamo dovolj denarja, mnogo nepotrebnih ali vsaj manj potrebnih poslopij smo že zgradili zadnja leta za drag denar, samo za bolnico ni in ni denarja. Ali ni to naše žalostno kulturno izpričevalo?

— Blaznost v Sloveniji — kakor smo to pred kratkim s številkami ugotovili, — v tako grožajoči meri narašča, da OUDZ ne reflektira več na nevrologo, ampak je mesto njega s 1. novembrom t. l. nastavila za redke nevrološke in obilne psihiatrične primere — psihiatra! Pač tudi znamenje časa.

— Izvoz prašičev v Italijo začasno ustavljen. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je ustavilo za nekaj časa izvoz živih prašičev v Italijo. (Iz ravnateljstva za zunanjo trgovino)

— Uvoz žita. »Prizade« bo uvozil 10.000 vagonov pšenice, 5.000 vagonov ovsu, 3.000 vagonov ječmena, 3.000 vagonov pšenične moke. Zastopniki mlinske industrije so se

lesna trgovina v Rušah; Heinrichar Franc v Ljubljani; Zdrženje gostilničarskih podjetij v Kranju; Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani; Prah Adolf v Kranju in Eger Gu stav v Ljubljani. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo imenovati darovalcev, ki so nam nakazali nižje zneske. Imenovanim kakor tudi neimenovanim darovalcem se v imenu naših najrevnejših bolnikov iskreno zahvaljujemo in toplo priporočamo njihovi nadaljnji naklonjenosti. Ko izražamo svoje veselje in zadovoljstvo nad dejstvom, da je marsikateri denarni in zavarovalni zavod ter marsikatero industrijsko, trgovsko in obrtno podjetje v polni meri razumelo naš apel ter blagodušno podprlo to nujno in prepotrebno nabiralno akcijo, moramo na drugi strani poudariti umevno razočaranje, da je še mnogo denarnih in zavarovalnih zavodov ter podjetij, ki se našim prošnjam niso odzvali. Na stotine naših prošelj leži nerešenih pri njih in pričakujemo, da bodo tudi ti zamudniki opravičili svoje nepojmljivo in neumestno oklevanje s tem izdatnejšim prispevkom ter tako tudi oni dejansko pripomogli k nujni udeležitvi našega visokega cilja: pripraviti vsakemu jetičnemu Slovencu bolniško posteljo. Številka našega čekovnega računa pri Poštni hranilnici je 15.531. Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— Obsojena, ker je zvišala najemnino. Pri okrožnem sodišču v Celju je bila v prizivni razpravi obsojena Marija Voniš, hišna posestnica v Celju po čl. 11. uredbe o pobijanju dragine in brezvestne špekulacije na 10 dni zapore in 300 din denarne kazni nepogojno. Marija Voniš je v nasprotju z gornjo uredbo v času od 1. oktobra 1939 do 1. aprila 1940 zvišala najemnino svojim najemnikom mesečno od 350 din na 400 din.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, spremenljivo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Kumborju 21, v Splitu in Dubrovniku 20, na Rabu 19, v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu 18, v Ljubljani 16,6, v Mariboru 16, na Visu 15. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759,4, temperatura je znašala 5,8.

— Nesreče in nezgode. Pavel Drgule, ključavničarski mojster iz Ljubljane, je včeraj padel s koleasa in si zlomil desnico. — Marjan Učakar, 2letni sinček čevljarškega mojstra iz Bernekerjeve ulice v Mostah, se je včeraj poparil s krompom po vsem telesu. — Ivan Gmajner, 5letni sinček delavca iz Vižmarjev, je tako nesrečno padel, da si je zlomil desnico. — Marijo Gorjupovo, 7letno zidarjevo hčerko iz Jarš, je podril nepreviden kolestar. Padla je in si zlomila levo ključnico. — Ana Prelogar, 70letna užitarica iz Češnjic, je padla po stopnic

Jubilej srednjeevropskega časa

Pred 50 leti je bila Evropa razdeljena v zapadno, srednje- in vzhodnoevropski časovni pas

Jeseni 1. 1890. je bila sklicana konferenca železniških ravnateljev Avstro-Ogrske in Nemčije. Na njej je bilo sklenjeno uvesti za potrebe železnice enoten čas. Ma o kdo se je takrat zavedal za kako važno in dalekosežno odločitev gre. Za poprej so si železniški ravnatelji na Ogrskem prizadevali doseči reformo časa. Avstro-ogrsko vlada je takrat njihov predlog težje odobrila pod pogojem, da bo reformirala čas tudi Nemčija. Jeseni leta 1890. je torej do tega prišlo Srednjeevropski čas je bil uveden najprej v notranjeproletni službi, kmalu pa tudi v javni.

Naraščanje prometa in izpopolnitev prometnih sredstev je v Evropi in Ameriki vedno bolj zahtevalo temeljito reformo razdelitve časa. Vozila so postajala hitrejša, razdalje torej vedno manjše in razlike v računanju časa so delale prometno težavo. Ljudje, ki so videli v bodočnosti, so se zavzemali za novo mednarodno ureditve razdelitve časa. Karkovinski ljudje so pa zagovarjali stališče naj ohrani vsako mesto zase svoj čas. Na svetu se vedno našde dovolj sterokopitnežev, ovirajočih vsak napredek. Toda nujna potreba si je izsilila odločitev.

Evropa je bila razdeljena v tri enotne časovne pasove: zapadnoevropski, srednjeevropski in vzhodnoevropski čas. Zda si niti prav misliti ne moremo, da je moral pred 50 leti človek na daljšem potovanju na vsaki postaji prilagoditi svojo uro mestnemu času, če je hotel v redu opravi

viti svoje posle, ker je sicer njegova ura kazala drugače. Razdelitev Evrope na tri časovne pasove je napravila konec tem ne-veščostim. Zda je v tem poziedu lahko. Zemlja je razdeljena na 24 enournih pasov. Vsak pas sega od severnega do južnega tečaja in meri z malimi izjemami zaradi državnih meji 15 stopinj dolžine. Račun je lahek. Preden se zemlja enkrat zasuje okrog solca, je ta pot krog 360° in traja 24 ur. 15° je torej štiriindvajsetina poti, za kolikor se zemlja v eni uri zasuje okrog solca. Za eno do žinsko stopinjo rabi 4 minute.

Vse kulturne države sveta računajo zda po enaki mreži stopinj, ker se pričena ničelna stopinja dolžine od zvezdne Greenwich. Za vsak časovni pas je odločena stopinja dolžine, ki seka njezovo sredino. Za srednjeevropski čas je to 15 stopinj vzhodne dolžine. Prebivalci krajev na tej zemljepisni dolžini imajo »pravi« čas, kajti njihov mestni čas se točno ujema s srednjeevropskim časom. Kadar je na tej dolžini pol dne kažejo vse ure v Nemčiji, skandinavskih državah, Madžarski Italiji in Jugoslaviji 12.

Priznajmo takoj, da so teoretično malone vse ure v teh državah »slabe«. Tako zaostajajo ure v Königsbergu za 23 minut za mestnim sončnim časom, v Berlinu pa prehiteva za 6 in pol minute v Kölnu pa celo za 23 minut. Kako je prišlo do tega? Nismo nervozni in nemirni dali naše ure kažejo pravi krajevni čas. Povsod velja

enako merjenje časa in s tem je nastal tudi red ter enotnost v prometu. V drugih časovnih pasovih je prav tako. Zapadnoevropski čas velja rečimo za 7 in pol stopinje proti zapadu do 7 1/2 stopinje proti vzhodu od Greenwicha.

Ce zapustimo na potovanju naš časovni pas in prispevamo v sosednji znaša razlika takoj celo uro. V Franciji preživimo to uro nekako dvakrat, ker moramo kazalec svoje ure pomakniti za eno uro nazaj. Na potovanju v Rusijo, torej proti solncu pa eno uro izgubimo. Kazalec je treba pomakniti za eno uro naprej in to uro preskočiti. Kaj se pa zgodi, ce potujemo vedno hitreje proti zapadu za solncem? Da, ta neznatni košček našega življenja, ki je postal z vsakodnevnim sončnim vzhodom in zahodom vsakemu izmed nas že v otroških letih točno odmerjen pojem časa, izgubi ta svoj pomen. Ne traja namreč več štiriindvajset ur, temveč se neoprestano podaljšuje, kakor je pač hitrost našega vozila.

Ce bi se peljali z velikim zrakovlovom in bi bila ob startu ura šest, bi bila na ameriškem letališču, kjer bi hoteli pristati šele polnoči. Med obema krajeima je torej časovna razlika šest ur. Zrakoolov leti tako hitro, da preleti to pot v 72 urah. Z evropskega letališča odleti v četrtek ob 6 zjutraj. Na ameriško pristanišče pa ne prileti v nedeljo ob 6 zjutraj, temveč je popoln med soboto in nedeljo. Letel je sicer 72 ur, toda samo 2 in tri četrt dneva. Lahko si izračunamo, da je štel vsak izmed teh dni samo 26 ur.

Orhideje v Benetkah severa

Vojna je povzročila belgijskemu vrtnarstvu občutno škodo

Nedavno je bilo v Bruslju posvetovanje Društva belgijskega vrtnarstva s predsednikom združenja nemških vrtnarjev Bötnerjem. Sklenjeno je bilo povečati izvoz nekaterih vrst belgijskih rož v Nemčijo. Posvetovanje je bilo za Belgije zato tako važno, ker imajo Belgijci ogromne vrtnarije in izložbah ogromne množine najkrasnejših temnomodrih ali žolto zlatih grozdov. Najplemenitejše grozde prodajajo v Belgiji naravnost po smešni ceni. In če gremo iz mesta, vidimo ogromne vrtnarije z gredicami, kamor prestežje umni vrtnarji vsak sončni žarek, čim prode oblake. Vsaka vrtnarija ima centralno kurjavo. Tu se nam odprejo krasni belgijski izložbi.

Kakor goje sloveče belgijske grozde pod steklom, tako imajo med Gentom in Bruggeom veliko vrtnarsko industrijo, kjer goje begonije, hortenzije in orhideje. Tu v ostrem podnebju severne Flandrije se počutijo te rastline kakor v najtoplejših krajih. In uspevajo tako kakor palme. Tu namreč ni razlike med mestom in podeželjem, med industrijo in poljedelstvom. Mesto, središče industrije je prenešeno na deželo, sredi travnikov, livad in topolovih drevedov se dvigajo v Flandriji nizke stanovanjske hiše in povsod vidimo lice ulice po predmestnem vzorcu. V Belgiji ugaja človeku zlasti industrija in trgovina, podjetnost in iznajdljivost. Belgijski vrtnar je bolj tovarnar nego obdelovalec vrta. Velike vrtnarije so nekakšna steklena tovarniška podjetja, iz katerih se dvigajo visoki reči dimniki.

V bližini Bruggea v Flandriji je ena taka ogromna vrtnarija z največjim parkom steklenih gredic za pospeševanje rasti v Belgiji. Celi kilometri so pokriti z gredicami. Samo palmam je odmerjenega 60.000 m² prostora. Iz te vrtnarije gredo po svetu

ogromne količine rastlin in rož. Belgijske vrtnarije prehajajo navadno z očeta na sinove, tako da se vrtnarska umetnost podeduje. In v tej tradiciji tiči skrivnost uspehov flandrijskega vrtnarstva. Ze pod špan-skim gospodstvom na Holandskem niso imeli dvorni vrtnarji Escoria's sedeža samo v Madridu, temveč prav v Gentu, odkoder so dovažali najkrasnejše rože.

Ko je bila pozneje na Holandskem tulipanova borza in njene špekulacije, so ustanovili v Flandriji borzo hortenzij in begonij in tako se je moglo ne temelju podedovanih skrivnosti prenesti negovanje na naše čase. Gentska cvetlična razstava, ki jo priredijo vsako drugo leto, je postala zato mednarodni dogodek, ki privabi goste iz vseh krajev sveta in kjer se vse novosti zelo drago plačujejo. Za posetnike te razstave je najzanimivejši pojav gojitev orhidej. Po dolgem in napornem delu so vzgojili belgijski vrtnarji orhideje čudovitih barv in oblik. Orhideja rabi sedem let, preden lahko odrezemo prvi njen cvet. Vrtnarji jih goje v posodah iz jenskega stekla in skrbno kontrolirajo vsak plevelček in vsako gobo, ki bi se sicer zelo razmnožila.

Orhideje se kaj kmalu privadajo ozračju razkošja, v katerem pozneje cveto. Ko namreč po dolgem napornem in skrbnem negovanju razcveto, gredo z leteli v vsa glavna mesta Evrope in Amerike, kamor so jih v mirnem času pošiljali s parniki. Kako je to mogoče, da pride v Flandriji zavita orhideja nepoškodovana v New York, to je zopet tajna flamskih vrtnarjev, ki so ob enem strokovnjaki v zavijanju. Vojna je povzročila belgijskemu vrtnarstvu občutno škodo. Zda skušajo deloma umiti te težke posledice vojne s povečanim uvozom belgijskih rož v Nemčijo.

Ladja bodočnosti

Ali napoči kdaj čas, ko bo rabil človek za potovanje do Amerike ali Avstralije samo nekaj ur? Zakaj pa ne, če je res kar trdi ameriški konstruktor ladji Alessandro Dandini. Največ resnice je na njegovih trditvah, da so moderne ladje v bistvu enake kakor so bile ladje starih Fenčanov in Egipčanov. Čeprav jih gonijo namesto jader dieselski motorji. Po Dandinijevemu mnenju doseže ladja bodočnosti tudi na razburkanem morju 500 do 700 km na uro. Taka ladja pa ne bo smela rezati valov, temveč se bo morala kotiliti po njih.

Ta način premikanja pa zahteva seveda povsem nov način gradnje. Ideja takega parnika pa ni povsem nova samo da se doslej nihče temeljito ne ukvarja z njo. Odnosno da ni nihče poskušal uresničiti jo. Ladja bodočnosti bi imela obliko ogromne oble, ki bi se takorekto valila po morju. Gnal bi jo močan motor, ki bi ostajal vedno v tistem delu oble, ki bi bila na vodi. Ladja bi poznala dva stranska vijaka, na širnem morju bi jo pa gnal naprej motor. Vse kar na ladji nima nič

skupnega z motorjem, kakor kabine, jedilnice, saloni, krovi, igrišča, bazeni itd. bi bilo po Dandinijevemu načrtu v stranskih krilih. Dosedanji poskusi z oblo v premeru 18 m s pogonom na dieslov motor 1200 HP so pokazali, da lahko doseže najvišjo hitrost 700 km na uro.

Rje prosta pšenica

Žitna rja ali snet (puccinia graminis) je drobna parazitska rastlina, ki povzroča na listih trave pa tudi žita rumenkaste ali rjave lise in je krivda, da napadena rastlina usahne. Škoda, ki jo dela rja na žitu je zelo velika. Zato je razumljivo prizadevanje naprednih poljedelcev, da bi žitno rjo ali snet zatrli. Eno in zelo učinkovito sredstvo je odstraniti iz bližine žitnega polja česnovino in mahovitego rmančevje, ki je prehodni gostitelj rje. Z listov tega grmčevja prihaja večer rjo na žito. Na drugi strani si pa napredni poljedelci in raziskovalci prizadevajo najti ali vzgojiti take vrste žita, ki bi se ga rja ni prišla.

Iz Kanade poročajo, da so našli raziskovalci R. Petersen, T. Johnson in M. Newton že pet vrst pšenice, ki se je rja sploh ne prime. V Winnipegu v Kanadi imajo namreč poseben laboratorij, ustanovljen nalašč za proučevanje žitne rje in sneti. Zanimivo je, da izvirajo pet od teh vrst iz Afrike in ne iz Amerike. Šesta vrsta je pa iz Kanade. Vse vrste so v laboratoriju

preizkusili in izkazalo se je, da so odporne proti dvajsetim različnim vrstam rje. Kanadsko rje prosto pšenico je odkril farmar Mc. Murachy v državi Manitoba. Pred 10 leti je opazil, da je med njegovo po rji zelo napadeno pšenico ena rastlina brez vsake rje. Njeno zrnje je spravil in

ga posejal posebej. Tako je gojil to pšenico. Leta 1935. je rja zopet močno napadla pšenico, toda Murachyjeva je bila obvarovana te bolezni. Farmar je končno obvestil o svojih ugotovitvah žitni laboratorij v Winnipegu.

Kameleon v salonu in lev v postelji

Čudne muhe imajo nekateri ljubitelji živali

Med človekom in živaljo vlada včasih čudno prijateljstvo. Nekateri ljubitelji živali gredo predaleč, vsaj po mnenju večine ljudi, ki strogo ločijo žival od človeka.

Neki znani raziskovalec je pripeljal nedavno iz Afrike na Dunaj mladega leva. Ljubka zverinica je ostala pri njem in udomačila se je tako, da je bila kakor psiček. Z gospodarjem je celo spala v isti postelji. Toda to je bilo dovoljeno samo prve tedne. Zverinica je namreč rasla in vedno bolj se je širil od nje neprijeten smrad, tako da je gospodar končno ni mogel več trpeti v stanovanju. Hoče noče je moral mladega leva podariti živalskem vrtu v Schönbrunnu.

Na Dunaju vidimo nekaj beneškemu trgovcu Marka podobnega in sicer pri švedskem mostu v I. okraju. Tam vidi človek starega nasmejanega prijatelja ptic, kako krmi postopaje v tičem carstvu vrabce in sicer na način, kakršnega ne poznajo menda nikjer drugod. Prijatelj vrabcev prodaja novine in zna zvižgati tako, da privabi mnogo vrabcev, ki mu sedajo kar na roke in na glavo ter zobjejo iz ust. Mnogi mimoidoši skušajo skleniti enakoj prijateljstvo z vrabci, toda zaman. Pač se jim pa to posreči nekaj korakov dalje na koncu mostu z golobi. Te vedno lačne ptice sedajo ljudem na roke in zobjejo pičo. Samo na podnih krajih na Dunaju so golobje tako zaupljivi, drugod pa enako plašljivi kakor vrabci in druge ptice.

V Bukaresti se je neka nedavno poročena dama iz boljše družbe zelo navduševala za miši. Ta pri ženskah zelo redka naklonjenost je šla tako daleč, da je imela dama v svoji spalnici več tucatov miši, toda ne be-

lih, temveč navadnih hišnih. Krnila jih je s slenino, mlekom, sirom in kruhom. Miške so se seveda počutile pri nji zelo dobro in množile so se še hitreje kakor sicer. Toda dama ni hotela niti slišati o tem, da bi jih vsaj nekaj pobila. Mož ji je zaman prigovarjal, naj se vendar spametuje in spravi iz stanovanja nadležne glodavce. Ker ni šlo drugače, je zahteval ločitev. Pred sodiščem je izjavil, da ne more živeti z ženo, ki se noče ločiti od svojih miši, ki gredo njemu tako na živce, da mu doma ni obstanka. Sodišče je priznalo, da je njegov razlog tehten in zakon je bil ločen po ženini krivdi.

Težko razumljivo je tudi početje neke lepe Beograđanke, ki se je navduševala za žabe in neke pariške plesilke, ki obožuje kače vseh vrst. V Ameriki se je pa pripetilo celo, da je neka prikurjara milijonarka redila doma kameleone kakor psčke. Miss Evelyn Selby — tako se namreč piše — hoče pripraviti kameleone tako dač, da bi se prilagodili barvanju njenih oblač. Obrnila se je na poznavele živali in trgne veruje, da se ji bo posrečilo naučiti kameleone da bodo izpreminjali barvo po nainovejši modri.

Izgubljen klobuk

Italijanski humorist Arnaldo Vassallo je večerjal nekoč v krčmi, kamor je zahajal vsak večer, pa pri odhodu ni mogel najti svojega klobuka. Dolgo ga je iskal, potem se je pa obrnil do natakarja, ki je končno izgubil potrpljenje rekoč: Oprostite gospod, kaj naj na storim? Pa vendar ne mislite, da sem vaš klobuk pojedel. — Tega ne morem vedeti — je odgovoril Vassallo, bil te namreč s'amn'k.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

PRVOVRSTNO CEPLJENO TRSJE

divjake korenjake, na raznih podlagah, audi Zlher Franjo, Zamušani, Sv Marjeta, Moškancji. Zahtevajte cenik! 2333

Poslužite se malih oglasov

»Slov Narodu«

ki so na cenejši

50 PAR ENTLANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 1.— din. — Julijana, Gosposvetska c. 12 in Franiškanska ul. 3. 4. 12

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

KUPIM KOZOLEC

in dobrem stanju Anton Ribič, trgovec, Dečana sela, p. Brežice. 2423

SOBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

OPREMLJENO SOBO

oddam solidni gospe ali gospodični, event. z oskrbo. Izanska 36 — blizina tramvaja. 2426

PRAZNO SOBO

oddam gospodični. Zalokarjeva ulica 14. 2429

SIU-RE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

SLUŽKINJO

pridno, dobro žensko potrebujem za 1. november. Plača din 300 mesečno. Milka Jovanović, Zaječar. 2424

SOBARICO

sprejme kavarna Vesel, Miklošičeva c. 2427

MLAD DIMNIKARSKI POMOCNIK

Išče mesto. Nastopi takoj. Rudolf Habicht, Tyrševa c. 29 — Ljubljana. 2423

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

Za zimo

se preskrbite z okusnim dojenjem belim krompirjem in trpežnimi jabolki po zmernih cenah pri Trg. posl. Kmetijske družbe. Novi trg 3

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

Edmund O' Hara:

Tajna profesoria Morbidusa

Roman

— Prinesite mi večerjo na tistole mizo tam! — je zaklical detektiv krčmarju, potem se je pa od-majal počasi z rokami v žepih k mizi, kjer je sedel njegov prijatelj. Z zadovoljstvom je ugotovil, da so postali vprašujoči pogledi delavcev takoj ravnodušni, čim so delavci opazili, da je enega izmed njih prijateljsko pozdravil in prisedel k njemu. Zda je imel detektiv dovolj časa, da si je svojega prijatelja približe ogledal. Koliko je mogel biti star? Najbrž štirideset let. Bil je visok, klenke, kostave, ozkih steg in z nekoliko sivimi brki so dajali temu obrazu neko mehko.

— Tu me kličejo očka Sam. — mu je pojasnil, prežvekujoč svoj čik. — To ime izvira še iz časov, ko sem bil pomorščak...

Zda je Townsend zvedel vse, kar je bilo vredno vedeti iz življenja očeta Sama. Zvedel je, da je moral opustiti svoj poklic pomorščaka, ker mu je bila krogla ranila nogo tako, da je ostala pohabljen. Zvedel je tudi, da je Sam vdovec in da ima odraslo hčer, ki se peča s kuncerejo. Zvedel je, da se Sam

prav nič ne zanima za politiko in da ne pripada nobeni stranki. Toda njegovi nazori glede politike so bili naslednji....

Ko je prišel Sam v svojem pripovedovanju do te točke, je Townsend odločno sklenil, da ga ne bo več poslušal, temveč da bo raje neopaženo motril druge goste. Toda v naslednjem trenutku se je pripenilo nekaj, kar mu je pokazalo očeta Sama v čisto drugačni luči.

Townsend je bil že povečerjal. Čeprav je bila večerja obilna, je bil še vedno lačen, ni si pa upal naročiti še kaj. Sedel je naslonjen s komolcem desne roke na mizo in se delal kakor da posluša, kar je pripovedoval očka Sam. Levica mu je leno visela preko naslanjaja stola. Naenkrat... čisto jasno je začutil, kako se je nekdo dotaknil te roke. Občutil je nekakšen majhen okrogel predmet, potisnjen med njegove prste.

Townsend se ni niti ganil. Mirno je govoril: da, da, ko je mislil, da očka Sam pričakuje to od njega. Zaklical je pa »neverjetno«, »prokletost« ali kaj podobnega, kadar mu je izraz Samovega obraza pokazal, da bil got bil ključ v skladu s pripovedovanjem. V svoji dolgoletni praksi detektiva se je bil Townsend privadil vsakojakim presenečenjem in v takih primerih je torej največkrat ravnal po občutku. Tako je bilo tudi v tem primeru. Niti sam si ne bi bil znal pojasniti, zakaj je bilo nedvomno bolj, da je mirno obdržal v roki nekaj okroglega, kar mu je bila stisnila med prste tuja roka, namestu da bi bil planil pokonci in se prepričal, kdo je to storil. Town-

send sploh ni o ničemer razmišljal, ravnal je čisto nagonsko.

Z glasnim »prokletost« je Townsend izpremenil položaj svojega telesa. Levica se zdaj počivala na njegovih kolenih. Kmalu je vedel, da je okrogli predmet v njegovi roki košček papirja, zvit v kroglico, nedvomno neko obvestilo.

— Od koga? — je razmišljal Townsend. — Kdo bi mogel vedeti, da sem tu?

Neopazeno se je obrnil. Za njegovim hrbtom so sedeli delavci. Bilo jih je pet. Toda sedeli so tam tako, da so mogli brito v poštev samo trije, ki bi mu bili lahko stisnili v roko papiromatno kroglico. Toda njihovi obrazi so bili povsem mirni in brez posebnega izraza.

Ta čas se je detektivu posrečilo naprtnato kroglico spretno odmotati. Zda jo je držal odmotano na svojih kolenih, skrito očem vseh drugih. Ni si upal dolgo ogledovati jo. Le zdaj pa zdaj se je ozrl na njo, potem se je na zopet zagledal v obraz očetu Samu. To je trajalo precej dolgo, dokler se mu ni posrečilo prečitati vsebine.

— Kaj pa ti je? Naenkrat si prebledel, — je Sam nenadoma prebrnil svoje pripovedovanje o pomorski bitki v japonskih vodah.

Townsend je stisnil zobe. Sam pri sebi je po-najvil:

»Poznavajoč vaše načrte in namene, vam svetujem, nastaniti se pri očetu Samu. To bo zelo koristno za dosego vaših ciljev. Neznani prijatelj.«

— Utrujen sem, nič drugega ni, — je odgovoril Townsend in poskusil nasmejniti se.

To pot se je težko obvladal. To priporočilo mu je bilo prišlo preveč nepričakovano. In takoj mu je bilo jasno, kaj pomeni zanj to priporočilo. Vse, čeprav je tudi pisec priporočila mislil pošteno in če mu je prijateljsko naklonjen — čeprav tega ni mogel verjeti — je pomenilo to — priporočilo vendarle da se je navzile vsem njegovim previdnostnim ukrepom posrečilo nekomu priti mu na sled in slediti mu do tu. A kar se je posrečilo »prijatelju«, se lahko prav tako posreči tudi sovražniku.

— Vražja strela, — je prekinil oče Sam Townsendovo razmišljanje. — Ura je že sedem. Skrajni čas je, da kreneva domov.

Poklical je gospodarja in plačal.

Raztreseno je storil Townsend isto. Zda se je moral odločiti. Ali naj posluša nasvet »neznane prijatelja« ali ne? Saj je bilo vendar verjetno, da gre za past. Townsendove oči so počivale na dobrodrušnem obrazu očeta Sama. Ne, ta gotovo ni bil član zločinske tolpe. Townsend je končno sklenil poslušati nasvet, ki mu je bil dan v tako čudnih okolištinah. Pred »Zlato zvezdo« mu je Sam segel za slovo v roko.

— Kje stanuješ? — ga je vprašal, a Townsend je komaj čakal na to.

— Skomignil je z rameni.

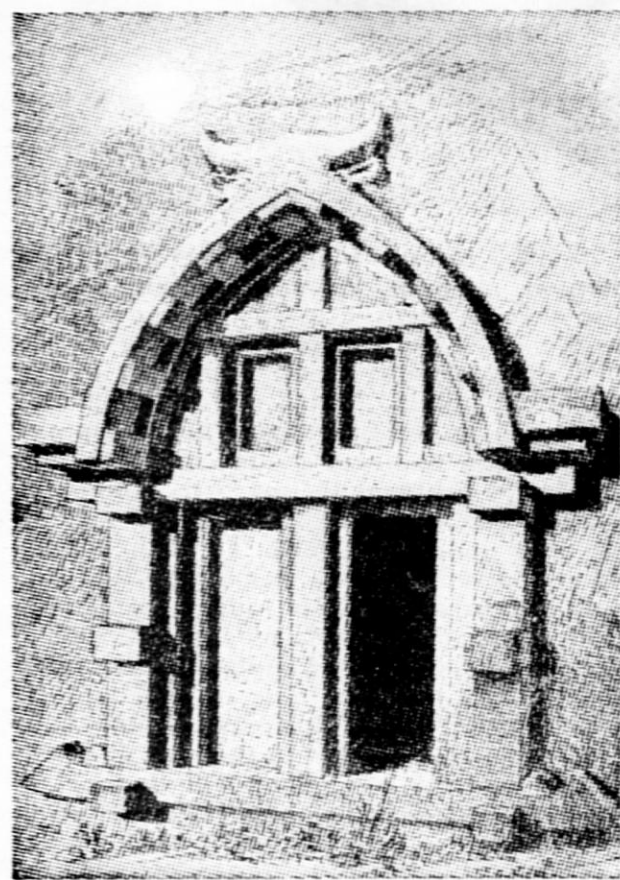
— Zaenkrat še nikjer. Rad bi našel skromno zavetišče kje v bližini tovarne. Ali več za kaj primernega?

Prispevek k popolni originalnosti žal

Od orientalskih in starogrških grobov imenitnikov do Plečnikove samonikle arhitektonske umetnosti

Ljubljana, 22. oktobra. Plečnikove žale so mnogim ljubljancem v marsikaterem pogledu popolna uganka, zlasti zaradi tega, ker so bili ljubljanci prepričani, da bo mestna občina zgradila ljubljani prepotrebno — mrtvašnico. Še mnogo se bo govorilo in pisalo o ljubljanskih žalih, kar je razumljivo in naravno. Pravico do izražanja svojih misli in prepričanj ima kolikor toliko danes še vsakdo, tudi ljubljanski meščan, čeprav ne bodo šli milijoni, ki so bili potrebni in potrošeni za zidavo žal, v njegovo breme, kakor je pojasnil v uradnem povzku pri naši sobotni številki ljubljanski g. župan.

Polemika o žalih bi ne nastala, če bi ljubljanska občina razpisala javno konkurenco za zidavo moderne mrtvašnice. Tako pa se je ljubljanska občina odločila za Plečnikovo načrt ter je dala Plečniku popolno svobodo pri urenitvi tega načrta. Vse to smo že povedali v tej ali oni obliki, a ne škodi, da ponovimo in ponovno ugotovimo, da ima ljubljana žale prof. Plečnika, nima pa prave mrtvašnice.

št. 1

Najboljše bi bilo, da bi kar največ ljubljancem sodelovali pri urenitvi načrta za mrtvašnico. Res pa je tudi, da več glav vedno ne ve več, čeprav trdi pregovor nasprotno, zato je opravičljivo, da mestni svet ni pozval vseh ljubljancov, naj glasujejo za ta ali oni načrt, saj bi bilo lahko enako število nasprotujočih si glasov in bi se mestni svet ne mogel odločiti po zgledu Buridanovega osla. Odločilni činitelji bi se pa morali obrniti na strokovne kroge. Prepričani smo, da bi dobila tedaj ljubljana pravo mrtvašnico. Treba je samo pobarati tega ali onega strokovnjaka za gradnjo in arhitekturo, pa

št. 2

se človek brž prepriča, da vidijo glavno pogoško v postopanju odgovornih činiteljev v ljubljanskem mestnem svetu, da ljubljana ni dobila mrtvašnice, temveč Plečnikove žale. Odgovorni so bili na pravi poti, ko so poslali mestna arhitekta v tujino, da sta proučevala v velikih mestih vprašanje kako je treba zgraditi sodobnim zahtevam ustrežajočo mrtvašnico. Vrnila sta se iz tujine z obilnim gradivom. Treba bi bilo samo se razpisati natečaj za načrte, a nenadoma je padla odločitev za Plečnikove žale. Takih nenadnih odločitev je padlo v ljubljani žal že preveč. Njemu je bilo vse izročeno na milost in nemilost.

Smatramo torej za potrebno, da se oglašijo še esteti, strokovnjaki, gradbeni inženjerji in arhitekti kakor tudi zdravniki in higieniki ter povedo svoje o izvršenem načrtu. Med strokovnjaki se sliši, da bi ljubljana lahko dobila dve moderni mrtvašnici

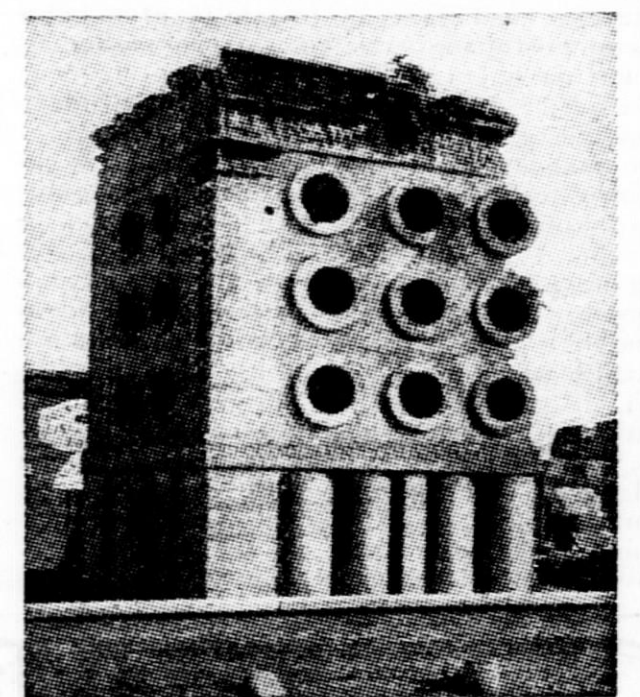
za denar, ki je bil potrošen za žale. Zastavlja se vprašanje, zakaj je bil prvotni obsejni prostor, ki je bil namenjen za žale, skrčen ter nismo dobili prvotno zamišljenih žal, ki naj bi bile nekakšen gaj, v katerem bi se ne videlo od objekta do objekta, ker bi bili vsaki zase okoli in okoli zaraščeni. Znano je tudi med strokovnjaki,

št. 3

da se prof. Plečnik ne briga za proračune in za tehnične nujnosti pri urenitvi svojih načrtov ter da živi v nekem svetu, ki nima nič skupnega z resničnim trdim vsakdanjim življenjem. Zahteve in potrebe sodobnega življenja so prof. Plečniku stvari, ki niso vredne pozornosti in zanimanja.

Drugače je s Plečnikovo arhitektonsko umetnostjo. So ljudje, ki prisegajo nanjo, so drugi, ki jo zavračajo. V tem vprašanju je težko najti pravično in pravilno stališče. Za nas sodobnike je to končno stvar okusa, samo generacije za nami bodo lahko objektivno sodile. Pač pa ni treba čakati na generacije za nami, da se ugotovi na primer nesmotrnost kakšnega zgradjenega objekta, čeprav je narejen po načrtih prof. Plečnika. Slehera zgradba ima svojo funkcijo. Četudi je arhitektonsko še tak umotvor, je nesmiselna, če ne opravlja vzorno in vsem določenim zahtevam ustrežajoče svoje funkcije. Arhitektura zaradi arhitekture nikoli nikjer ni nastajala. Larpurilizem je bil v vsaki umetnostni panogi samo teorija, ki je dobila začasno določene oblike. Zato se mnogi vprašujejo, ali je bila prof. Plečniku oddana gradnja žal zato, da se producira ob ogromnih stroških s svojo arhitekturo, ali je zato, da bi dobila ljubljana potrebno mrtvašnico. In spet moramo ugotoviti, da je ljubljana dobila, če hočete, krasne in odlične vzorce Plečnikove arhitekture, ni pa dobila mrtvašnice. Da bi vsaj dobila za tolikšno vsoto mrtvašnico z arhitekturo prof. Plečnika!

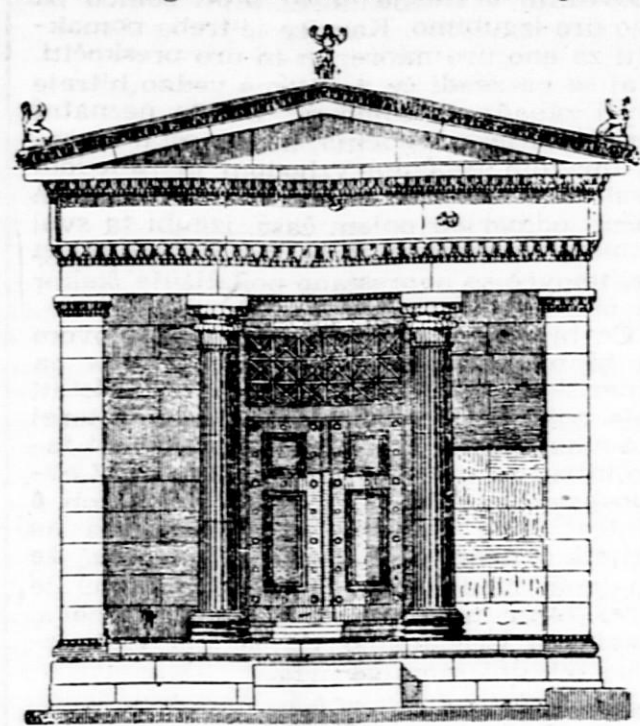
št. 4

Naravno je, da se človek vpraša, kako se je rodila v duši prof. Plečnika misel o žalih. Kdor prihaja češče na žale in si ogleduje objekte, je lahko dostikrat priča, kako se ustavi na primer pred kapelico sv. Ahaca stara preprosta ženica in začudeno vpraša: Kaj je pa to? Hčerka, ki ji stoji ob strani, ji pojasni: Mama, to je tudi kapelica za mrlice. Preprosta ženica maje z glavo, ne more domniti, da more imeti kapelica tako obliko in tako notranjost. Kdo bi ji zameril. Tudi kolikor toliko izobraženi gledalec obstoji pred to ali ono kapelico in jo skeptično ogleduje. Zbere se in premišlja ter se spomni na čase, ko je rad brskal po umetnostno zgodovinskih knjigah, ki opisujejo umetnost orientala, starih Grkov in starih Rimljanov.

Na prvi pogled sestoji arhitektura prof. Plečnika iz samih klasičnih arhitektonskih elementov. O tem ni dvoma. V tem pogledu ne more torej nihče govoriti o neki originalnosti Plečnikove arhitektonske umetnosti. Ostane vprašanje, ali so klasični arhitektonski elementi v Plečnikovih delih vsaj originalno komponirani. Morda, morda tudi ne. Povprečni slovenski izobraženec bo težko našel v teh kompozicijskih enotah, o čemer trdijo Plečnikovi zagovorniki, da je v njih, namreč nekaj samorodno in samobitno slovenskega. Genialni arhitekti so bili, ki so uporabljali klasične elemente v svojih originalnih stvaritvah in so rekli, da pod soncem ni nič novega. Morda tudi prof. Plečnik sam trdi, da pod soncem ni nič novega, a tega ne vemo, kajti prof. Plečnik ne daje izjav in se ne pogovarja rad z ljudmi. Tako je podoba, da se vse, kar projektira, zdi popolno novo in popolno

slovensko ter popolnoma originalno samo njegovim zagovornikom.

Spomni se povprečni izobraženec tudi na opise orientalskih, grških in rimskih grobov imenitnikov in zasli, da so bili prof. Plečniku vzori in ideali pri ustvarjanju žal. Svoje klasične arhitektonske elemente bi prof. Plečnik težko plasiral na objektih, kakršni so vse moderne mrtvašnice v velikih mestih. Na objektih, ki so idejni posnetki starih grobov imenitnikov in mogočnejših iz davnih časov, pa se

št. 5

je z lahkoto izživel. Le tako so mogle nastati žale. Le tako se je zgodilo, da je ljubljana dobila žale namestu mrtvašnice. Dobila je kapelice, ki so močno podobne grobovom imenitnikov in vladarjev iz klasičnih časov. V teh kapelicah je sejeno poimenu ljubljancu bivati nekaj ur, dočim so bili imenitniki in mogočnejši iz davnih časov v svojih grobovih za večno. Njih sorodniki so pridelali tem mogočnim mrli-

Položaj mestnih delavcev

K županovemu poročilu na seji mestnega sveta ljubljanskega 11. oktobra

Ljubljana, 22. oktobra. Ljubljanski g. župan je pri zadnji občinski seji med drugim tudi poročal o draginskih dokladah mestnim uslužbenim in delavcem. Smatramo za potrebno pripomniti nekaj k temu poročilu, kakor je razvidna njegova vsebina iz poročil v dnevnem časopisu.

Mestnih delavcev je okoli 600. Organizirani so v Podpornem društvu mestnih delavcev in Strokovnem društvu nižjega tehničnega osebja. Poleg tega obstoja tudi Obratno zaupniški odbor, ki je izvoljen po zakonu o zaščiti delavcev. Zaradi naraščajoče dragine in raznih drugih neresenih vprašanj delavskega razmerja so se odbora zgoraj navedenih organizacij in Obratno zaupniški odbor sestali k skupnemu posvetovanju 2. julija. Na tej seji zakonitih predstavnikov mestnega delavskega je bilo soglasno sklenjeno, da se združijo vsi trije odbori v poseben akcijski odbor z nalogo, da podvzamejo vse potrebne zakonite korake radi ureditve preostalih vprašanj.

Ce govori g. župan v svojem poročilu o nekem akcijskem odboru in če je zahteval, da so mestni delavci sklicevali tajne sestanke brez vednosti statutarnih zastopnikov svojih društev in izločili tiste, ki so želeli sodelovati v soglasju s sedanjo mestno upravo, je moral biti očitno napadeno informiran o odnosu bi se bil lahko sam prepričal, da te njegove informacije ne odgovarjajo resnici. Akcijski odbor se je osnoval iz zakonitih organizacij in predstavnikov mestnega delavskega ter je sestavljen samo iz njegovih statutarnih zastopnikov.

Na eni izmed sej tega akcijskega odbora je bila sestavljena resolucija kot sad daljših posvetov. Bila je sprejeta soglasno in jo je poleg tega podpisala pretežna večina mestnega delavskega. V njej so ugotovljeni pred vsem posamezni nedostaki v službenem razmerju, zlasti pa potreba zvišanja delavskih med soroč naraščajoče dragine. Drugi del resolucije pa vsebuje zahteve, ki jih stavlja mestno delavstvo na mestno občino. Med temi so zlasti tudi take, ki se tičejo dobrin, ki jih je mestno delavstvo že imelo, pa so bile ukinjene z raznimi okrožnicami, nekajere tudi s sedanjo občinsko upravo. Iz resolucije so razvidne naslednje zahteve:

A) Da mestno poglavarstvo ni odgovarjalo na vse vloge in prošnje.
B) Da se sporazumno z delavskimi zastopniki izda za mestna podjetja službeni red.

čem zlato in druge dragocenosti, zato so poznejše generacije imenovala take grobove tudi zakladnice.

Iz časov tretje in četrte ter pade dinastije v stari egiptovski državi, torej iz 1. 3500 pred Kristom so ostali ohranjeni grobovi mogočnikov, ki se imenujejo mastabai. Nastali so iz navadnega groba, iz gomile, ki nastane, če človek izkopije jamo in vanjo položi mrtvega človeka. Kupec zemlje nad mrlicem je bil mogočnejšem preskromen, gradili so nad mrlicem blok iz kamna. Faraoni so spopadli obliko takih grobov, zvišali so jih in jim dali obliko piramid.

V Mali Aziji so našli ohranjene grobove, ali boljše grobnice, ki so vsekane v skalo. Slika št. 1 in slika št. 2 kažeta taka dva grobova iz Pinare v Likiji. Starogrška umetnost se je manifestirala tudi v grobovih, ki so bili v egiptski dobi največje gradbene stvaritve. Slika št. 3 kaže prezez Atrousove zakladnice. To je bil grob, katerega so poznejši Grki imenovali zakladnica, ker so bili v njem shranjeni tudi zakladi. Zgrajen je bil pod zemljo. Na kapelico sv. Ahaca na žalah nas spominja. Slehera knjiga o arhitektonski zgodovini starih Grkov nudi obilo gradiva o kulturnih spomenikih, ki so bili grobovi in grobnice ali zakladnice in začudo močno so vse te klasične stvaritve podobne Plečnikovim objektom, ki jih imenujejo kapelice ali tudi dele ljubljanske mrtvašnice. Pa tudi iz časa rimskih republik je ohranjenih mnogo takih objektov od navadnih grobnic do Panteona in Koloseuma. Slika št. 4 kaže grob bogatega peka Vergiliusa Eurisaca v Rimu iz te dobe. Reževe so v Rimu tedaj pokopavali v takozvane kolumbarije (golobnjake), to so bila množestvena grobišča, namreč izdolbine, v katerih so shranili žare s pepelom umrlih. Slika št. 5 kaže zakladnico v starogrških Delfih. Spominja nas na fasade nekaterih kapelic na žalah, zlasti na fasado molitnice. S podobnimi primeri bi lahko pokazali, kako so se klasični grobovi in grobnice imenitnikov kasneje spreminjali v kapelice. V ljubljani se je zgodilo v 1. 1940 po Kristu, da ljudje lahko gledajo nadaljnji razvoj tega procesa v arhitekturi, in sicer na žalah, kjer stoji kapelice, ki niso samo kapelice, temveč tudi mrtvašnice in so močno podobne starogrškim grobovom imenitnikov in njih zakladnicam.

Povprečni izobraženec

manje din 5.50. v smislu banske uredbe. Po novi regulaciji med kvalificiranega delavstva se povšaja mezdaz za 0.25 par na uro in znašajo din 5.5. Do s.daj so dobivali salni delavci po din 3 dnevne družinske doklade. To čokado so sedaj dobili tudi mestni nestalni in sezonski delavci. Ostala mezdaz za je ostala za večino delavstva neizpremenjena kljub draginji. Proučevanje od spomladi sem torej ni rodilo za mestne delavce skoraj nobene prilagoditve služenja pri j.mkov obstoječi in stalno naraščajoči draginji.

Razlika, ki jo dela mestna občina med svojimi uslužbenci, se pokaže tudi v tem, da so pragmatični uslužbenci d. bili enkratno zimsko pomoč din 1.000 in za vsakega družinskega člana po din 200 in 50 din povšaja za vsakega otroka, mestno delavstvo pa ni prejelo ničesar, kakor da zanj draginja ne bi obstojala, ravno tako kakor za pragmatičnega uslužbenca.

Kar se tiče službenega reda, je ta še v veljavi od leta 1922, vendar je bil že večkrat spremenjen po raznih okrožnicah in delavstvu ni znan. Noben delavec, ki je bil sprejet po letu 1925, ga ni dobil na vpogled in tudi ni nikjer razbešen. Zato prosjači delavstvo že skozi 15 let za nov službeni red, pa brezuspešno.

Kar se ostalih ugodnosti tiče, je treba poudariti, da plina delavci nimajo. Pri elektriki pa znaša ugodnost, za katero je delavstvo hvaležno čeprav samo 5 do 10 din na posameznika. Ugodnosti pri socialnem zavarovanju in dopustu pa so za najmanjše 50% manjše kakor jih imajo pragmatični uslužbenci.

Razvidno je torej iz tega, da je mestna občina ljubljanska doslej dejansko premalo storila, da bi prilagodila delavske prejemke naraščajoči draginji, čeprav so mnoga privatna podjetja glas m poročil iz dnevnega časopisa zvišala svoje mezde. Mestno delavstvo pa ni prejelo niti toliko, za kolikor so se plače na žale leta 1936. Čeprav je draginja za vse enaka, da ljubljanska mestna uprava preveliko razliko med svojimi uslužbenci, da enim daje nekaj v obliki zimske pomoči, delavcem pa ničesar.

Akcijski odbor ne nosi nobene krivde, ako so mestni delavci nezadovoljni s svojim stanjem. Zato ponovno apeliramo na mestno upravo, da da tudi delavstvo e ako zimsko pomoč, kakor so jo dobili pragmatični in ostali uslužbenci, ter da skuša prilagoditi mezde draginji.

Akcijski odbor organizacij mestnih ulužbencev.

Iz Novega mesta

— Nagradno tekmovalje novomeške strelske družine. Strelska družina je imela čez poletje vaje in tekmovalni na lastnem strelišču ob Krki. Ob zaključku letnega streljanja se je vršilo tekmovalje naših najboljših strelcev, izmed katerih so se nekateri proslavili že na raznih tekmah, ki so jih priredile ostale bratske družine. Rezultati nagradnega streljanja so zelo lepi in spričo tega tem bolj razveseljuje. Na tarči "Novo mesto" so dobljene sledeče točke: Kovačič Franc ml. 111 točk, Končič Anton 111 točk, Sedej Vilko 100 in Zukovec Franc 100 točk. Na tarči "Zmagovalna" Končič Anton 115 točk, Zukovec Franc 111 točk, Košir Stane 107 točk, "Trške gore" Ogrič Filip 134 točk, Sterbenec Jože 130 točk, Kovačič Fr. ml. 125 točk, Košir Stane 125 in Končič Anton 124 točk. Na tarči "Ljubljana" s malokalibrsko puško so bili dobljeni naslednji rezultati: Sterbenec Jože 85 točk, Kovačič Fr. ml. 84 in Košir Stane 83 točk. Kot najboljši strellec dneva je bil Kovačič Franc ml., ki si je ponovno osvojil prehodni pokal. Niemu in ostalim strelcem je k tako lepim uspehom samo častitati.

— Lep poslovilni večer. Ob prički odhoda br. Mirka Goloba iz Novega mesta v Catež pri Brezicah, kjer se je stalno naselil s svojo zvešto zakonsko družino, je Sokol priredil svojemu azilnemu in požrtvovalnemu članu ki je vrsto let uspešno opravljal posle gospodaria, lep in prisen poslovilni večer, katerega se je v sokolski kleti udeležilo prav lepo število praprnikov Sokola in njegovih prijateljev. Od delavnega in priljubljene brata Goloba se je v imenu Sokola poslovil starosta br. notar M. Marinkič, ki je v svojem stvarnem govoru očrtal delo, ki ga je br. Golob vložil v prid novomeškega Sokola, prav posebno je pa se naglasil njegove zasluge, ki si jih je pridobil za društvo ob času renovacije Sokolskega doma. Odhod br. Goloba, ki ni deloval samo pri Sokolu, temveč je bil tudi marljiv dolgoleten odbornik uradniške nabavljalne in kreditne zadruge, so vsi navzoči iskreno obžalovali. Br. Golobu, ki se je za stalno naselil v svojo družinico v Catežu, želimo še mnogo zadovoljnih in prijetnih let!

— Ko se je vračal od mrlice je bil napaden. V vasi Hudče so imeli mrlico, katerega je prišlo kropč iz sosednjih vasi staro in mlado. Tja se je napotil tudi 29-letni pos. sin Salehar Anton iz vasi Blato. Ko se je fant vračal je bil na cesti iznenada napaden. Napadalec je Saleharja napadel z nožem, s katerim mu je prizadel težke poškodbe na hrbtu in glavi. Nevarno ranjenega Saleharja so pripeljali v bolnišnico usmiljenih bratov, za neznanim napadalcem pa poizvedujejo orožniki.

svojemu ondošnemu prijatelju in tisoč funtov. Moral sem mu pa svedano objubiti, da odpotujem še istega dne. Ko sem prišel na kolodvor in kupil novine, mi je postalo vse jasno. Neka tovarna kravat je bila objavila prav tistega dne velike oglašje, v katerih je bilo rečeno, da se bodo izprehajali po londonskih ulicah tisti dan trije možje z modrimi kratavami. Kdor sreča koga izmed njih naj zahteva modro pismo lu kdor prvi pride z modrim pismom v tovarniško pisarno, mu bo izplačana bogata nagrada. Gotovo učinkovita reklama. Jaz sem pa nosil slučajno prav tako kratavato.

— To je res čudno, — je dejal eden izmed naših družbe.

— Nisem se povedal vsega — je nadaljeval naš gostitelj. — Prišel sem torej v Afriko, kjer sem hitro napredoval in obogatel. Vest me je pa neprestano pekla, dokler se nisem vrnil v London, da bi povedal svojemu dobrotniku čisto resnico.

— Ali je vam odpustil? — sem vprašal.

— Ne samo to — je odgovoril Fred, — temveč mi je zaupal celo svojo tajno. Modro pismo, ki sem mu ga bil z denarjem vred izročil, ni pripadalo njemu, temveč njegovemu konkurentu Jamesu Tayloru, ki je stanoval eno nadstropje višje.

Modro pismo

Bilo je v tropični noči na obali Rdečega morja. Sedeli smo na terasi hiše trgovca s slonovino in govorili o opoteči sreči človeštva. — Nekateri pravijo temu naključje — je pripomnil naš gostitelj Fred, — to da meni se čudi verjetneje, da so vsa ta naključja v človeškem življenju v nekakšni zvezi in da gredo po točno določenem redu.

In zamislil se je.

Napeto smo pričakovali, da nam pove nekaj skrivnostnega iz svojega življenja. Počakal je, da nam je deček — domačin natočil čaše, potlej je pa začel:

— V mladih letih me je mikalo v širni svet. Zbral sem nekaj denarja in se napotil v London, od koder sem hotel kreniti v svet. Ni pa trajalo dolgo in taval sem lačen in brez strehe po londonskih ulicah. Domov se nisem mogel vrniti, sežgal sem bil vse mostove za seboj in tako sem ostal tam brez upanja. Kot brodolomec sem prišel do pošte v brezupni nameni, da me vendarle čaka pismo iz domovine. Ko sem stopil na stopnišče pred pošto, sem opazil priletnega moža z aktivno pod pazduho.

Naenkrat se je začel pred menoj opotekati, potem je pa padel na stopnice, kakor da mu je nevidna roka izpodnesla noge. Pri tem mu je padla aktivka iz rok in iz nje je padlo mnogo pisem. Eno v veliki modri kuverti, je padlo naravnost k mojim nogam. Ker se je bilo zbralo okrog božjastnega moža, ležečega na stopnicah mnogo radovednejšev, sem lahko modro pismo nemoteno pobral in spravil. Pri tem sem se mimogrede ozrl nanj in srce mi je jelo močnejše utripati.

V levem kotu pisma je bilo napisano: »Vrednost pet tisoč funtov«. Prijatelj! Poštenost pri polnem žledu ni nobena umetnost. Če pa človek že štiri dni ni jedel, mora imeti mnogo močnejši značaj od mojega. Nagel pogled naokrog me je prebričal, da moje kretanje nihče ni opazil. Zato sem spravil pismo v žep in hitro odšel. Pozuril sem se po glavni ulici. Pet tisoč funtov, tak kapital! A že sem se ustrašil. Kaj če je v pismu samo ček in ne gotovina? Segel sem v žep in pismo se mi je zdelo dokaj debelo. Na avtobusnem postajališču sem se ustavil in razmišljal kam bi krenil, da bi mogel pismo neopaženo odpreti. Kar sem opazil moža, ki me je srepo motril. Skušal sem ostati miren, obrnil sem se in krenil naprej. Mož

mi je sledil. Srce mi je utripalo liki kovaško kladivo. Slišal sem bil že mnogo o detektivih s Scottish Yarda. Toda tega menča ni mogel nihče slutiti. Tako sem se ustavil. Mož je prišel do mene in dejal naenkrat: Modro pismo imate!

V naslednjem trenutku sem tvegav svoje življenje, ko sem skočil v mimodreči avtobus. In tako sem bil rešen. Ko je stopil k meni prevodnik sem mu povedal seveda ulico, ležečo v nasprotni smeri in dobrodušni mož mi je potrpežljivo pojasnil, da sem stopil v napačni avtobus. Potem je pa naenkrat osupnil, ozri se je na mojo kratavico in me vprašal:

— Ali imate morda modro pismo?

Ne vem več kako se mi je posrečilo skočiti iz tistega avtobusa. Ničesar nisem razumel. Saj vendar nihče ni mogel poznati mojega opisa v tako kratkem času. Slednjič sem se pomiril in jel razmišljati o svojih prenapetih živcih. Gotovo je bila vsega kriva moja lakota. Tako sem se odločil, ne da bi točno vedel, dali je v pismu gotovina, sem zavil v bližnjo restavracijo. Sline so se mi cedile, ko je prinesel natakark juho. Že kar bil segel po žlici, ko se je začel natakark glas: Gospod, če se ne motim imate modro pismo? Hladen pot mi je obilil čelo. Motite se,

sem vzkliknil, in že sem bil zunaj. Na vogalu sem se zaletel v raznašalca novin. Ko sem se rešil neprostovoljnega objema se je ozrl name in zamrmral: To je mož z modrim pismom. Udaril sem ga, da so mu novine odletele iz rok, in kakor da se pade za menoj furije, sem jo ubral čez ulico. Mimo je baš privozil avtotaksi. Ustavil sem ga in skočil vanj. Potegnile sem nesrečno pismo iz žepa in povedal po naslovu na kuverti kam naj me odpelje: J. Taylor, Oxford Street 5717.

Pred naslovljeno hišo sem naročil šoferja, naj me počaka. Prijazno je pokimal, rekoč: Gotovo imate modro pismo.

Potem sem se pa ustavil pred mojim, ki me je motril skozi svoje naočnike. Povedal sem mu, da sem našel pismo pred pošto. John Taylor je pazljivo poslušal, potlej je pa odprl pismo, vzel iz njega deset bankovcev po petsto funtov in me vprašal v kakšnih razmerah živim. Ko je zvedel, kako bedno je moje življenje, je dejal: Fant moj, skoraj nerazumljivo je, da so na svetu še tako pošteni ljudje. Moram ti pomagati.

In dal mi je nekaj denarja. Ko sem se vrnil k njemu sit, da sem komaj dihal, mi je dal vozni listek za potovanje s parnikom do Kapstata, priporočilno pismo

Visoka matematika za naše gospodinje

Zanimivo sorazmerje med cenami posameznih vrst živil — „Kaj se je zopet podražilo?“

Ljubljana, 22. oktobra
Listi bi lahko objavljali cene živil pod
zaglavjem: »Kaj se je zopet podražilo?«
kakor se s strahom vprašujejo naše gospo-
dinje dan za dnem. Tudi zadnji uradni iz-
kaz o cenah živil kaže, da so se nekatera
živila podražila. Sprito prestopnega spre-
minjanja cen, bi se seveda morali tudi
spreminjati gospodinjinski proračuni. To bi
ne povzročalo nobenih komplikacij, ko bi
se dohodki gospodinjinskih proračunov avto-
matsko zviševali s podražitvijo živil. Toda
iznati takšen mehanizem ni nič lažje ka-
kor perpetuum mobile. Zato si morajo gos-
podinje pomagati s svojo matematiko; ni-
ma vsak daru za njo, kajti težje je vleči
dinarje iz prazne denarnice kakor kva-
dratni koren iz milijunskega števila.

MESO ALI KROMPIR?

To je zdaj vprašanje... Boljša gove-
dina je po 16 do 18 din, slabša po 13
do 15 din. To pomeni, da velja kilogram
govedine toliko kakor 6 do 10 kg krompirja.
Meso je seveda absolutno dražje. Toda
ali je tudi dražje relativno? Odrasel
človek lahko pospravi na dan kilogram
krompirja, ne da bi se zaradi tega branil
mesa. V splošnem pa ljudje doslej še niso
bili vajeni jesti samega krompirja in ne
samega mesa. Vendar se gospodinje vpra-
šuje, ali ima četrta govedina enako vred-
nost kakor 2 kg krompirja. Cena je pri-
bližno ista. Krompir ali meso, kaj naj ku-
pi? Najbolje bi bilo seveda oboje. Če kupi
krompir, potrebuje še maslo, da ga zabeli,
če pa govedino, ki meso da še juho.

KRUH ALI KROMPIR?

Mnoge gospodinje si pa zastavljajo vpra-
šanje, ali naj kupijo kruh ali krompir.
Kruh je v Ljubljani po 5,25 din kg. Ne-
kateri težak pojedo na dan tudi 2 kg kru-
ha, ko žive pri samem suhem kruhu. Kruh
in voda. Pri takem jedilnem listu je raz-
umljiva žerja po dalmatincu, ki je zdaj v
Ljubljani po 12 do 16 din liter. Liter vina
torej velja toliko kakor 2 do 3 kg kruha
ali kg govedine. Dva kg kruha velja toliko
kakor 5 do 6 kg krompirja. Toda s kru-
hom ni več nobenih stroškov, medtem ko
je treba krompir še skuhati. Kaj torej
kaže bolje kupiti: 2 kg krompirja ali kg
kruha? Kg kruha velja toliko kakor četrta
kg svinjine, ki je po 18 do 24 din kg, pri-
bližno toliko kakor kg konjskega mesa II.
vrste, ki je po 6 din, toliko kakor pol kg

prekajane svinjske glave (kg 13 din) ali
kg svinjskih parčkov (6 din), toliko kakor
kg jabolč ali kg koruze moke za polento.
Za 5,25 din, kolikor velja zdaj kg kruha,
dobiš 3 jajca ali 2 litra mleka.

MOKA, KROMPIR, MLEKO

Zdaj bo veljalo še skoraj eno samo jajce
toliko kakor liter mleka. Kmetje prodajajo
mleko neposredno kupcem po 2 din liter,
med tem ko je mleko v mlekarinah po 2,5
din. Liter vina velja toliko kakor 6 do 8
litrov mleka in en sam liter mleka je re-
dinejši kakor 8 litrov vina, vendar ne bo
nikdar toliko mleka kakor gostin in mle-
ko ne bo konkuriralo vinu, čeprav se bo
vino podražilo za 100%, kar smemo pri-
čakovati po letošnji slabi trgatvi.

Najfinjša pšenična moka velja toliko
kakor 4 litri mleka (8 do 9 din kg). Če-
prav moka ni bila še nikdar tako draga
v mirnih časih, a v primeri s krompirjem
se niti ne zdi posebno draga; kg pšenične
moke velja toliko kakor 4 do 5 kg krompi-
rja. Po isti ceni prodajajo v Ljubljani
ajdovo moko I. vrste. Zanimivo je, da je
liter mleka le malo dražji kakor kg krompi-
rja. Gospodinje je v dilemi: ali naj kupi
jajce ali kg krompirja — cena je približno
enaka. Ali bi pa bolje kazalo kupiti četrta
kg moke ali liter mleka? Pol kg kruha
ali liter mleka? Lahko se pa odloči med
dvema žemljama in kg krompirja — zopet
enaka cena.

MAST IN MASLO

Maslo spada med zabelo prav tako ka-
kor mast ali olje. Bilo je pa vedno nekoliko
dražje od svinjske masti. Cena masla se
pogosto spreminja tudi medtem ko ima
mleko nespremenjeno ceno. Poraba masla,
zlasti kuhanega, je pri nas mnogo manjša
na prebivalca kakor v mnogih drugih ev-
ropskih državah. Maslo velja za luksuz in
naše gospodinje ga kupujejo nekoliko bolj
le ob večjih praznikih, ko se izkaže, da
je trg slabo založen s njim. Ko se je po-
dražila mast na 28 din kg (slanina brez
kože je po 25 din), se gospodinje seveda
niso mogle tolažiti, da bodo raje belile z
maslom ali oljem; maslo je še dražje, na-
vadnega jedilnega olja pa sploh ni napro-
daj.

V začetku t. m. je bilo surovo maslo po
28 do 32 din kg, zdaj je pa že po 32 do 40
din. To je velika podražitev, približno 25%!
Podražilo se je tudi čajno maslo, ki je bilo
po 36 do 44 din, na 42—48 din kg. Ku-

hano maslo je bilo po 38—40 din, zdaj je
po 40—48 din.

OLJE — PO 50 DIN

Novo olje smo pričakovali najpозnejše ot
koncu septembra, a doslej ga še ni bilo.
Nadomestilo za domače jedilno olje je zdaj
na trgu izredno drago olje iz Grčije — po
50 din liter. Zato se gospodinje vprašujejo,
s čim naj belijo. V največji sili lahko po-
stane baje sol surogat zabele. Priporo-
ljivo je vsaj zaradi tega, ker se je edina
medtem, ko se je vse drugo podražilo —
pocenila. Kilogram najfinjšega soli je po
4 din. Zdi se, da so nekateri menda re-
šali uporabljati sol še za kakšne druge
namene, ker se tudi s njo zalagajo, kakor
da kuhajo iz nje močnik. Zato so se tr-
govci tudi že obrnili na monopolsko upra-
vo s vprašanjem kako je prav za prav s
soljo, če ne bo pošla. Prejeli so odgovor,
da je sol prav toliko kakor v normalnih
časih in da je tudi bo nadalje. Poiti ne
more, če se bodo ljudje z njo zalagali samo
za normalne potrebe. Samo, da bi ljudje
v teh nenormalnih časih ne imeli nenor-
malnih potreb tudi po soli! Nekateri me-
ščani menda mislijo, da sol rase na polju
kakor filozof ter da je bila tudi za njo leto-
slaba letina. Večjo porabo soli si pa lahko
razlagamo tudi s tem, da jo ljudje jedo
zdaj s posebnim navdušenjem, ker je tako
poceni, odnošmo, da kuhajo sam slan krop.

PIŠKE, PIŠKE, NE PA KROMPIR!
Nekateri se hvalijo da niso še nikdar
pojedli toliko pišk ali vsaj putk kakor
letos po zaslugi brezmesnih dni. Ne le
piščanci, tudi srna je bila »surogate«
govadne, teletine in svinjine. To ni niti šala,
četudi upoštevamo cene. Tako je zdaj srna
po 12 do 18 din. Drago? Svinjina je po
18—24 din, teletina po 14 do 18. Piščanci
seveda niso cenejši od govedine in se tudi
podražujejo, tako da se jih bodo preobčutili
le nekateri. Zdaj so piščanci že po 32 do 36
din kg. Kokoši so po 27—30 din, med tem
ko so bile pred 14 dnevi še po 25—28 din.
Goat so cenejši od putk, po 24—26 din.
Pred 14 dnevi so pa bile po 22—25 din.
Med perutnino je skoraj najlepše in naj-
boljše meso pulardov, ki je po 34 do 36
din.

Mesa je torej dovolj tudi v brezmesnih
dneh, odnošmo tudi v dnehi, ki so za ne-
katere brezskrompirjevi. Tisti, ki se jim ni
treba zanimati za matematiko naših gos-
podinj, se lahko namrdnejo na koncu te
lekcije: Kaj krompir! Piške, piške!

prijetno polno in ves čas — najmanj v
3. dej, ki se nekam vleče — veselo raz-
igrano občutje. Fr. G.

Obnovitev škofjeloškega Sokolskega doma

Škofjeloški Sokolski dom, otvoren pred
dobrih 13 leti so znatno obnovili. Za malo
dvorano, ki so jo obnovili lani, se je lotil
delo gospodarski odtsek velike dvorane.
Delo je bilo toliko nujnejše, ker je napadla
dvorano goba. Odkriti je bilo treba skoraj
polovico dvorane in odstraniti ves les z
opazem vred in odrsko rampo. Tla so izo-
lirali pred vlago, stari napis so izločili,
nato šele so mogli položiti nove deske in
parket, hkrati pa so tudi predelali osred-
je odra samega. Kakor hitro je bilo to naj-
nujnejše delo opravljeno, so pričeli obnav-
ljati dvorano kot celoto. Od stopa do tal
so jo preslikali in obnovili tudi pročelje.
Narodna ornamentika s simboličnim des-
tim bratom prihaja zdaj do popolne velja-
ve. Preurejena bo tudi elektrika razsvet-
ljava. Iz vseh prostorov diha sedaj, ko je
delo v glavnem končano, izredna svežost
in čistost. Na odru samem je barunast
zastor na novo pobarvan, manjša popra-
vila pa bodo izvršena tudi v garderobi in
v stari hiši, poslopiju, ki meji na Mestni
trg.

Iz Metlike

— Nenadna smrt go. Marje Franca. V
ponedeljek jutraj je zadela srčna kap
splošno znano in spoštovano gospo Marjo
Franco, soprogo posestnika, gostilničarja
in mesarja v Metliki. V nedeljo je bila še
čista in zdrava in se tako z domačimi ka-
kor z znanci veselo razgovarjala, pomoci
pa jo je obšla slabost, ki pa je kmalu po-
jenjala, a se je usodno ponovila ob rani
jutranji uri. Tudi takojšnja zdravniška po-
moč ni mogla rešiti blage gospe smrti.
Vest o prerani smrti gospe Marje je vzbudi-
la globoko žalost domačih in pretresla
števila znance in prijatelje širom Bele
Krajine. Pokojna gospa Marja je bila hiš-
trgovca G. Predoviča iz Hrasta, stara 57
let. Splošno znana radi blagodejnega značaja
in prijaznosti, ki jo je izkazovala vsem, po-
sebnost pa je slovela kot gospodinja. Kot
gospodinja je vzgojila tudi lepo število
otrok, ki se je bilo dolgo leta spominja-
le na hvalnočestje, kajti dala jim je na
pot v življenje vse potrebno znanje, da po-
stanejo dobre gospodinje in s tem stober
družina. Vse svoje življenje je posvetila
domu in družini, katere člani obkrojujejo
prezgodnjo smrt dobre soproge in blage
matere. Naj ji bo lahka domača gruda,
preostanek izkazamo globoko sožalje!

— Vlom v Babji govi. V noči od petka
na soboto so vionikli posesti hram G. Ma-
lehiča Martina iz Radovičev. Poselnik, ki
je poseval posebno pozornost letošnjemu
vsemu pridelku, se je potrudil toliko,
da je prav radi varnosti hodil vsak večer
spat v svoj hram v Bežno goro. Samo v
petek je to opustil, pa so v noči nezamisl-
ni izpodkopal hram in mu odnesli ca 1 hi
mota, tri kobilje, posode in kosarce ter
ga tako oškodovali za nad 2000 din. Za
takov št. ni sledu.

— Ježenski pogovor. Na pobudo
krajanske banke uprave je organizirano
jezensko pogovorno, da se ugotovi, če
je jezensko delo za belokranjske priitke pri-
poročljivo ali ne. Sajeje se le v toliko loči
od pomladanskega, da se sadi na spomni-
nja bolj globoko in po možnosti na severni
strani storov ali skal, zasajene sadike pa
je treba z ruševjem, vejami ali kamenjem
tako zavarovati, da se omilijo eventualne
poškodbe zaradi mraza. To pogovorno
izvede šolska mladina v sredo na paroli št.
3622 d. o. Metlika, ki je last G. Šuk-
ljeva Jožeta iz Dol. Lovčice.

— Ježenska dela in tatvine. V petek so
bili na polju zaposleni s konjenjem koruze
poselnica Ga. Jurman Alojzija s hčerko
Tonko in eno delavko. Pred delom so se

veda boljše obutev in oblačila zamenjale
s delovnimi, ostalo pa pustile ob robu nje-
v poleg hrane. Med delom pa je kupček
obiskal tat, izpil zelenko vina, odnesel pa
nove čevlje, predpasnik, kruh in drugo,
prazno zelenko pa pustil za spomin. To se
je zgodilo v času med osmo in deveto uro,
ko je bilo delo opravljeno komaj v dveh
vrtah. Pred nekaj dnevi se je enak slu-
čaj pripetil na njeni posestniki G. Živkovi-
ča iz Metlike, kjer je neznan tat odnesel
delavkam med delom čevlje in jopico. Iz-
gleda, da se je moral nekdo specializirati
na tovrstne tatvine in je zato zelo pripo-
rodiliva večja pozornost na polju.

Iz Ptuja

— Zvočni kino bo predvajal jutri in v
četrtek, obakrat ob 20. kriminalni film
»Tajnost zakopanega zaklada«. Za dodatek
filmski žurnal.

Iz Krškega

— Nov grob. V 52. letu starosti je umrl
v krški javni bolnici v četrtki Kodela
Franc, veleposelnik v Reasi pri Vidnu ob
Savi. Zapušta ženo in dvoje otrok. Žahu-
joči rodbini naše iskreno sožalje!

Še ena ljubljanska perspektiva

Kdaj dobi obnovljena Zvezda zvez s Šubičovo ulico?

Ljubljana, 22. oktobra
Pred leti so Ljubljančani prvič zvedeli
za zamisel, naj bi dobili park sredi mesta.
Zvezda, zvezda s Tivolijem in s parki ob
Gradaščici; Kongresni trg bi naj vezala
podaljšana Šubičeva ulica z Muzejskim
trgom in naprej ob liceju s Tivolijem.
Parki v Vegovi ulici bi naj bili prehod
med Zvezdo in zelenim Trnovim. Tedaj so
tudi govorili o regulaciji Tivolija in novih
širokih drevoredih. Eden teh drevoredov
bi naj vezal Šubičovo ulico v najkrajši
smeri z botaničnim inštitutom ob Celinov-
nem gradu, da bi bila čim krajša pot med
univerzo in tem njenim oddelkom. Zdaj
pa vemo, da se načrt o zidanju vseučiliških
poslopij pri Celinovem gradu ne bo ure-
nil, ko je že kupljeno zemljišče za na-
vzočlovne oddelke ob Kelečiji, na levem
bregu Gradaščice. Zahteva po podaljšanju
Šubičeve ulice do Kongresnega trga pa
tudi ni utemeljena le s tem, naj bi me-
ščani dobili še eno zvezdo s Tivolijem.

EDINI VEJOI LJUBLJANSKI TRG

Z izjemo Vodnikovskega trga — ki pa ni
trg v pravem pomenu besede, temveč je
nekoliko razširjeno nabrežje — ima Ljub-
ljana le en večji, pravi trg — Kongresni.
Toda niti tega, edinega svojega trga ne
znajo ceniti. Velik, dragocen prostor je
razcepljen z voznimi smermi in zaprt ob
ustjih, da trg dobi svoj pomen šele, ko
ga ob večjih priložnostih zapro za ves voz-
ni promet. Človek bi pričakoval, da bodo
prav na Kongresnem trgu zidali največja
poslopja, da se bo tudi koncentrirala trgo-
vina ter da bo ta trg postal skrajna pravo
ljubljsko središče. Kongresni trg pa je
samo — kongresni, najbolje služi le kon-
gresnim priložnostim na prostem.

LJUBLJANČANI VIDJO PREDVSEM ZVEZDO

Ljubljančani vidijo na Kongresnem trgu
predvsem Zvezdo. Kostanji v Zvezdi
pa že dolgo niso tako košati, da bi ljud-
em skrivali pravi pogled na Kongresni
trg. Mimogrede rečeno, znameniti kostan-
ji najbrž ne bodo niti preživeli prihodnje
zime, kolikor jih je še. To menda mešča-
nov ne bo preveč žalostilo, saj imajo
priliko preseliti dan za dnem zadnje te-
de, kako je ta ostalina predvojnih roman-
tičnih časov v svojem stržnem trnahu;
skoraj ni drevesa z zdravim deblom. K
sredi je Zvezda v satežju, da močnejši ve-
ter ni mogel košanjem do živga, sicer bi
bili ljudje pogosto v smrtni nevarnosti.
Spriznati se bomo morali da so tudi v
Ljubljani minili časi, ko smo lahko brez
vseh pogledov na stvarnost dan za dnem
posejali v seni kostanjev v Zvezdi in za-
pirali Kongresni trg valovom življenjske-
ga razvoja mesta. Desetletja že govorimo
o regulaciji Zvezde in zdaj se v resnici ne-
kaj godi — trili kostanji padajo drug za
drugim, da bo prihodnje pomlad dovolj
prostora za nasled lip.

IN INJEKCIJA KONGRESNEMU TRGU

Zvezda bo torej končno prerajena. Me-
ščani bodo zadovoljni. Toda regulacija sa-
me Zvezde ne pomeni podživljajoče in-
jekcije trgu samemu. Na tem ljubljanskem
največjem trgu je sorazmerno zelo malo
poslovnih lokalov in mnogo premalo živ-
ljenja. Kakor trg ne nudi na zunan sliki
nobenega ravnotežja ter je raztrgan na
več nesimetričnih delov, tako je tudi po
znamenju poslopij, ki služijo zelo različnim
namenom — ne da bi bil trg zaradi tega
bolj živahen — zelo neenoten. Gospodar-
stva vrednost mnogih poslopij na trgu ni
velika, večjo umetnostno vrednost pa ima
samo nuna cerkev in morda še univerza.
Poslovni lokal v mnogih hišah na Kon-
gresnem trgu nimajo niti takšne vrednosti
kakor v nekaterih stranskih ulicah. Hiše
na južni strani, kjer izstopajo daleč iz čr-
te univerze in ogalne hiše ob Gradišču
imajo predvsem stanovanjski značaj, zato
sta tam le dva večja poslovna lokala. V
starih hišah na vzhodni strani so pa
sicer vsa pritlikava izrabljena za poslovne
namene, toda v takšnih starih hišah ni
mogoče s nobeno adaptacijo pridobiti več-
jega in viokakega lokala. (Izjeme so se-
veda tudi tu). Na ogalu Wolfvoje ulice sil-
no sožuje čisto trdnostna hiša, kakor
zapira na ogalu Gradišča trg starinska
hiša naproti urbniku in enonadstropna hi-
ša ob šmarni Štebenburgove ulice. Promet
proti trgu torej zavirajo ob ustjih ulic tri,
iz stavbene črte izstopajoče hiše. Razen te-
ga sami ustje Gosposke ulice ogal vrta
pred univerzo. Da so prometne težave še
večje, drže poti iz znamenite Zvezde na
najbolj nevarna križišča. Nobenega pra-
vega in slasti ne varnega prehoda ni za
paleto med univerzo in Zvezdo, med ogalom
kina in parkom, kakor tudi ne med Zvez-
do in Vegovo ulico na spodnji in med Zvez-
do in Gradiščem na zgornji strani. Trg
zelo kvari tudi, da je zelo nagnjen. Na
Kongresnem trgu se pelci potujejo var-
ne v parku, vozilki vseh vrst vozil ne vo-
zijo radi čez trg, čeprav je pregleden, ker
ni mogoče noben prometni red in ker je
tisk zelo nagnjen. Vozni promet je pa po
Štebenburgovi ulici s teškim vozil sploh
preprečen in tudi zelo otežčen zaradi
travnjaka. Vse to dovolj kaže, da sama
regulacija Zvezde ne more pomagati Kon-
gresnemu trgu.

RAZAIRJENJE TRGA PROTI

FREŠERNOVI ULICI
Meščani so že dovolj pouteni o zamisli,
naj bi s širokopterno regulacijo komplek-
sa med Zvezdo in Frešernovo ulico ter
med Štebenburgovo in Wolfvoje ulico prid-
obili nov trg ter bolj racionalno razbili
dragocena zemljišča. Ta trg bi bil zvezan
s voznimi sosednjimi ulicami in široko od-
prt proti jugu, Zvezdi. Prav za prav bi

bilo to razširjenje, poglobljenje Kongre-
snega trga proti severu. Nedvomno bi s to
razširitvijo precej pridobil tudi stari del
Kongresnega trga, ker bi peši imeli prist-
op z novega trga. S tem bi sicer ne bile
odpravljene še mnoge prometne pomanj-
kljivosti, ki smo jih našli. Vsekakor bi se
vrednost Kongresnega trga povečala,
kar bi bila najboljša izpodbuda za gospo-
darstvo izrabo parcel. Prej ali slej bi se
zastarele hiše, ki samo kradajo prostor
začele umikati novim poslopjem. Na Kon-
gresni trg bi zavleči sveži veter.

PODALJŠANJE ŠUBIČEVE ULICE

Kdaj bo uresničena zamisel novega tr-
ga, ki je bila med nekaterimi lastniki par-
cel sprejeta z navdušenjem, je zdaj še po-
sebnost težko napovedovati. Mnogo lažje bi
pa bilo uresničiti zamisel, naj bi Šubičovo
ulico podaljšali vzdolž nunskega vrta do
Kongresnega trga. Uprava samostana na-
merava ob podaljšani ulici zidati gimna-
zijsko poslopje in ima že zato tudi sama
interes, da bi bila ulica podaljšana. V ta
namen bi morali podreti enonadstropno
hišo ob začetku Štebenburgove ulice. Hiša
nima posebne vrednosti, vendar je ne mo-
rejo kratkoročno pokreti. V nji je trgovski
lokal in trdnika ima sklenjeno pogodbo, da
ji lastnik ne more odpovedati lokala še
nekaj let. Zato zdaj še ni mogoče napo-
vedati, ali bo Šubičeva ulica podaljšana le-
to že zvešana s Kongresnim trgom ali ne.

Podaljšana ulica bo imela precejšen po-
men, ker bo vezala zahodni del mesta s
središčem in kaže, da bo v nji živahen
osebni promet. Z voznim prometom v obe
smeri bi pa nastale še večje prometne te-
žave na Kongresnem trgu; ob kazni bi
nastalo nevarno križišče, zlasti še, ker tam
vozi tudi tramvaj. Toda to ni razlog, da
bi Šubičeve ulice ne odprli na Kongresni
trg.

Upamo, da se nam bodo na Kongresnem
trgu prej ali slej odprle nove perspektive,
ne le na regulirano Zvezdo.

Izlet v Zagreb

Ljubljana, 22. oktobra
V prejšnjih časih ni obiskovalo mnogo
Ljubljančanov Zagreb, prvič, ker niso bile
železniške zveze tako udobne kakor dan-
es, ko vozi direktni brzdovlak, drugi pa,
ker je bila Hrvatska sestavni del druge dr-
žavne polovice.

Odpravili smo se Slovenci v večjem šte-
vilu v Zagreb le ob priliki velikih narod-
nih slavnosti, med katerimi je bil pač naj-
pomembnejši I. hrvatski vesokolski zlet
i. 1906 v Zagrebu. Pri sprejemu slovenskih
Sokolov na kolovozu je spregovoril tak-
ratni podstarosta Slov. Zvezdr dr. Ribaf
pomembne besede: Prihajamo, da čestita
sistemom črnega absolutizma. Hrvatski so
spoznali nevhvaležnost Dunaja in so mu
pokazali hrbet. Tedaj se je Dunaj spomnil,
da ima pod svojo vlado tudi Slovence in
Hrvatce. Hotel si jih je pridobiti s sloven-
skimi glasovi, a vse je bilo brez uspeha.
Slovenci ostanejo zvesti bratom ostran
Sotie. Seveda je od tega zleta mnogo let
preteklo; imeli smo po prevratu v Zagre-
bu pač nekaj skupščin, vendar se je od
tadas marsikaj spremenilo. Zato sem je
odločil, da vendar zopet enkrat obiščem
hrvatsko prestolnico, da katero me vse
toliko lepih spominov, na kulturne stike
med brati Hrvati in med nami. Brzdovlak
je za tak obisk kaj pripraven, in zado-
voljen s hitro in udobno vožnjo izstopim na
zagrebškem kolodvoru, ki ima še vedno
staro lice. V bližnji kavarni te brž postre-
žajo z dobro kavo in slovenskimi časopisi,
tako da jo mahneš v bratskem zagrijuju
v mesto samo. Običajna slika velikega
»grada« v jutranjih urah. Vse hiti na delo
in po poslu. Promet se oživlja. Okoličanke
v narodnih nošah se vračajo iz mesta do-
mov. Čez ramena jim visijo v vrečah iz
domačega trpeznega platna, velike posode,
v katerih so prinesle mleko v mesto. Ka-
ko udobno imajo naše mlekarice, ki rabijo
za to vozilke ali pa trikolice. V bližnji ko-
lodvoru stoji že mnogo velikih novih mo-
dernih stavb. Impozanten Jelačićev spome-
nik še vedno pomenljivo krajuje nad ži-
vahnim trgom. Na živilskem trgu zlasti v
ribarnici je na prodaj v izobilju najlepše
piske. Ilca kaže vedno staro živahnost lice.
Glede stavb se ni dolet spremenila, pač pa
prilagoje lepe izlozbe in bogate trgovine o
velikem trgovskem napredku. Truden in
žejan od križem sprehodov po mestu jo
mahneš na čašo izvrstnega zagrebškega
piva. V Gradskom podrumu se na brezme-
sen dan prav dobro nakopi. Uglajena po-
strežba strazneškega osebja je prvovrstna.
Tramvajski promet je na vse strani ves
dan živahen. Žal, da starih znancev nisem
več našel. Umrla so, pač pa sem obiskal
nekaj prijateljske rodbine, kjer sem bil
sležen toploga hrvatskega gostoprimstva.
Slišal sem samo hvalo o Slovencih in Slo-
veniji. Staremu Zagrebčanu je Slovenija
tako kar srcu prirasla, da je vzklilil: Tak-
oj bi se preselil v Slovenijo. — Kakor v
Zagrebu smo se vrnili seveda tudi domov
v Ljubljano z brzim. — Naoproti mi je se-
dela Zagrebčanka, ki je bila nekam v kam-
nitski okraj s hčerko obiskat moževe star-
še. Govorila je lepo slovenskino, da sem se
kar čudil. Povedala je marsikaj zanimivega
med tem, da popravljajo katedralo,
kar sem že iz Jelačićevega trga opazil po
ogromnih odrh, in da imajo Zagrebčani
naše gledališke umetnike in silno radi. »Naš
Gostič, pravijo.

Vesel in s lepitim vtisom sem se vrnil v
Ljubljano v zavesti, da še drži pesem, ki
smo se je učili dijaki pred 50 leti peti:
Slovenec i Hrvat
za uvjek bratu brati!

Olge Scheinpflugove »Skrivalnice«

Zelo prikupna feministična komedija končno
tudi simbolne narodne usmerjenosti

Ljubljana, 22. oktobra
V češkem ženskem listu »Evra« sem pred
leti čital roman, poln dovitih domisle-
kov, blestečega sloga in zelo napete vse-
bine. Tudi pripovedovalna tehnika je bila
nenavadno bistroumna in vsa oblika dela
je kazala velik okus in pripovedno spre-
tnost.

Pozabil sem naslov tistega romana, ki
mi je imponiral, a z njim sem spoznal pi-
sateljico Olgo Scheinpflugovo, hčer češkega
dramatika, ženo slavnega, tudi v širokem
evropskem svetu priznanega, žal že pokoj-
nega češkega pisatelja, romanopisca in
dramatika Karla Čapka in očitno igral-
ko Narodnega divadla v Pragi.

Spominjam se, da je bil tisti njen roman
močno feminističen, saj mu je bila junan-
kinja sodobna žena silne energije in širo-
kih umetniških sposobnosti, žena, ki se po-
gumno intelektualno izživlja in z dokazi
svoje vzvišenosti nad moškimi slabosti in
kanaljami krasno uveljavlja svoj »jajc«.

Pozneje smo videli njeno izvrstno ko-
medijo »Okene«, ki je imela tudi na na-
šem odru velik uspeh, nato nam je sama
s kolegom Vydrom in Vojto imenitno za-
igrala svojo komedijo »Ljubzen in vse«
in pred par leti je naša drama uprizorila
še njeno šibkejšo komedijo »Gugalnica«.

V gledališkem arhivu pa leži prevod
njene tridejanske drame »Ubici«, ki bi vse-
kako zaslužila uprizoritev.

V večini teh njenih komedij se ponavljajo
tipične, samosvoje, nadarjene svobodne
žene, ki ne klone pod udarci usode, tem-
več se po porazih iznova zgrabi z življe-
njem ter ga zaokrene po svoji volji.

Lep, zdrav, prijeten vzpodbuden je ta
njen optimizem, in ker je široko naobraz-
na žena, izvrstna stilistka, bistra v dialo-
gih, na odru doma in zato tudi v dram-
ski tehnik vilo spretna, češka gledališča,
zlasti ženska publika zelo cenijo in ljubijo
njen komedije.

Seveda niso vse njene komedije enake
vrednosti. Tudi »Skrivalnice«, ki smo jih
videli prvič te dni na našem odru, niso naj-
bolj odlične. Vendar so občinstvo zelo za-
nimale in zabavale z marsikatero duhovit-
ostjo, fino humoristjo, satiro na moštvo
in pa s feministično tendenco.

Tudi tu vidimo ženo močne volje in
zdrave podjetnosti, ki se ne vdaja iz usodi,
temveč začneja boj za novo življenje
z vedrim duhom in vztrajnim delom ter
poteza za seboj celo svojega moža. Kon-
verzacijska komedija je to, ki zahteva
gladkega bistrega dialoga in mnogo sar-
mantne igre, saj zunanjih dogodkov, mo-
čnih notranjih konfliktov in dramatskih za-
vozljavajev bi si želeli več.

Zlasti 3. dejanje je šibko, v zaključku
medlo in se po krivdi počasnega tempa v
igranju zavleče. Po mojem prepričanju
je doela nepravilno, da se je drž

Mariborska komunalna politika

O čem bodo razpravljali na prihodnji redni seji mestnega sveta, ki bo danes teden

V torek 29. t. m. bo s pričetkom ob 18. v mestni posvetovalnici VIII. seja mestnega sveta mariborske mestne občine. V okviru predlogov prvega odseka bo razpravljali mestni svet o sprejemu v članstvo mestne občine in raznih prošnjah mestnih službenec, v okviru poročila drugega odseka pa o novem proračunu mestnega socialnega skrbstva za leto 1941-42 ter o pravilniku o poslovanju okrajnih predstavnikov mariborske mestne občine, nadalje o raznih prošnjah za redno ubožno podporo, za vzgojno podporo in zvišanje ubožne podpore.

Med poročili četrtega odseka je predvsem važno vprašanje mnenja glede pred-

lagane priključitve občine Košaki k mariborski mestni občini. Sreski cestni odbor bo najel dve parceli ob Koroški cesti. Razen tega so na dnevnem redu tudi nakupi raznih parcel, predvsem na bivšem Rosenbergovem zemljišču.

Peti ošek: Josip Petan prosi za podelitev dovolila za obrt kavarne v Slovenski ulici 2, Viktor Štiber za obrt gostilne v Vetrinski ulici 3, Zofija Uher za premeštev bifeja iz Aleksandrove ceste 13 na Aleksandrovo 17, Alojzij Strašnik pa prosi za dovolilo tiskarskega obrta v Gregorčičevi ulici 6. Razen tega bo mestni svet sklepal o raznih tekočih zadevah Mestnih podjetij.

Komedija »Lahko je moškim«

Lepa prireditev v sokolskem gledališču v Studencih

Maribor, 21. oktobra. Veliki problemi se v tej komediji ne rešujejo; to se pravi, rešujejo se že, toda rešijo se na preprost in enostaven način. Moja je brezposelnost, žena je v službi. Moja gospodinja, žena pa se mora izdati v službi za gospodinjico, da ji pot do napredovanja ni popolnoma zaprta. Kajti žena ne napreduje v službi zaradi sposobnosti, temveč v glavnem zaradi lepote in privlačnosti. Seveda mora priti do konflikta. Možu je kmalu vsega dovolj in gre užaljen k svoji materi. Toda tako se zadeva ne sme končati. Bančni ravnatelj, ki je doslej lažil za ženo, je občutil nenadoma, da ga je zapelka vest, saj je bil on kriv, da je šel tu zakon vsaksebi. Odločil se, da nastavi moža, in sicer kot podrejenega prokurista v pisarni, v kateri je žena generalna tajnica. Moja mora lepo ženo ubogati. Toda tudi to se spremeni. Žena naredi napako in na nje mesto pride mož, ki ženo naglo odpusti in jo pošlje domov, da mu skuha obed, kajti ženi je mesto doma pri ognjišču, ne pa da

možu v pisarni ukazuje. Tako vsaj meni avtor te lahke, mestoma prav duhovite komedije Barabes Pal.

Studenska uprizoritev je bila na dostojni višini, kakor je sicer pri diletantskih odrih nismo vajeni. Režija (Mlakar) je dala delu dovolj elana in je nekaj komičnih prizorov dobro podčrtala. Tudi igralci so se dvigali nad povprečje. Posebno se je izkazal Pavle (Mak) kot brezposelnost, ki mora skrbeti doma za vkuhanje marmelade in za perilo ter proti koncu zraste v energičnega moža. Zelo posrečen je bil tudi lik generalnega ravnatelja (Mlakar) in lahko karikirani uradnik Kovac (Korčec). Vsi ostali so se dobro uvrstili v okvir igre: Majheničeva kot žena Marija, Zupančič kot bančni ravatelj Bordon, Hauptmanova kot bančnica uradnica Ema, Bobanec kot bančni sluga Stefan, Padežnik kot bančni sluga Ivan, Mikuševa kot perica in Teršanova kot služkinja Ana.

Če prevzamejo vlogo žensk — moški Usodni tepež zaradi predolgih in preveč strupenih jezikov

Maribor, 21. oktobra. Pohorske vasi so znane, da ne slovijo zaradi drugih že kar udomačenih preteptov. Seveda, dolgoletnosti se pa tudi sicer mirni Pohorci ne morejo znebiti, ko pa je to obča človeška slabost. V neki vasi so vlogo žensk, kar se dolgoletnosti tiče, prevzeli moški. Menda iz dolgočasnja je ob gostilniškem omizju prišla krožiti vesela skrivnost. Nekdo »je rekla«, da mu je zopet nekdo drugi »rekel«, da ima namreč žena ugodnega krojaškega mojstra razmerje s pomočnikom L., ki je pri mojstru uslužben. Nič posebnega to, saj je takih primerov tudi na pobožnem podeželju na pretek. Pikantno je bilo le, da je žena že precej v letih, medtem ko so pomočniku komaj prišli poganjati brki. Pa so uganili, da je L. prebrisan ptič. Na račun svoje radodarnosti ljubeznosti je bil pri mojstrinji dobro zapisan tudi glede ostalih telesnih dobrot, v prvi vrsti železodnih, kajti gre »lubezen skozi železce«. O vsem tem in ubogem zakonskem možu je vedel največ povedati zgovorni čevljarški mojster Š., kar pa je bilo zanj ugodno. Pomočnik L. ga je zaradi govorice kar natihoma vzel »na piklo« in čakal priložnosti, ki se mu je ponudila preteklo nedeljo zvečer.

Ko se je čevljarški mojster Š. vračal

proti domu mimo vaše gostilne, ga je iz teme pozdravil nekdo z izjavnimi »aufbiksom«. Kdo se ne pozna čudežne moči te besede? Pogrelo je mojstra prav do srca in se je odzval z enakim vzklikom. Ni čakal dolgo, ko je pred njim ko iz zemlje zrasel pomočnik L., ki je sicer šibke postave, a velike korajže. Naslednji trenutek je brez vojne napovedi izbruhnilo dejansko vojno stanje: zausnice, bunke in brce so treskale v mirno noč. Slaba bi predla junaškemu krojačku, pa so prišli medtem iz gostilne na bojišče še njegovi pivski prijatelji in posegli vmes z oboroženo intervencijo. Mojstra so pobili na tla, ga obdelali s poleni in še hodili so po njem. Ko se je mojster š. zopet osvestil, so nad njim sijale zvezde, napadalec pa ni bilo nikjer. Z zadnjimi močmi se je zavlekel do sosednje hiše, kjer so ga našli in odpravili v bolnico. Zdravniki so ugotovili, da so mojstrove poškodbe življenjsko nevarne, saj so mu napadalec polomili nekaj reber, natrl hrbtnico in obcutno poškodovali glavo. Seveda so vmes posegli tudi orožniki in mojster je zvedel šele od njih, da so ga napadli zaradi nesrečnih govoric, ki so se sukale okoli zakonskega trikota. Napadalec bodo seveda poučili na sodišču, da je take vrste samopomoč za sedaj še kazniva.

Mariborske in okoliške novice

— Drzen tat je komaj 21letni Milan Ovcar iz Gruskovja, ki je v noči na 14. avgusta letos v Podlehniku odpeljal iz hleva posestnika Maksa Šostarica dve kravi, vredni nad 6000 din. Kravi je skušal prodati na Hrvaškem, kar se mu pa ni posrečilo, ker ni imel živinskega potnega lista. Ovcarja so orožniki aretirali, kravi pa vrnil lastniku. Včeraj dopoldne se je moral Ovcar zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča in je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora.

— Čigavo je kolo? V žičnem prehodu so našli kolo znamke »Puch« z evid. številko 2-137332, ki ga dobi lastnik na policiji.

— Življenja se je »naveličala« 29letna Marija Z. iz Sv. Marjete ob Pesnici, ki je v neki gostilni v Čvetilčni ulici v samorilnem namenu izpla večjo količino octove kisline. Kandidatino smrti, ki se je zgrudila nezvestava na tla, so mariborski reševalci prepeljali v splošno bolnico, kjer so ji zdravilniki izpraznili želodec in ji tako rešili življenje.

— Razburljiv incident se je pripetil na Grajskem trgu. Skupina žensk in moških je v vinjenosti razgrajala, pa jih je stražnik opomnil, naj bodo tihi. Toda vsi opomini so bili zaman in so ženske naposled navale na stražnika, ki se jih je komaj otrese. Ko so prišli še drugi stražniki in hoteli razgrajalce aretirati, pa so se ženske vrgle na tla in kričale kakor besne. Toda vse jim ni nič pomagalo in so morali vsi h »Grafu«. Zadeva bo imela svoje odmeve še pred sodniki, ker so aretiranci žalili in psovali uradne osebe.

— Tatovi v akciji. Iz kleti v Principovi ulici 8 so se neizsledeni tatovi ukradli upokojnemu finančnemu pregledniku Josipu Lesniku pletenico silivke ter ga oskodovali za preko 300 din. — Zrtve žeparja je postal delavec Ferdinand Kramberger iz Spodnje Volične, ki mu je v neki gostilni v Vojaški ulici izginila iz žepa denarnica, v kateri je bilo 450 din gotovine. — V Vinarski ulici 9 so vdrli še neznan tat v vinčarjo Vinarske in sadjarske šole v Mariboru ter ukradli na škodo vinčarja Ivana Bedrača razne obleke, perilo in gotovine v skupni vrednosti preko 3000 din. — Na Vodnikovem trgu je izginila zasebnici Tereziji Kovačevi denarnica, v kateri je bilo nekaj drobiža. Za tatovi poizveduje policija.

— Dobro si bo zapomnil 21letni kovaški pomočnik Anton Kancler iz Spodnje Pol-

skave, da je treba na vprašanje varnostnih organov vljudno odgovoriti. Dne 9. junija letos je namreč vprašal orožnik Kanclerja za knjižico za kolo, kar je tega tako razkačilo, da je orožnika nahuillil in žalil. Ker je Kancler prišel s tem v konflikt z zadenim paragrafom, je včeraj dopoldne sedel na zatožni klopi mariborskega okrožnega sodišča, ki ga je obsodilo na dva meseca zapora.

— Smrtna žrtev kriminalnega spleva. V Levancih je umrla za posledicami kriminalnega spleva 25letna posestnica hči Marija Simonič. Oblastvo je odredilo raztelesenje njenega trupla ter uvedlo preiskavo, da se dožene krivda.

— Na meji je gorelo. V Selnici ob Muri je izbruhnil v gospodarskem poslopu posestnika Bogomirja Gornika požar, ki se je z bliskovito naglico razširil na vse plospe in ga upepelil do tal. Zgoreli so razni gospodarski stroji in vese letošnji poljski pridelek, tako da znaša škoda preko 50.000 din.

— Obsojen zaradi nedovoljene propagande. Mali kazenski senat mariborskega okrožnega sodišča je v tajni razpravi obsojil 29letnega delavca Antona Tuška iz Gaderovca na 4 mesece strogega zapora in na izgubo častnih državljanov pravic za dobo 2 let, ker je letos 2. septembra v Zavrču propagiral neko tujo misel. Državni tožilec je zaradi nizke kazni vozil priziv.

— Nočne lekarniške službe imata tekoči teden Mavereva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12, in Vauptova lekarna pri Anžu varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 22-13.

— Iz male neprevižnosti velik požar. Pri posestniku Gorniku Bogomiru v Selnici ob Muri je na gospodarskem poslopu izbruhnil požar, ki je v kratkem času vpepelil ne le celo poslopje, marveč tudi vse, kar je bilo v njem. In sicer: 12.000 kg sena, 800 kg slame, mlatnilnico in sploh gospodarsko orodje. Zgorela je pri tem tudi svinja. Škoda je 40.000 do 45.000 din, a zavarovan je le za 3000 din pri »Vzajemni«. Da niso prišli na pomoč gasilci iz Sv. Ilje, bi bila šla tudi hiša in drugi sosedni objekti. Tako pa se jim je posrečilo požar omejiti le na to poslopje. Kako je prišlo do ognja, se ni točno ugotovljeno. Najbrže od gnojčka, kamor se je stresal tudi pepel, vsekakor pa iz kakšne male neprevižnosti. Ob kritičnem času so se doma nahajali le otroci, mož in žena pa sta bila

na polju. Orožniško poročilo izključuje zlo-nameren požig.

— Tudi moža tretja prijava kot — tuja. V okolici pri Pragerskem staneje Frančiška Brumec, rojena v tej okolici, a omožena z možem, ki živi tudi v Gradcu. Zadevek t. m. je prišel na obisk. Pa ni bil prijavljen pri pristojni občini Črešnjec. Žena se je izgovarjala, da je bila prepričana, da moža ni treba prijaviti kot tujca, če pride na obisk k svoji ženi. S tem namzorom se pa ne strinjajo predpisi o prijavi tujcev ozir. prebivalstva.

— Lepo sta se pobotala. Jagrič Viktor zasebnik v Selnici ob Dravi gre zvečer po državni cesti od Fale proti domu. Pri hiši Trojah pa mu pride nasproti kolekar brez luči, pa se zapodi naravnost vanj in ga podere seveda na tla. Poleg poškodb na glavi in nogah, si je zlomil tudi dežnik. Kolekar se je izkazal kot poštenjak, je povedal svoje ime in se opostil, da ga je v to neozgodno zapeljala luč iz hiše. Pobotala sta se kar sama in se bo kolekar (Krenčnik Fr. iz Zg. Boča) zagovarjal samo zaradi pomanjkanja luči na kolecu.

— Je raje zapil poštenje in zapravlil službo. Stara zalostna pesem o selskih pismonoših na obmejnem ozemlju, kjer o rednem dostavljanju pošte z zelo redko izjemo kdaj vsem pritožbam, se danes ni govora, je zopet brkido odjeknila v primeru dostavljanja pošte Vurberg, okraj Grajana. Tu je bil očitno le za poskus nastavljen neki Grafjonec. Le-temu je Čeh Franc pos. v Grajskaku povelj položnico in znesek 282 din za davčno upravo v Ptuj. Na njegovo začudenje pa dobi čez nekaj dni od omenjene oblasti opomin na plačilo zgorajnega zneska, ker sicer bi se morala opraviti rubežna. Zadevna preiskava je kmalu ugotovila, da Grafjonec položnico ni izročil na pošti in je denar spravil ozir. zapravlil zase. Izgovarjal se je, da ni dobil vseh 282 din, nego le en bankovec za 100 din, a oni znesek da je Čeh položil na mizo, on Grafjonec pa da je pri odhodu na ta ostanek — pozabil. Ker pa ni imel vsega denarja, si je mislil, da je boljše, če se tisti stotak — zapije. Lahkomiselnost prve vrste! Na je priznani stotak — zapil je radi take malenkosti svoje poštenje in zapravlil službo tudi drugod.

— V rošni mladosti je umrla hčerka kovaškega mojstra Pavla Trup, stara 6 let. Podlegla je neozdravljivi boleznii v tukaj-

šnji bolnici. Zalujočim staršem naše globoko sožalje.

— Kri je tekla v Brezju. Pri Davidu Mariji v Brezju je nastal spopad. Pri tem jo je skupaj Alojzij Bauman s Pobrežja, ki so ga z nožem porezali po glavi. Orožniki poizvedujejo sedaj za napadalci.

— Za nagrobni spomenik zaslužnemu pokojnemu dirigentu in ravnatelju matične glasbene šole g. Josipu Hladiku-Bolnjakemu so darovali A. Škafelj iz Mežice 100 din, J. Keuc iz Marije Snežne 100 din, A. Hutter 50 din, F. Skafelj 50 din, F. Lukež 100 din, neimenovani 100 din dva neimenovana 50 din, trije neimenovani po 30 din.

— Kulturna več. Tukajanja »Vzajemnost« prične 30. t. m. z novo predavalno sezono. Otvoritveno predavanje ima gosp. Petojan, ki bo predaval o korporativnem, dirigiranem in načrtnem gospodarstvu.

— V pijanosti trpinčenje živali. Zorko Ivan, posest. sin iz Ivanjencev se je že na trgati — čeprav je letos vsepovsod zelo žalostna — vpiljal. Pa to mu še ni bilo dovolj. Obiskal je spetoma še več gostiln. Tako je njegova pijanost popoldne pri Sv. Antonu dosegla tak višek, da se je zgrudil kar tam po tleh pred trgovino Tušak, tam obležal in se le prav zdijval. Sicer končno en pijanec več ali manj, to tudi naše Slov. gorice preneso. Ampak kar je vse obsojdo vredno pa je to, da je pijani fant pri sebi imel dva psa, ki ju je na vrvi vlačil seboj. Namesto nad seboj samim, pa je svojo moč zlorabljal nad ubogimi živalmi, posebno takrat, ko je v svoji pijanosti padel in se valjal po poti. Ko sta lačna psa stala ob svojem mladem gospodarju, ležečem na tleh, ali si nista mislila: »ecce homo«! — Glej, tak je človek!

Mariborsko gledališče

Torek, 22. oktobra ob 20.: »Nenavaden človek«, Red B.

Sreda, 23. oktobra: zaprt.

Četrtek, 24. oktobra ob 20.: »Cyrano de Bergerac«, Red C.

Prva ponovitev tragikomedije »Nenavaden človek«, ki je bila pri premieri ob navzočnosti prisrčno aplavdiranega avtorja zelo lepo sprejeta, bo drvi v torek 22. t. m. Na vrsto pride red B.

Eden mrtev, trije ranjeni

Grozno krvoprelitje pri Sv. Ani v Slov. goricah

Maribor, 21. oktobra. Spet je alkohol opraviil svoje. Skupina fantov iz Marije Snežne je prišla k Sv. Ani v Slovenskih goricah, kjer je bila napovedana gasilska veselica. Fantje so bili že vinjeni, postavili so se v bližino cerkve in izizzivali z opazkami vsakogar, ki je šel mimo.

K Sv. Ani je prišel tudi kovač Franc Bracko iz Frul v Slovenskih goricah. Z njim je bil neki znanec, ki so ga omenjeni fantje tudi izizzivali. Sledilo je prepiranje. Bracko je na fante pomirjevalno vpiljal, kar pa ni nič zalego. Trenutek zatem je Bracko že ležal vs krvav na tleh, nekdo mu je s sekirjo presekali stegno. Ni trajalo dolgo, ko je Bracko izkričeval in umrl. Fantovski spopad pa je trajal dalje. Zabliskali so se noži, pa tudi z ročicami so sekali

fantje na levo in desno. Bilo je več ranjenih, občutnejše poškodovan je bil posestnikov sin Jože Šober iz Bačkove pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah, ki je bil zaboden v rebra. Njegovo stanje je precej težko in so ga reševalci prepeljali v bolnico. Ivan Klemenčič in Anton Lampl sta bila laže ranjena. Klemenčič ima poškodbe na vratu in roki, Lampl pa na glavi, ki so bile prizadete z udarci z ročico.

Način fantovskega obračunavanja je bil precej brezobziren in brezdušen. Zaradi tega je po vsej okolici precejšnje vznemirjenje. Orožniki so zaslišali več oseb. Nekateri med njimi so priče krvavemu dogodku, drugi pa so osumljeni, vendar se izgovarjajo na različne načine. Nihče noče biti kriv za pretrpetiv in žalosten dogodek.

Železniška nesreča v Poljčanah

S tira so skočili trije vagoni in se razbili

Poljčane, 21. oktobra

Snoči je iztril na progi Poljčane lokalni premikalni vlak s tremi vagoni, ki so bili naloženi z razno robo. V enem vagonu so bili težko naloženi brusni, v drugem prazne stališne steklenice, namenjene za Slatino Radence, tretji pa je bil prazen potniški vagon. Vsi trije vozovi so se preuknili preko obeh tirov, da je trenutno promet popolnoma zastal. Oviran je bil tudi potniški promet. Kmalu nato sta namreč privozila potniška vlaka iz Maribora in Ljubljane in se je moral zaradi nastale nezgode nadaljevati potniški promet s prestopanjem, tako da se je mariborski potniški vlak vrnil proti Mariboru, ljubljanski, ki je privozil iz Ljubljane pa proti Zidanemu mostu. Seveda so pri tem nastale precejšnje zamude in je ljubljanski večerni vlak, ki prispe redno v Maribor

ob 22.14, prispel tako tja šele okrog 1. ponoči.

Na kraj nesreče je takoj pripeljal pomožni vlak iz mariborske kurilnice z osebjem iz mariborskih delavnic, ki se je takoj lotilo čiščenja proge. Na kraju nesreče razsvetljenem z reflektorji, se je zbralo kmalu veliko ljudi, ki so opazovali težavno delo, ki ga je imelo železniško osebje s čiščenjem proge, ki je bila vsa zatrpana s težkimi brusnimi kamni, kar je očiščevanje proge močno oviralo. Kljub vsem naporom pa je bila proga ob treh zjutraj že toliko očiščena, da so po tem času vlaki v obeh smereh spet normalno vozili. K sreči v nobenem omenjenem vozu ob času nesreče ni bilo železniškega osebja, sicer bi bile človeške žrtve neizogibne. Pač pa so močno poškodovani vagoni in je materialna škoda precejšnja. Vzrok nesreče bo ugotovila železniška komisija.

100.000 din za kraljev spomenik v Mariboru

Maribor, 22. oktobra. Odbor za počastitev spomina blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru je na svoji seji 21. oktobra povelil g. inž. Milanu Lenarčiču iz Jospidola v Ribnici na Pohorju dobavo kamnitih del za kraljev spomenik v Mariboru. Delo bo v celoti izvedeno iz pohorskega granita (tonalita), kar edino ustreza kraljevemu spomeniku v Mariboru. Izvedba del v pohorskem granitu je bila omogočena zaradi velikodušne naklonjenosti industrija gosp. Lenarčiča, ki je poklonil odboru 100.000 din, kar je redko mecenško darilo. Odbor za postavitev spomenika v Mariboru se čuti dolžnega, da izreče g. Lenarčiču za njegovo veliko darilo najtoplejše javno zahvalo.

Iz Celja

— Slovo od odlične sokolske delavce. Sokolsko društvo Celje-matica priredi v četrtek 24. t. m. ob 20. v gornjih prostorih Narodnega doma poslovljen večer svojih dolgoletnih zvestih in neumornih vaditeljev, župni načelnici sestrji Mirki Grudnovi-Luznikovi, ki je bila vrsto let tudi načelnica društva. Članstvo je vabljeno, da se udeleži tega večera v čim večjem številu in tako izkaže priznanje idealnemu sokolskemu delu.

— Na tomboli socialnega odseka celjske sokolske župe, ki je bila v nedeljo popoldne na Dečkovem trgu pred Narodnim domom ob prisotnosti nad 4.000 ljudi, so zadeli glavne dobitke: 1. dobitnik (3.000 din v gotovini) železničar Valentin Imenski iz Maribora, 2. dobitnik (šivalni stroji) tovarniška delavka Jožefa Kosova s Polju pri Celju, 3. dobitnik (kolo) dijakinja Vera Pečnikova iz Celja, 4. dobitnik (kolo) dijak Zoran Ščuka iz Celja, 5. dobitnik (kolo) zasebna uradnica Hedvika Hinkova iz Celja, 6. dobitnik (kolo) kuharica Jožefa Mačavževa iz Celja, 7. dobitnik (moka) pekar Jakob Podgoršek iz Celja, 8. dobitnik (premog) torbar Henrik Deljak iz Celja, 9. dobitnik (drva) trgovski vajenec Valter Špe-

glji iz Celja, 10. dobitnik (plašč) kapetan Thimor Djordjević iz Celja, 11. dobitnik (ura) redov Borivoj Magdinović iz Celja, 12. dobitnik (moka) dijakinja Sonja Lavrenčičeva iz Celja, 13. dobitnik (moka) delavec Avgust Goršek s Frankolovega.

— Gradnja sodne palače v Celju in modernizacija državne ceste na Vranskem. V petek 25. t. m. ob 11. bo v prostorih tehničnega oddelka banke uprave v Gledališki ulici 8 v Ljubljani druga pismena ponudbena licitacija težakih, zidarskih, betonskih in železobetonskih del za gradnjo sodne palače na Glaziji v Celju. Iste dne in ob istem času bo v prostorih tehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani, odseka za državne ceste in mostove, v Gajevi ulici 5 druga javna pismena ponudbena licitacija za rekonstrukcijo državne ceste skozi Vransko v dolžini 1.250 m. Proračun za to rekonstrukcijo znaša 933.922,70 din.

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela je bilo 20. t. m. v evidenci 289 brezposelnih (161 moških in 128 žensk) nasproti 307 (165 moških in 142 žensk) dne 10. t. m. Delo dobi 7 rudniških kopačev, 2 hlapca, 1 kleparski pomočnik, 10 kuharic, 6 kmečkih dekel, 3 služkinje ter do 1 natakarica in sobarica.

— Umri je v ponedeljek v Šmarjeti pri Celju 80. letu starostni ugledni posestnik in bivši župan pri Sv. Petru na Medvedovem selu g. Anton Hainšek, oče učitelja g. Franja Hainška. Pokojnik je bil odlično naroden, napreden in značajan mož. V celjski bolnici so umrle: v soboto 46letna posestnikova žena Frančiška Leskovska iz Mestinjske vasi pri Zibiki, v ponedeljek pa 34letni delavčeva žena Marija Krulčeva z Zvodnega pri Teharju in 29letna delavčeva žena Anžela Makova iz Sešč pri St. Pavlu pri Preboldu.

— Na izrednem običnem zboru Celjskega šahovskega kluba so bili v sredo zvečer izvoljeni v odbor naslednji gg.: pred sednik Josip Grašar ter odborniki Dr. Mikuletič, Latinović, prof. Tavčar, Pleterški, Lah, Otton Lečnik in špur. Nekateri dosedanjim odbornikom, ki so tudi dobri šahisti, so odstopili.

— Slabo obiskan sejem. V ponedeljek je bil v Celju letni kramarski in živinski sejem, znan pod imenom Uršulin sejem. Prodajalcev je bilo manj nego prejšnja leta, pa tudi kupcev je bilo malo.

— Nepošten postel. Letos spomladi si je 37letni Leopold L. iz okolice Cernomlja napravil polo za nabiranje mlilodarov pod pretezo, da je Leopold L. bolan in nesposoben za delo. S to polo je potoval po Hrvaški, Dalmaciji in Sloveniji in z nabiranimi mlilodari dobro živel. V soboto pa so ga v Celju aretirali in mu preperečili izkoriščanje drugih ljudi. V soboto je celjska policija aretirala nekega moškega, ki je kupil v neki celjski trgovini za 190 din blaga in v ugodnem trenutku izginil s tem blagom iz trgovine, ne da bi bil plačal. Po zaslišanju so aretiranca začasno izpustili.

— Dve nesreči. Ko je 58letna zasebnica Marija Jelenčeva iz Pameč pri Jurkoviču sukala mlinsko kolo, si je izpahnila levo roko. V Rakitovcu pri Slivnici si je štiriletni Albin Gračner pri padcu nalomil levo nogo. Oba se zdravita v celjski bolnici.

— Za odsek za obvezno telesno vzgojo je razpisala mestna občina celjska dobavo kruha za dobo od 1. novembra do 31. decembra t. l. Dnevna dobava razen ob sobotah, nedeljah in praznikih bo znašala 30 do 45 hlebkov iz enotne moke, težkih 10 do 11 dkg. Kruh bo treba dostavljati ob 17.30 v telovadnico II. deške narodne šole v Komenskove ulici. Ponudbe je treba vložiti do vstega 30. t. m. v vložišču mestnega poglavarstva.

— Nesreča pri mlatitlini. V Slivnici pri Celju je mlatilnica zgrabila 17-letno posetnikovo hčerko Pavlo Šentjurčevico za levo roko in ji prerezala prste. Ponesrečenka se zdravi v celjski bolnici.

— Umrla je v sredo v Pečovniku pri Celju 75-letna vdova po strojevodnji Roza Kropičeva, roj. Starkova. V celjski bolnici je umrl v četrtek 32-letni hlapec Franc Lipovšek iz Celja.

— Modernizacija državne ceste pri Rimskih toplicah. V sredo 23. t. m. bo pri tehničnem razdelku sreskega načelstva v Celju javna ponudbena licitacija za nadaljevanje modernizacije državne ceste Selce — Šmarjeta — Rimske toplice. Na razpolago je kredit v znesku 100.000 din. S tem zneskom seveda ne bodo mogli izvesti velikih del.

Nove plače za tesarsko stroko v Sloveniji

Ljubljana, 21. oktobra. Od delavske zbornice smo prejeli: V smislu sklepa druge poravnalne razprave med delojemalci in delodajalci tesarske stroke so se sestali danes pri Inspekciji dela zastopniki Združenja tesarskih mojstrov za dravsko banovino z zastopniki delavskih strokovnih organizacij (Jugoslovanske strokovne zveze. Narodne strokovne zveze in Zveze združenih delavcev) ter so določili sledečo novo tarifo za tesarsko stroko:

Vsa tesarska podjetja se razdeli v tri razrede in sicer spadajo: v I. razred podjetja v Ljubljani, Mariboru in Celju ter v kamniškem, krajanskem, laškem, ljubljanskem, radovijskem in škofjeloskem srežu; v II. razred kraji Dravograd, Gornji grad, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Slovenj Gradec ter srezi mariborski desni in levi breg, brežiški, kočevski, krški, litijski, logaški in novomeški. Vsi ostali srezi pa spadajo v III. razred.

Nove meze, ki stopijo v veljavo naknadno s 1. oktobrom, so sledeče: za tesarje do 12 mesecev prakse v III. razredu 5 din, v II. razredu 5,25 din in v I. razredu 6,25 din. Za tesarje po 12 mesecev prakse pa v III. razredu 5,50 din, v II. 5,75 din, in v prvem polovica 7,25 din, ostala polovica 7,75 din. Predstavnik delodajalcev so izrazili svojo pripravljenost za ureditev službenega razmerja v tesarski stroki s posebno kolektivno pogodbo ter se bodo najbrž že v kratkem začeli zadevni razgovori.

Iz Trbovelj

— Radi nesrečne ljubezni pod vlak. V četrtek zjutraj je na trboveljskem rudniškem kolodvoru mladonca izgubila svoje mlado življenje mladenka Kranjc Angela, stara šele 21 let. Dekle, doma iz Bučke na Dolenjskem, je bilo menda že opetovano na obisku pri svojem fantu v Trbovljah, ki pa ji menda zadnji čas ni več vrčal ljubezni. Angela si je svojo ljubezen vlačila hru, saj se je verjetno tudi pri svojem poslednjem obisku prepričala, da je njen izvoljenec za vedno izgubljen ter je v svoji čustveni potutosti sklenila končati si življenje. Ko je vozil skozi rudniški kolodvor ob 9. osebni vlak iz Ljubljane, je izvršila svoj naklep. Ze rano se je morala skriti med železniške voze, na katere nakladajo premog. Ko je vlak pridrvel mimo, se je vrgla proti tračnicam, vendar je k sreči priletela na stopnico vagona, ki jo je z vso močjo odbila! Dekle je padlo in se ogrebalo po licu in po telesu. Mlado obupanko so takoj odpeljali v ljubljansko bolnico, kjer jo bodo pač kmalu izlečili od lažjih poškodb.

— Občina Trbovlje je poskrbela za nabavo treh vagonov koruze za ljudsko prehrano, ki bo na razpolago tukajšnjemu prebivalstvu že v najkrajšem času in sicer na kolodvoru